

ОВИД

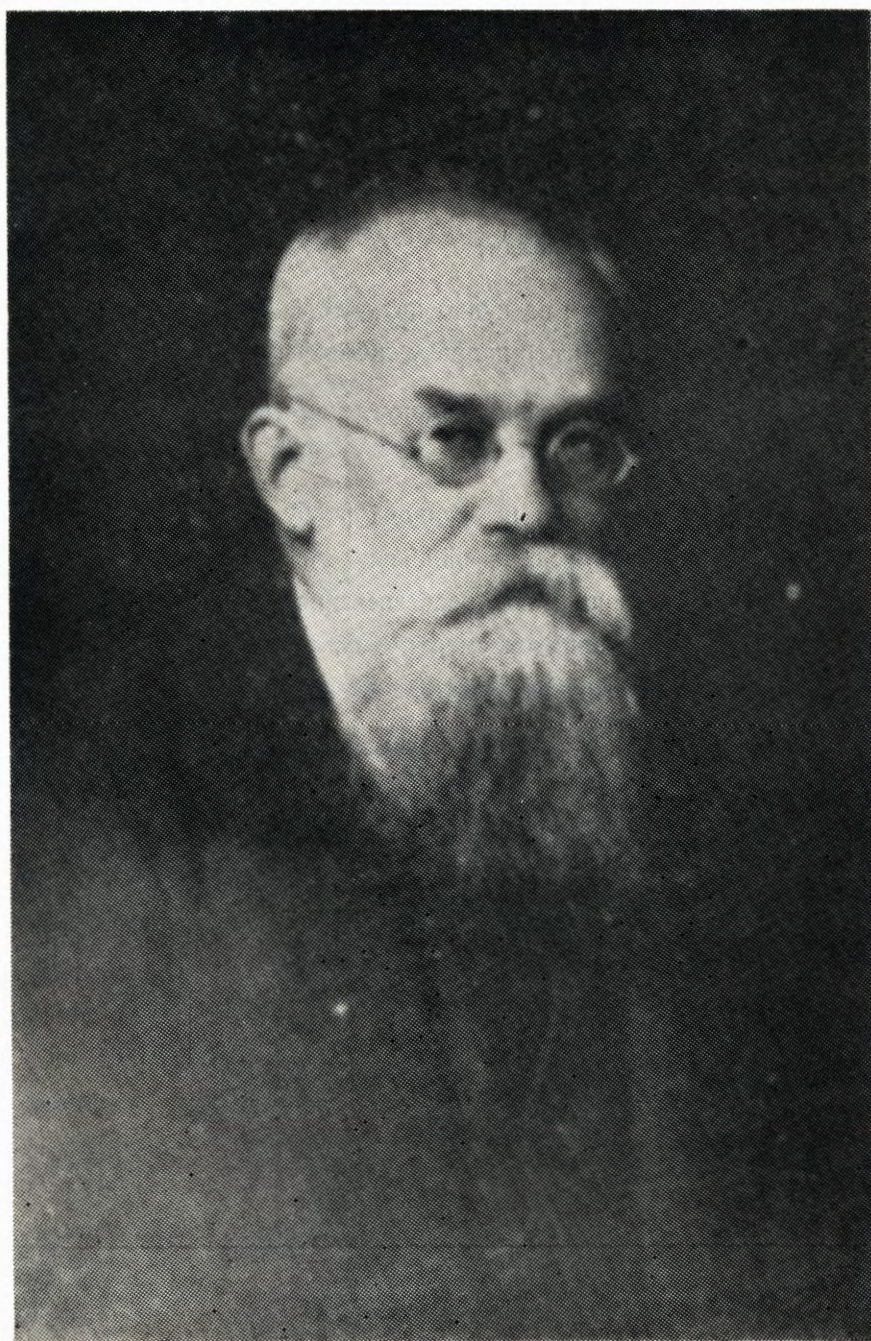
Н О Р І З О Н

№ 1 (136)

СІЧЕНЬ-БЕРЕЗЕНЬ 1966

JANUARY-MARCH

diasporiana.org.ua VOL. XVII

УВАГА!

УВАГА!

УВАГА!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ

В ЧІКАГО

ВИПЛАЧУЄ 4¼ ДИВІДЕНДИ 30 ЧЕРВНЯ І 31 ГРУДНЯ

- 1) Приймаємо вклади;
- 2) Даємо позики на купно авт, меблів і домашнього устаткування, на ремонт і направу домів.
- 3) Даємо моргеджі на будову домів (констракшен лон) як теж на купно домів.
- 4) Даємо кредити на купно і розбудову підприємств. Усі позики видаються на найбільш догідних сплатах. Крім того, наші позики мають забезпечення до висоти 10.000.00 доларів, на випадок смерти довжника або його тривалої непрацездібности.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ

“САМОПОМІЧ”

що завжди послужить Вам всякою фінансовою допомогою, порадою а теж дає повну гарантію безпеки Ваших ощадностей.

ПИШІТЬ АБО ТЕЛЕФОНУЙТЕ НА АДРЕСУ:

*Федеральна Кредитова Кооператива “САМОПОМІЧ”,
2351 В. Чікаго Аве., Чікаго 22, Тел. ГУмболдт 9-0520.*

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩІЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА СЛОВАЧА ЧАСТИНА ЕУ-2

Нові передплатники	тепер	пізніше
Вісім томів (1-8) — полотно	100.00 дол.	120.00 дол.
Вісім томів (1-8) — півшкіра	120.00 дол.	142.00 дол.
Дотеперішні передплатники		
За додаткові чотири томи (5-8) — полотно	50.00 дол.	60.00 дол.
За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра	60.00 дол.	72.00 дол.

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

Гаслова Енциклопедія Українознавства

(Стан праць та зміни умов передплати)

Починаючи видавати гаслову частину Енциклопедії Українознавства (ЕУ-2), редакція плянувала вмістити весь матеріал в 4-ох томах і відповідно до цього була скалькульована (в 1953 році) передплата в різних родах оправи. Під час праць над редагуванням ЕУ-2 виявилось скоро, що число томів мусить бути збільшене, як з уваги на об'єм матеріалів, вміщуваних в поточних томах (чимало людей нарікає, що поодинокі гасла дуже „стиснуті”), так і з уваги на випуск в Україні т. зв. УРЕ („Українська Радянська Енциклопедія”), що її поява була, бодай в деякій мірі, „спровокована” виданням ЕУ на еміграції.

Сама поява УРЕ мусіла вплинути на поширення змісту ЕУ-2, бо стало необхідним ще докладніше висвітлити події і факти, які промовчує або фальшує УРЕ, зокрема з часів наших Визвольних Змагань, історії українських Церков, дій нашої еміграції тощо. Було очевидним, що число томів ЕУ-2 мусить бути збільшене.

Остаточнo Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Європі та Редакція ЕУ в Сарселі вирішили, що для завершення ЕУ-2 об'єм цілості мусить бути **збільшений з 4-ох до 8-ох томів**. Четвертий том, який обіймає гасла на літери К (від гасла Крушельницький Іван), Л і М, буде готовий з кінцем 1965 р.; він завершує перший етап праць на ЕУ-2. Стоїмо на порозі другого етапу — чергові 4 томи ЕУ-2 чекають ще своєї реалізації.

Збільшення об'єму ЕУ-2 вимагає зміни умов передплати, чи власне встановлення дальшої передплати на останні 4 томи. Хоч ціни у видавничій галузі та редакційні витрати тепер значно вищі порівняно з часом, коли починалось видавання ЕУ-2, додаткову передплату встановлено в дотеперішній висоті (50 або 60 дол. залежно від роду оправи за 4 томи), однак під умовою, що ця додаткова передплата буде **повністю вплачена в першому півріччі 1966 року**; передплата, сплачувана ратами поза день 1-го липня 1966 р., буде підвищена на 20 відсотків, які тільки частково рівноважать підвишку цін.

В неперіодичному бюлетені НТШ в Європі п. н. „Вісті із Сарселю” чис. 3 з датою грудень 1964 р. проголошено м. і. такі інформації в справі **умов передплати**, які обов'язуватимуть від 1-го липня 1966 року.

1. **Четвертий том ЕУ-2** дістануть тільки ті передплатники, які повністю вирівняють або вже вирівняли передплату за перші чотири томи. В першій половині 1965 року дістануть всі

передплатники, які заборгували, повідомлення про розміри їхнього боргу.

2. **Дотеперішні** передплатники можуть забезпечити собі одержування дальших чотирьох томів (5 — 8) —

а) **або**, вплачуючи не пізніше як до 1 липня 1966 р. повністю ще раз дотеперішню передплату, тобто за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 50, а в півшкіряній оправі дол. 60.

б) **або**, доплачуючи довільними ратами за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 60, а в півшкіряній оправі дол. 72, але вплати мусять бути розложені так, щоб до появи кожного наступного тому було внесено принаймні 25% доплати, тобто 15 дол. за полотно, а 18 дол. за півшкіру.

3. **Нові** передплатники можуть скористати з умов для дотеперішніх передплатників, поданих під 2, тільки в часі до 30-го червня 1966 року, а тоді вони —

а) **або** вплачують повністю передплату за за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 100, а в півшкіряній оправі дол. 120,

б) **або** вплачують повністю тільки дотеперішню передплату за перші чотири томи, тобто дол. 50 за полотно, а дол. 60 за півшкіру, а доплату за наступні томи (5-8) вплачуватимуть як під 2б).

В обох випадках вони одержуватимуть автоматично перші 4 томи.

4. **Від 1-го липня 1966 р.** передплата ЕУ-2 у 8-ох томах становитиме дол. 120 за примірники, оправлені в полотно, або дол. 144 за примірники, оправлені в півшкіру.

Цю передплату можна вносити добровільними ратами, але висилка перших 4-ох томів буде реалізована щойно тоді, коли буде вплачено половину повищої суми, тобто дол. 60 за полотно, а дол. 72 за півшкіру; дальші томи висилатимуться тільки тоді, коли за них буде вплачена належна сума за кожний том, тобто 15 дол. за том в полотні, а 18 дол. за том у півшкірі.

Те саме стосується до нових передплатників в часі до 30-го червня 1966 р., які не скористають з умов, поданих під 3.

5. Повищі постанови обов'язують з днем 1-го січня 1965 р. і всі до цього часу — будь-1-го липня 1966 р. і всі до цього часу — будь-ЕУ-2 втрачають свою силу.

Володимир Савчак, представник ЕУ на ЗДА*)

*) Диви ще окреме оголошення на наступній сторінці.

ОВИД

H O R I Z O N

Vol. XVII № 1 January-March 1966

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago, Illinois 60622, USA
Tel.: EVERglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Mychajlo Danylyshyn
c. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina

Australia

Fokshan Library & Book supply
16a Prospect St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
London W. 2.

Belgium

Second-class mail privileges
authorized at Chicago, Illinois

Autorized as Second-class mail,
Post Office Dept., Ottawa

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago, Illinois 60622 — USA

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions
Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує
Микола Денисюк

Мовний редактор —
Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову. Всі права застережені.

Річна передплата:

Австралія і Англія — шіл.	30.—
Бразилія — крузейрів	480.—
Аргентина — арг. пезів	240.—
ЗДА, Канада і ін. — дол.	4.—
Німеччина — Д.М.	10.—
Франція — фр. фр.	15.—

З М І С Т

Юрій Тис — Справжня літературна творчість	5
Наталена Королева — Згадки про мої подорожі	9
Роман Мартинюк — Кольорова телевізія	13
Василь Дзуль — Найцінніші хвилини	16
Роман Пачовський — Суд над мистецькою виставкою СУМА в Нью-Йорку	19
Роман Турянський — Норвегія, країна лісів, гір і фйордів	39
Ікер — Про культурні розваги (фейлетон)	43
Серед книжок — Ганна Черінь — М. І. Мандрика: Сонцєвіт	44
І. В-ич — Микола Чубатий: Історія християнства на Русі-Україні від початку до 1353 р.	53
ВІСТІ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕКАРІВ АМЕРИКИ:	
д-р Ол. Соколишин — Український бібліографічний центр	47
З життя українських бібліотекарів	50

На обкладинці: Проф. Михайло Грушевський — Перший
Президент Української Народної Республіки.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ЧИТАЧАМ „ОВИДУ”,

ПОКУПЦЯМ

ПОВНОГО ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
ТРИЛОГІЇ БОГДАНА ЛЕПКОГО,
СЛУЖБИ БОЖОЇ НА ПЛАТІВКАХ
ТА ІНШИХ НАШИХ ВИДАНЬ,

КЛІЄНТАМ

НАШОЇ КНИГАРНІ Й ДРУКАРНІ

Б А Ж А Є М О

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ

ВИДАВНИЦТВО Й ДРУКАРНЯ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
РЕДАКЦІЯ „ОВИДУ”

Від видавництва

„Овид” появляється без припізнення ще своєчасно в першому кварталі й надалі буде появлятися в останньому місяці кожного кварталу (червень, вересень, грудень і березень).

Рахунки за передплату на 1966 рік висилаємо рівночасно з цим (першим за 1966) числом „Овиду”, залучуючи також заадресовані до нас коверти, до використання при висилці передплати.

Замовлення на додаткові томи ЕУ-2 (томи 5-8) приймаємо так, як проголошуємо на першій і другій сторінках „Овиду”. Видавництво „Молоде Життя” у Мюнхені вислало вже 4-ий том ЕУ-2 всім нашим Покупцям, що замовили її в нашому видавництві. Наші Покупці повинні одержати четвертий том ЕУ-2 найпізніше в місяці квітні 1966 р.

Акцію продажу Повного Видання Творів Тараса Шевченка переводитимемо ще в деяких наших осередках, в яких ми такої акції ще не переводили.

Вісті Товариства Українських Бібліотекарів Америки починаємо друкувати в цьому числі „Овиду” й друкуватимемо надалі під редакцією голови ТУБА д-ра Романа Вереса.

Поза Редакцією „Овиду” ми відвідали такі важливі імпрези, що відбулися в Чикаго: Панель з участю Івана Кедрина-Рудницького і д-ра Томи Лапичака, на тему „Край і еміграція” (модератор д-р Ілля Витанович); Свято Соборности з промовою Івана Кедрина-Рудницького про 22-ге січня на тлі сучасности; Зустріч з Ганною Черинь, заходом Клубу Книголюбів у Чикаго під проводом голови Уляни Терлецької; Музичний речиталь Ніни Ступак, абсолювентки Музичної Школи Олени Сидоренко-Квірмбах; Концерт Слова Т. Курпіти з нагоди 35-річчя літературної діяльності поета; День Дієцезії Епархії св. о. Николая з промовами чикагського Єпископа Кир Ярослава Габра і Впр. о. Мирослава Харини, голови централі СУК „Провидіння”. Згадуємо про ці імпрези, бо кожна з них відбулась у своєму стилі і їх можна б відзначити окремими репортажами, але тому, що ми є лише квартальником, то відзначаємо їх з признанням хоч цією нотаткою.

† Сл. п. Леонід Яблонський (Торонто), Степан Волинець (Бофало) і Богдан Питель (Дітройт) відійшли у вічність в часі від появи останнього числа нашого журналу. Родинам покійних наших особистих друзів складаємо наше найщиріше співчуття.

† Сл. п. Микола Шлемкевич науковий, культурний, політичний і громадський діяч, останнього редактор В-ва „Ключі” й журналу „Листи до приятелів”, помер 14-го лютого 1966 р. Наше видавництво й Редакція „Овиду” складають най-

щиріше співчуття Родині з приводу втрати батька, а В-ву „Ключі” й Редакції „Листів до приятелів” з приводу втрати свого редактора й духового провідника.

† Сл. п. Василь Мудрий, визначний лідер українського політичного життя між двома світовими війнами в Західній Україні під Польщею, помер 19 березня 1966 р. Покійний інавгурував появу „Овиду” в ЗДА 1957 р. статтею про 22-ге СІЧНЯ п. н. „ВЕЛИКІ РОКОВИНИ” („Овид” ч. 1, 1957 р.). Редакція „Овиду” й Видавництво складають Достойній Дружині Ярославі глибоке співчуття.

Продаж Повного Видання Творів Тараса Шевченка на довільні сплати. — Відвідавши поодинокі осередки, ми переконалися, що в наших громадян є різні спроможності купівлі нашого видання Творів Тараса Шевченка. В більшості купують їх за готівку або на сплати до 3-ох місяців. Коли ж бувають родини, що їм такі умови заважкі, то в таких випадках за окремим договоренням продаємо наше 14-томове Повне Видання Творів Тараса Шевченка на ще догідніші сплати по 10.00 дол., а навіть у випадку потреби також по 5.00 дол. місячно. На таких догідних умовах продаватимемо не тільки при продажу на місцях. Читачі „Овиду” можуть замовляти собі також письмово Повне Видання Творів Тараса Шевченка, пропонуючи самі висоту й реченці платностей. Видавництво старатиметься в кожному випадку піти кожному покупцеві назустріч та улегшити йому придбання повного Видання Творів Тараса Шевченка.

Український Літературний Фонд ім. І. Франка в Чикаго проголошує три літературні конкурси: 1) Конкурс за найкращий літературний твір, що появився в 1965-1966 рр. Перша нагорода 1.000.00 дол., друга нагорода 800.00 дол. і третя нагорода 300.00 дол. Склад Літературного Жюрі: К. Біда, В. Верган, В. Давиденко, П. Ковалів, Гр. Лужницький, П. Одарченко, В. Радзикович, В. Сварог і Б. Стебельський. Координаційна Комісія для допомоги праці жюрі: М. Денисюк, І. Мула і Р. Филипович. 2) Конкурс за найкращу повість для української молоді з нагородами: Перша нагорода 800.00, друга нагорода 500.00 дол. і третя нагорода 300.00 дол. 3) Конкурс за найкращий твір молодих талантів з нагородами: 1-ша нагорода 300.00 дол., 2-га нагорода 200.00 дол. і 3-та нагорода 100.00 дол.

Правління і Раду Українського Літературного Фонду ім. І. Франка очолює голова Адам Антонович. Фінансову комісію очолює Б. Білинський.

Юрій Тис

Справжня літературна творчість

Національна свідомість не постає сама з себе. Нарід, що не знає своєї історії та не плекає своєї культури, не є нацією, тобто не живе свідомим суспільним життям. Такий нарід звичайно має свої цінні міти й легенди, але цього замало у наші часи, щоб він міг підвестися до рівня зрілого народу.

Від багатьох століть народи черпають свою свідомість, індивідуальність і культуру з наукових і літературних творів. Прикладом може послужити така українська нація, яка після політичного упадку відбудувала в останніх десятиліттях 18-го і перших 19-го століття свою особовість, історичну свідомість і політичну зрілість тільки завдяки поетам, прозаїкам та українознавчим студіям інтелектуалів.

Тогочасні поети, від Шевченка починаючи, а на безіменних чи призабутих кінчаючи, були в ті часи літературним авангардом: вони не боялися плекати тодішній „модернізм” — романтизм, виступати з революційними тезами і програмами модного й актуального тоді спротиву соціальної несправедливості, а навіть з гаслами національного визволення; науковці присвятилися розшукам джерел української історії та писали багато „причинків” і „причинків до причинків”. Ця творчість і муравлина праця принесла плоди у перших десятиліттях 20-го віку, коли довела до тієї національної свідомості, якою ми нині можемо величатися.

Як бачимо, нові стилі творчості й нові теми, черпані з відчуття майбутнього, творення нових засобів мистецького вислову і нових поглядів на історію є базою тривалості культурного життя нації, отже і її зросту. Це і є справжня творчість у літературі.

Хто нині писав би повісті й романи в стилі 19-го століття з його проблемами соціальної несправедливості, з недобачуванням національних проблем та, що важніше, без напрямних для

майбутніх поколінь (а такі серед нас є), того твори, хай і як талановиті, справжньою літературною творчістю не були б.

Письменники в Україні мають вироблену техніку прози, незаперечні таланти, але, працюючи за вказівками літературних політруків з Москви, не мають можливості виявити свою справжню творчість. У висліді їхні виробничі успіхи можуть придбати їм певні життєві вигоди і московсько-комуністичні признання, але для нації значення не мають та по кількох роках попадають у забуття. Ці письменники можуть виявити свої таланти тільки в мистецьких засобах, у виконанні фрагментів, у характеристиці осіб і в описах, що, власне, належить тільки до техніки літератури, а не до її вищих вартостей. Про авангардні прикмети цих творів не доводиться і говорити. Тож коли поет Богдан Рубчак стверджує, що на еміграції немає кому змагатися з першорядними професійними радянськими прозаїками, то це тільки частинна правда: вони нас перевищують у техніці, у виробництві, в наставленні для масового читача, теж і талантом, але не засобами і не настановою зрівнятися з модерними націями світу, бо ці речі їм не дозволені. Українська культура у пляні „злиття націй” має залишитися ще деякий час провінційною, без ніяких претенсій на великість, чи, навіть, на нормальний розвій, а в кінцевому етапі московської політики повинна зникнути назавжди з поверхні землі. В цій площині проходить в Україні боротьба. Її вислід буде перемогою української культури, тому що духові сили у кожному народі іраціональні та непереможні.

Становище народів-сателітів інше. В останні роки почалася там справжня мистецька революція. Вона довела до послаблення рамок, наказаних Москвою, тож справжній творчості польських, мадярських, румунських та інших творчих сил нема вже стриму. Їхні твори перекладають-

ся на Заході на багато мов, їхні мистецькі засоби й нові експерименти у мистецьких стилях та мовних засобах є нині предметом студій та культурного обміну з вільними народами. Отже, це стан, що наближується до нормальних явищ в галузі взаємовпливів національних культур.

Україна стоїть покищо збоку. Два-три переклади не з оригіналу, а знову з московського перекладу, виконані комуністичними письменниками Заходу, ніякого відгомону не мають. Поза деякою технікою, нічого нового в них нема.

Як у світових літературах, так і в нас авангардом є завжди поезія, а не проза. Щойно, коли поезія дійде до зрілішого стилю, за нею прямує проза. І серед вільних західних народів проза є ще нині в стадії дуже контроверсійних експериментів, у яких ще не видно навіть приблизно напрямку, яким вона могла б піти в наступних десятиліттях. Тому не помічуємо новаторства, пошукувань і прикмет авангардизму у нашій еміграційній прозі, за малими, покищо, винятками дрібних нарисів і фрагментарних картин.

Отже, можемо ствердити, що під натиском русифікації, прикрашеної назвою „злиття націй“, немає в Україні свободи мистецького слова, отже, нема і справжньої творчости, хоч мужність творчої снаги довела до постання підпільної чи захалявної літератури. Народи-сателіти поза СССР є у кращому становищі, вільні народи мають необмежені можливості творчости. На мою думку, модерна поезія на еміграції стоїть куди вище від підсоветської та має перед собою великі можливості впливу на розвиток української літератури у найближчих десятиліттях. Нема сумніву, що на випадок звільнення України від політичного і духового невільництва ми мали б змогу пережити величезну творчу „експльозію“ закованих нині талантів. Ця думка і моє переконання вка-

зують на те, що в мистецьких силах України я бачу потужні таланти, однак вони нині не мають можливості виявити свою справжню творчість.

Нині живемо під тиском матеріяльних сил і хаотичних політичних умовин, але все таки в менш чи більш мирних обставинах. Серед вільних народів зріст цивілізації та культури в часи миру інтересний для історії, власне, не змаганнями силових чинників, а головно обставинами культурного життя. Навіть найпотужніша імперія може займати незначне а то й останнє місце, коли дивитись на неї з культурної точки зору. І так, напр., сьогоднішня Італія цікава кожному своїми мистецькими, архітектурними й літературними здобутками минулих століть, а не тогочасними силовими інтригами місцевих князів і дожив.

А ось приклади з іншої ділянки. Індустріальна продукція має значення для промислового розвитку держави, для добробуту населення та для інших матеріяльних чинників. Проте, для майбутности важними є досліди та експерименти, нові винаходи й відкриття. Без того чинника і найбільш потужна держава не мала б перед собою ніяких перспектив і скоро перейшла б у категорію відсталих націй. У зменшеному розмірі ми бачимо подібне явище серед нашої еміграційної суспільности; наші стереотипні впродовж десятиків років „академії“ та інші святкування довели до певного застою або й відсталости в ділянці так званої суспільної праці. Люди приходять з „обов'язку“ або перестали приходити на нецікаві, бо завжди ті самі імпрези.

Те саме діється в усіх інших ділянках культури. Періодичні видання стають нецікаві, більшість статей не дає нічого нового, дописувачі чи автори переживають старі відомі речі. Нема свіжої позитивної думки, хай і контроверсійної,

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

Понад 2,000 сторінок друку в твердій оправі

Замовлення без завдатку (також на сплати) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

яка б привернула до себе увагу суспільности та примусила її до дискусії, до обміну думками.

Оцеї застій і завмирання спричинили інше негативне явище: тепер новий твір, нова суспільна думка не викликають ніякої реакції, ніякого процесу мислення. Заворожене коло: письменники, переважно старшого віку, не мають у наших умовах можливості досліджувати чи творити нові стилі. Читачі не знаходять нових ідей і перестають цікавитися новими появами, бо згорі переконані, що ледве чи знайдуть у них щось нове. А те нове, якщо б було, таке відмінне від звичного, що читач, який не слідкує за думкою письменника, не був би спроможний сприйняти твір. Бачимо це в ділянці поезії, де нове, експериментальне, покищо, стало домоною молоді — звичайно, молоді з високою освітою, зацікавленої культурними процесами української дійсності. Віддаль між звичним і новим величезна, завелика для суспільности, звиклої до повільних, майже невидних змін.

Наша політична ситуація і життєві переживання ставлять нас у трудніше становище в порівнянні з вільними народами. Драматичні теми в літературі Заходу — це сильна еротика, кримінальні справи, вбивства тощо. Такі речі нам чужі і нас, що не одне вже бачили й пережили, не

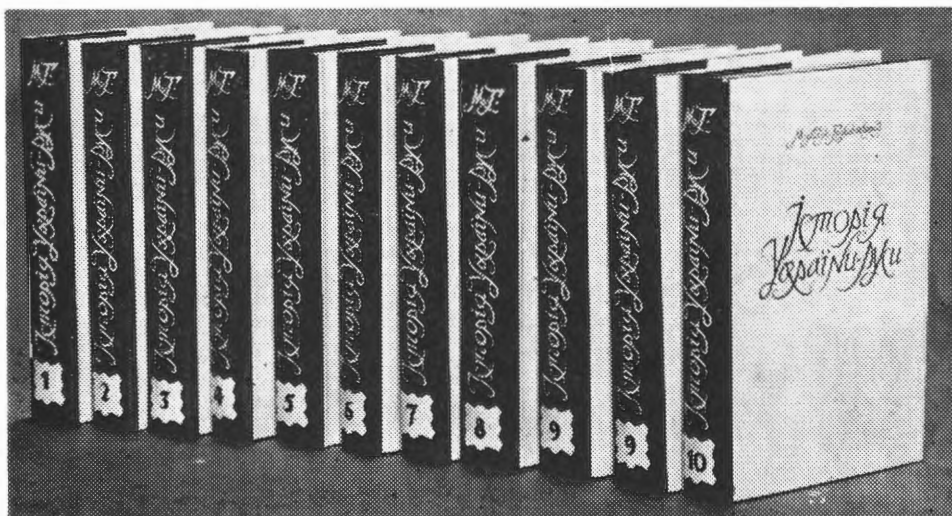
зворушують і не цікавлять. Молоді поети, як це завжди було, в перші роки своєї творчості багато місця віддають особистим переживанням, що, цілком зрозуміло, і характеризує молоду еміграційну поезію. Мистецька зрілість приносить з роками інші проблеми, цікавіші для літератури, отже для нації. Як би не дивитися на ці справи, ми переживаємо добу пливкого і тимчасового культурного процесу, що приносить з собою чимало негативних явищ: читач не сприймає нового, та не цікавить його старе. Творчі сили знеохочуються відсутністю будь-якої серйозної критики (злобні інсинуації-насмішки — це не критика!), а то й ігноранцією. Та все це явища нормальні для тимчасової ситуації. І звичайно, в такі часи підтримує культурний стан нації еліта. Вибачлива до експериментів трохи певдачних і до проявів консерватизму, ця еліта об'єктивно і добросердечно оцінює кожную серйозну творчість, і ділом доказує своє зацікавлення культурними явищами та процесами нації. Аж після цього приходить масове зацікавлення новим розвитком культури.

Молоді поети це знають. І коли серед одного мільйона громадян нашої еміграції вдасться розпродати сто примірників малої збірки поезій, поет може бути щасливий!

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського

11 томів у ціні \$90.00 за цілість. Продаємо на догідні сплати.

Замовлення слати на адресу
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, 22, Ill.

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН

ВІД ДНЯ НАРОДИН

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало

її автобіографічну повість

Х Р И З А Н Т Е М И

найбільший, ілюстрований світлинами й
ще ніде не друкований твір авторки

Нова гідна уваги літературна поява —

т о

велика й оригінальна своєю ідеєю
історична повість відомої письменниці

Наталени Корольої

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Накладом Видавництва Миколи Денисюка

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана
Лепкого, видані люксово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошніської,
за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Згадки про мої подорожі

Сьогодні, коли моє каліцтво (хвора нога) не дозволяє мені навіть на „подорож” до Мельні-ка, міста на горі за півтора кілометра від мене (я живу на передмісті серед виноградників та овочевих садів), згадую про свої численні подорожі, які доводилось мені робити за молодих літ.

Не тому стільки я подорожувала, що це було „в моді”, і не тому, що „нудилась”, не маючи чого робити. Вимагала цього моя праця археолога, яка кидала мене то туди, то сюди — переважно з Помпеї до Риму, з Риму до Єгипту, з Єгипту до Персії, Вірменії, Криму...

Отож, наїздила я, як „тореро”¹⁾, сказали б в Іспанії. Бо „корріди”, бої биків, бувають лише від Великодньої Неділі до серпня. І „тореро” мусить їздити з міста до міста. Іноді так поспішає, щоб не спізнитись до поїзду, що навіть не має часу передягтись із свого „бойового” гаптованого золотом шовкового одягу. То й передягається вже у вагоні „на цивіля”, як усі „звичайні люди”.

Отже, сьогодні я не тільки не тужу за подорожами, але радію, що не мушу виходити з хати. Але згадати? Чому ні? Згадки — це одна з найприємніших речей, тим більше що багато на світі змінилось за тих п'ятдесят років, відколи я вже нікуди не „рипаюсь”. А дечого то вже цілком нема, воно зникло. Тож це не тільки згадки про подорож, але, так би мовити, „археологічна подорож” у минуле.

З усіх країн, що їх я бачила, три справили на мене особливе враження — Греція, Рим і Єгипет.

Греція здавалася мені „безнадійно мертвою” країною, в якій і самі руїни розпадаються порохом. Ніщо ніколи не вдихне в них живого життя. Бо й людям, які там мешкають, це абсолютно байдуже. Минуле їх не цікавить. А „пояснення”, що їх дають „провідники” чужинцям, повні таких вигадок, що тяжко собі уявити, звідки вони їх узяли. Від турків? Болгарів? Сербів чи чорногорців? Вони, безумовно, ближчі сьогоднішнім грекам, ніж Демостен, Перикл, Анаксагор, Платон чи Пракситель.

Рим навпаки — невмирущий! Він живе вічно. І не тому, що мав „залізні” легії, силу, що

переміг майже весь тодішній світ. Це також за-никає, як уранішня імла перед сонцем. Чи ж не перемогли потім Риму варвари? А „слава”? Вона лише строкатий метелик, прегарний і привабливий; живе коротесеньку добу — всього один день.

Тяжко собі усвідомити, чому Рим робить це враження „вічного”. Може, тому, що в Греції лишилися руїни по дуже високій культурі — літературі, філософії, архітектурі, скульптурі. Це все дуже гарне, але далеко не всім зрозуміле й... потрібне. А Рим стоїть на „основі”, на початках того, без чого не можлива культура: його дороги, шляхи, акведуки й нині ще не рясніли порохом. Є ще засоби нав'язати стосунки з рештою світу, а не замикатись лише у власному. А чистота, гігієна не можливі без води. Може тому ті дороги й акведуки підпирають вічність Риму? Бо вони є основою культури.

Про Єгипет я могла б говорити й писати без кінця-краю, бо безмірно люблю Єгипет. Але враження від Єгипту треба ділити на дві частини: Єгипет стародавній з часів фараонів і Єгипет доби мусулманської, з якої треба починати, бо з нею зустрічаєшся перш за все в Каїрі. Іслам тут так вкоренився, ніби тут ніколи не було нічого іншого. Може це тому, що мохаммеданство — не тільки одна з найстарших релігій, але єдина релігія, цілковито позбавлена всякої містики, всього таємного, чарівного. Вона наскрізь „матеріалістична”. Це практичні приписи, як жити. Звичайно, орієнтальна буйна фантазія з часом „заквітчала” і прикрасила іслам легендами, але ці пізніші додатки, так би мовити, не канонічні.

Я завжди цікавилась релігіями, студіювала їх. Бо ніщо так не вияснює психології народу або й окремих людей, як їхня релігія чи антирелігійність.

Щождо Корану, то я не тільки прочитала його всього арабською мовою, яку перед п'ятидесяти роками знала не гірше, як сьогодні українську. Я й студіювала його під керівництвом дуже освіченого мулли, так що мала б повне право на титул „хаджі”. На це дає право проща до Мекки або студії Корану. Деякі жінки-маври за часів володіння маврів ув Іспанії цей титул носили. Але він зобов'язував таку жінку, поперше, не носити запинала на обличчі і, подруге, ніколи не виходити заміж, тобто позбавляв її „жіночости”, зрівнюючи з чоловіками.

¹⁾ Назви „тореадор” в Іспанії не вживають. Це слово вигадане французами. В Іспанії кажуть: тореро, ёспада, дієстро.

Отож, у мене залишилося таке враження, що в Корані подані тільки „приписи життя”. Наприклад, заборона пити вино й алкогольні напої дана не тому, що це „гріх”, а тому, що орієнтальні люди, хоч і майстерно вміють володіти собою й виглядають спокійними, то з природи своєї дуже темпераментні. Вино зробило б їх такими, що хапалися б за ніж при найменшій натяку на образ, навіть у випадках, де про образу не було жадної думки. З другого боку вино зробило б з них безчинних мрійників, які цілісні дні й ночі лежали б без діла, слухаючи казок, пісень, музики, курячи наргіле²) та вдихаючи аромат троянд і жасминів. На працю й енергію не було б ані бажання, ані часу. Це знищило б орієнтальні народи, як знищило маврів ув Іспанії. Бо не стільки Сид Кампеадор поклав кінець маврському володінню, як добрі й міцні іспанські вина, які в ту добу не вивозилися з Іспанії. На заборону Корану маври дивилися „крізь пальці” під впливом маврських учених і „культурних людей”, серед яких було чимало вчених — і то серйозних учених жидів. А для них Коран не був і не міг бути жадним законом. Свинину заборонялось тому, що в теплім підсонні вона дуже швидко псується.

Многоженство не було „приписане”, воно лише дозволялося. Умови, під якими воно дозволялося, не були доступні кожному, бо чоловік, що хотів мати дві або три жінки, мусів передусім забезпечити кожному цілком однаковим комфортом — мешканням, службою, одягами, ки-

шеньковими грішми. Крім того, повинен був скласти в банку або в довіреній особі з жінчиної родини таку суму грошей, яка у випадку розводу дала б можливість розведеній жити серед тих самих умовин і маючи той самий комфорт, яким користувалась у чоловіка, й не мусіла б „аж до смерті” заробляти собі на життя. Ця клявзуля відпадала, якщо розведена жінка хотіла знов вийти заміж. Але той другий чоловік мусів знов забезпечити її, як перший.

Причин до розводу було багато і більш у жінок, ніж у чоловіків. Наприклад, одна моя знайома подала прохання про розвід тому, що „чоловік погано поводить з нею”. Гадаєте, може, що сварився з нею? Або бив її? Де ж би там! Такого мохаммеданина не знайдете, ні! Він — всього тільки! — вертаючись додому з крамниці (був торговцем) не приносив їй щовечора дарунка ані солодощів. Скарга була визнана „справедливою” і розвід був даний.

Друга була єдиною жінкою торговця килимами. Вимагала розводу, бо її чоловік відмовився взяти... другу жінку, і їй було сумно залишатись самотньою лише із слугами, коли чоловік виїздив на купівлю килимів. А це тривало довго!... І ця скарга була визнана справедливою. Розвід був даний.

Про заздрість європейських жінок мохаммеданки не мають уявлення. Кожна жінка мусить бути на однаковому становищі й мати „свою чергу”.

Все, що тут пишу, стосується головню до персів, єгиптян, але не до турків. Тих я не знаю, ніколи не жила їхнім життям ні серед них.

²) Наргіле — довга люлька, в якій дим очищується, проходячи через трубку з водою.

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО та НОВОГО ЗАВІТУ

повний переклад,
здійснений за оригінальними єврейськими, арабськими та грецькими текстами
ПІД ЧАС ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

РИМ, 1963

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІАН

Старий Завіт 1070; Новий Завіт 352 сторінки

Мапи та кольорові ілюстрації.

Ціна:

В шкіряній оправі з позолоченням	20.00 дол.
В полотняній оправі з позолоченням	15.00 дол.
В полотняній оправі	12.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу „Овиду”.

Може сьогодні під впливом європеїзму й модернізму багато змінилося або й узагалі вже не існує. Цього не знаю, бо вже п'ятдесят років не бачила Орієнту й не живу його життям. Ці мої згадки є одночасно й „подорожжю в минуле”.

— — — — —

Каїр!..

Перше враження: очі осліплені світлом, сонцем і різноманітними барвами. У вухах аж гуде від різних мов. Вулиці переповнені людьми у чалмах, фезах, тарбушах, довгополах „кафтан-нах”, плащах або майже голими. Серед мов домінує арабська, в якій мені завжди вчувався немов віддалений брязкіт зброї.

Єгиптяни-феллаги одягнені в довгі аж до землі темносині сорочки, завжди готові до торгів, завжди усміхнені, дарма що життя їхнє далеко не солодке... Вірмени, навпаки, завжди поважні, чорні з обличчя і з чорним волоссям, одягаються переважно в чорну довгу одягу, яка надає їм ще більше вигляду чужинців. Гнучкі, блискучоокі, гарні сирійці коло мовчазних аристократичного вигляду персів — спокійних, зрівноважених і ніколи не галасливих. Вони завжди у високих каракульових шапках — не мохнатих „папах”, але з коротенького, майже у кругленькі кучері закрученого смушку. Чим дрібніший каракуль, тим він дорожчий. Яка б не була спека, шапка лишається на голові перса, бо він переконаний, що ніщо так не охороняє від спеки, а навіть і від соняшного вдару, як ця каракульова шапка. Жиди з понизливим, але одночасно покірливо-скромним поглядом, неохайні бедуїни, високі абісинці, загорнені в білі плащі й перемішані з кавовогнідими нубійцями — все це змішалось в один потік.

Не бракує в ньому і звірят. Білі, сірі й темносірі ослики вистукують, мов зап'ятками, блискучим свіжо вичищеними копитками. Їх чистять як чобітки, пастою до черевик.

Мчаться завжди високою фіякри, бо їздити „звичайним темпом” — це признатись, що коні нічого не варті. Як же можна допустити таку думку, коли візник має добрих берберійських коней? Ніколи не б'ють їх батогом, лише вимахують ним у повітрі. І бич дає звук, ніби рве невидне полотно, але ніколи не доторкається коней.

Проїде верхи якийсь баша або бей.

Витикається голова або й кілька голів верблюдів з тим абсурдно-гордим виглядом „вищої істоти”, яка „знає собі ціну”. Ідуть верблюди спокійним кроком, не поспішаючи.

А ось гарем — очевидно, не абиякого пана!

Два елегантні лянди, а в них дами з заслоненими обличчями, але не чорним заинамом, а сіткою на очах. На голови й обличчя накинута лише білий легенький муслін, крізь який дуже добре видно і гарні обличчя і, навіть, підмальовані майстерно великі блискучі очі. Двоє свнухів-вершників їдуть по боках повозів, двоє — за повозами.

Попереду летять швидше, як коні, бігуни, майже голі, бо лише в коротеньких штаних та „казайці”, яка сягає лише під груди, зате вся гаптована сріблом і цяцьками. Ноги цілком голі, без жадного взуття. Бігуни вимахують палицями й гукають щосили, щоб усі й усе давало до рогу. Натовп розступається.

На столиках мініяйлів дзеленьчать найрізноманітніші монети.

Дуже рідко промайне чорна й беззвучна, як кажан, загорнена від голови до п'ят у чорний завій постать „правовірної”. Всі вдають, що не бачать її, бо звернути увагу на жінку — вершок грубіяництва, невихованости, невміння „поводитись серед людей”.

Гавкають пси, відзиваються ослики, свистять бичі, які нікого не б'ють... Але, найдивовижніше з усього те, що ніхто нікого не штовхає й ніхто не лається.

Ось торговельна частина Каїру, вулички базару „Муски”. З одного боку вулиці на другий перекинено циновки, щоб хоч трохи захистити від спеки гори кавунів, соковитих солодких „чорджуйських” динь, фіг, винограду, баклажанів та подовгастих бабріджанів, подібних до темнофіялкових великих грушок. Не бракує сріблястого часнику, золотисті цибулі, ніби в шкурятні шабатури схованих гранатових яблук. Але марно шукали б ви там звичайнісіньких яблук. У ті часи їх в Єгипті не знали.

Починаються ряди крамниць у своєрідному порядку: завжди з однаковим збіжжям, щоб покупець не мусів шукати того, чого потрібно, а міг спокійно, не поспішаючи, вибрати те, чого йому хочеться. Бо що може бути гіршого, як „поспішати”? Людина Сходу найбільш намагається цього уникнути. Конкуренції східній торговель не боїться, бо він певен, що має лише добре збіжжя. Коли ж воно вам не підходить, він сам вам порадить і вкаже, в кого це можете купити. Тільки ніколи не кажіть, що збіжжя „недобре”! Це образа. Почувши її, покупець з вами більше не буде говорити.

Взагалі, психологія орієнтального купця дуже різниться від психології купця-європейця. Для європейця комерція є одним із засобів заробітку, як кожне інше ремесло. Це нецікава щоден-

на праця, як усяка інша. Це також засіб розбагатіти. Для східного купця це певного роду „контемплативне зайняття“, зв'язане з заробітком, але з різними можливостями, несподіванками — щось, як для європейця полювання. Звичайно, і східний купець радий заробити, особливо на англійцях та американцях. Бо англійців не люблять з давніх часів, як гнобителів усіх народів Орієнту. Американців він вважає за „дивні істоти“, які цінять лише одно золото, дарма що виглядають, як люди.

Проходимо повз крамниці з бронзовим і мідяним посудом, дивуючись, як така сила речей може вміститись у таких малих крамничках. Сягають вони в глибину будинку, а не в ширину.

Проходячи, гляньмо лише, як майстерно вицяцьковані ці дзбани, таці, коновки! Безконечний ряд крамниць лише з тканинами, жіночими запиналами, жіночим взуттям. І які ж гарні ці жіночі черевички, пантофлі, гаптовані шовком, сріблом, золотом, перлами — навіть справжніми, бо дрібні перли тут дуже дешеві.

Далі крамниці з каракульовими шапками, зброєю, чоловічим одягом і взуттям. Лише коло крамниць з м'ясом та рибою ліпше не затримуватись, бо часами від мух і неприємного запаху аж млосно робиться.

Ось золоті оздоби, казково гарні своєю філіграною. Та найцікавіше зі всього — килими.

Торговець килимами показує їх вам, як лекціонер свою збірку: він хвалиться ними. При цьому розповідає, як купив той чи інший килим, куди їздив і що пережив при цьому в подорожі.

Ось гляньте на ці рожеві „юуди“ з пригашено-блакитною барвою! Хто б повірив, що люди тієї країни, юуди, поклоняються не Аллахові, але Іблісові (дияволові)! Бо Аллах добрий і

милосердний, а Ібліс — лихий, злий і радий шкодити людям. Отож, вони намагаються його задобрити, щоб їм не шкодив.

Ви нічого не купили? Не біда! Купить хтось інший. Зрештою, купець радий, що цей „текін“ або „белюджистан“ ще лежить у нього і що може ще „натішити його очі“.

Двоє або й четверо мовчазних помічників розгортають і згортають перед вами килими. Говорить лише сам власник крамниці. Оглядання триває довго, кілька годин. Ви немов бачите на власні очі і Белюджистан і землю юмудів.

Виходячи з базару, почувате, що у вас легко крутиться голова, як від легкого сп'яніння, хоч ніякого алькоголю ви не пили — лише чорну й дуже добру каву. Подав її вам хлопчик, що немов виріс з-під землі перед вами, як тільки ви зручно вместились на подушках широкої „тах-ри“³⁾, щоб дивитись на килими. На таці лише чорна кава та на дрібні шматки поколотий цукор. Нічого більше. Але, як тільки ви випили малесеньку чашечку тієї кави, хлопчик знов вам приносить каву. Це такий уже звичай. Інакше на килими не дивляться.

І, пам'ятайте: не питайте виходячи, скільки ви „винні“ за випиту каву! Це була б тяжка образа, а про вас свідчило б, що ви неук, невихована людина, дикун і варвар. Бо акт продажу килима має свої традиції, закони, звичаї. Це не звичайна „комерція“, але свого роду „мистецтво“ й „патріотична пропаганда“, говорячи сьогодишньою мовою. А купця шанують не тому, що він багатий, а тому, що він „бачив світ“ і „вміє говорити з людьми“.

3) Тахра — широка канапа без спинки, лише з подушками.

З нагоди відзначення 50-их Лисенківських роковин, Видавництво IKAR видало у фірмі RCA Victor платівку скрипкової та фортепіанової музики Миколи Лисенка, що її нагнали світової слави мистці-віртуози: Франсуа Д'Альберт (скрипка) та Катерина Заврер-Смит (фортепіан). Ця платівка під назвою НЕВМИРУЩА МУЗИКА МИКОЛИ ЛИСЕНКА належить до першоякісних щодо мистецького й технічного виконання видань.

Ціна 4.95 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL. 60622, — U.S.A.

Кольорова телевізія

Електронічну індустрію зараховують тепер до одної з найбільш динамічних за останні два десятиліття. За даними Асоціації Електронічної Індустрії, її обороти досягнули 16.280.000.000 дол. в 1964 р. і на 7% перевищили обороти з попереднього року. На 1965 рік Асоціація передбачувала понад 17 мільйонів оборотів.

Найбільш потенційним покупцем електронічних виробів є уряд. Модерне обладнання армії тепер не можливе без різноманітного електронічного приладдя. На обстеження просторів усе світу при допомозі дуже скомпльованих електронічних апаратів видаються особливо великі суми. В 1965 р. уряд ЗДА закупив різноманітного електронічного обладнання на суму 9.1 мільйона доларів.

Раптовий зріст електронічної індустрії треба приписати в першій мірі все новим винаходам. Винахід телевізії є дуже добрим прикладом швидкого зросту продукції, що йде впарі з великим попитом збоку консументів. Хоч у 1946 р. щойно започатковано виробництво телевізійних апаратів, то в 1950 р. продукція вже досягнула цифру 7.4 міль. одиниць, а грошовий обо-

рот дійшов до 1.4 біл. доларів. Удосконалення кольорової телевізії останніми роками викликало великий попит на відповідні апарати.

У 1965 р. випродуковано і продано 2.600.000 апаратів кольорової телевізії — майже вдвоє стільки, як в 1964 р. У 1966 р. продуценти телевізорів мають можливість випродувати 4 мільйони одиниць. Єдиною перешкодою може бути недостатній запас кольорових електронічних туб. Голова корпорації Motorola Р. В. Гальвін недавно висловився, що він зовсім не буде здивований, коли в наступних п'ятих роках річна продукція кольорових телевізорів досягне цифри 10 міль. одиниць. Торік продано по гуртових цінах 2.600.000 кольорових телевізійних апаратів на суму 900 мільйонів дол. У тому самому році продано 8 міль. чорно-білих телевізорів приблизно за 800 мільйонів дол. З цих даних видно, що кольорові телевізори втричі дорожчі від некольорових. Сподіваючись, що кольорові телевізійні апарати з кожним роком будуть дешевші, промисловці передбачають, що в 1970 р. сума з продажу цих апаратів перевищить 2 мільйони дол. Два мільйони додаткових оборотів річно будуть

20-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА

Велике (понад 8,800 сторінок тексту та ілюстрацій), найбільше з дотеперішніх видань творів Івана Франка, що досі будь-де та будь-коли виходили.

В цьому виданні творів Івана Франка видруковано:

1). 115 оповідань, казок і дитячих віршів; 2). 9 повістей; 3). 5 томів поезій (загально 437 окремих віршів); 4). 14 поем; 5). 7 драматичних творів; 6). 3 томи (близько 1,300 стор.) перекладних творів з інших мов — латинської, англійської, французької, німецької, італійської, польської, чеської, російської, староруської, сербської та ін.

ЦІНА ВИДАННЯ (ТАКОЖ НА СПЛАТИ) \$ 75.00

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

мати стимулюючий вплив на продукцію кольорових телевізійних апаратів, а прибутки будуть запорукою дальшої експансії цих корпорацій. Хоч 2 білльйони дол. в порівнянні з загальною сумою крайової продукції є незначною позицією, то все таки вони будуть до деякої міри стимулом для господарства країни. Наприклад, обслуга кольорової телевізії є більше скомплікована, ніж не кольорової, і буде коштувати річно дорожче на яких 250 мільйонів. Кольорова телевізія зуживає також більше електричної енергії. Ця додаткова енергія буде дорожча на яких 250 мільйонів дол. Кольорові фільми та оголошення на телевізії також подорожчають на 20-25 відсотків.

Додаткова праця при фільмуванні декорацій, наświetлення, виявлювання фільму — все це має вплив на підвищення коштів. Устаткування при накрученні кольорового фільму коштує далеко більше. Ціна одного апарату доходить до 70.000 дол. Телевізійна висильня CBS видала в 1965 р. 10 мільйонів дол. на устаткування в зв'язку з накручуванням кольорових фільмів. Таку саму суму плянують видати і в 1966 р. Із зростом оборотів у телевізійних продуцентів є дуже добрі вигляди на зріст їхніх прибутків, принаймні так довго, доки буде попит.

Розраховуючи на великі обороти і надзвичайно добрі прибутки, власники інвестицій уже другий рік підряд інтенсивно купують паї (шери) провідних корпорацій цієї індустрії — RCA, Zenith, Motorola, Magnavox, Admiral та багатьох менших компаній. Пересічний прибуток цієї групи паїв виявив за 1965 р. найкращий відсотковий зріст — 135%, а заробіткове відношення паїв (ratio) осягнуло 30.

Удосконалені кольорові туби покищо продукують RCA, Zenith, Motorola і National Video. Від їхньої продукції туб у великій мірі залежить продукція кольорових телевізійних апаратів усіх інших спілок. Найбільшим продуцентом кольорових телевізорів, а також кольорових туб є RCA. Ця корпорація охоплює 35% загальної продукції кольорової телевізії. Великий ринковий попит на цей продукт сильно підвищив прибутки згаданої корпорації. Від 30 мільйонів дол. чистого прибутку в 1960 р. RCA дійшла до 90 міль. дол. прибутку за останній рік. У зв'язку з винаходом кольорової туби спілка RCA була першою, що наполегливо працювала над цим винаходом. Витрати корпорації, зв'язані з цим, досягають 150 мільйонів дол.

Корпорація Zenith, що займає друге місце в продукції кольорових телевізорів і туб, дотепер витратила на досліди та розбудову 50 міль. доларів. Вона охопила 23% продукції і продажу

кольорових апаратів, на 3% більше, ніж при не кольорових апаратах. Щоб досягнути ще вищого відсотка в загальній продукції і продажі, Zenith плянує поширити незабаром продукцію особливо кольорових туб. Заступник президента корпорації Сем Каплан заявив, що в наступних 18-ох місяцях Zenith-ові треба буде більше фабрик та більше устаткування, щоб удержати попит все зростаючого ринку.

Motorola займає третє місце в цій індустрії з 12% загальної продукції. Маючи власні чотирикутні кольорові туби, вона старається збільшити свою продукцію та осягнути вищий від дотеперішнього відсоток загальної продукції. Motorola і National Video працювали спільно над винаходом кольорової туби. Їх витрати у зв'язку з дослідами далеко менші, ніж їх попередників, RCA і Zenith. Обидві корпорації продукують тепер окремо телевізійні туби.

Крім вищеназваних трьох найбільших продуцентів кольорової телевізії, маємо на терені ЗДА понад 20 менших продуцентів. З-поміж них варто згадати корпорації Magnavox і Admiral. Вони охоплюють більш як 10% загальної продукції телевізійних апаратів.

Всі продуценти телевізії, менші й більші, користуючись великим попитом, намагаються підвищити свою участь у продукції і продажі. Вони навипередки розбудовують та поліпшують засоби продукції, щоб бути приготованими в майбутньому до втримання конкуренційної ціни. покищо нема мови про якунебудь знижку ціни на кольорові телевізори, але вневдовзі вона прийде і про це нема потреби сумніватися.

Кожний продуцент телевізійних апаратів має власну окрему стратегію у продукції і продажі. Напр., Zenith придержується засади дати консументові продукт найвищої якості. В рекламі підкреслюється, що ці вироби монтуються ручно. Motorola прикладає найбільше уваги до застосування транзисторів у своїх апаратах. Magnavox дбає про зовнішній вигляд своїх апаратів. Корпорація вказує, що її апарат є прикрасою кімнати. Admiral при продукції і продажі не кольорових телевізійних апаратів послуговується стратегією масової продукції та розмірно невисокої ціни. Тепер ця корпорація при продукції кольорових телевізорів відходить від давньої тактики та робить більший натиск на якість продукту.

RCA, найбільший продуцент не лише телевізорів, але багатьох інших скомплікованих електронічних приладів, особливо для уряду, вказує на якість своїх продуктів. Щоб зберегти позицію найбільшого продуцента кольорової телевізії, ця корпорація недавно подала до загального відо-

ма пляни розбудови коштом 50 міль. доларів. Така сума, призначена на розбудову, є досі найвищою в історії телевізії. Загально корпорація RCA у зв'язку з кольоровою телевізією досі витратила на досліді і розбудову суму 225 міль. доларів. Щоб удержати провідне місце в продукції кольорової телевізії, корпорація мусить в найближчому майбутньому витратити на розбудову ще додаткові суми. RCA, досі найбільший продуцент кольорових туб, поступово зменшує їх продукцію через те, що інші корпорації винайшли і продукують власні туби. Від липня 1965 RCA не мала більше замовлень від корпорацій Zenith і Silvanіа. Трохи пізніше з тих самих причин відпали корпорації Motorola і Admiral. У березні 1966 RCA не буде більше доставляти вищезгаданим компаніям інших дуже важких складових частин кольорової телевізії. Щоб, без уваги на втрату потенціальних відборців, зберегти провідну позицію в цій індустрії, RCA готується впровадити незабаром на ринок 15-цалевий переносний кольоровий телевізор. RCA обереж-

но підходить до проблеми введення транзисторів до своїх апаратів. RCA звертає свою увагу і зусилля на впровадження в короткому часі мініатюрних "integrated circuits", що мають заступити звукову систему в телевізії. RCA не бачить небезпеки суперництва в ділянці введення транзисторів чи фосфорової туби, що її продукує Silvanіа. Корпорація бачить більшу небезпеку в цілком новій системі, що буде застосована в конструкції телевізії на засаді нових, досі нікому не знаних принципів, над якими спільно працюють дві великі спілки — Texas Instruments і Polaroid.

Самозрозуміло, що ні RCA ні Zenith не будуть спокійно придивлятися до введення новин у кольорову телевізію. Вони вже тепер мають це на увазі і, щоб зберегти свою передову позицію в цій індустрії, мусять спрямувати в цьому напрямі всі свої сили й засоби. На наших очах відбувається щораз завзятіше змагання за майбутній ринок збуту кольорової телевізії. Цей змаг втратить насилання за 4-5 наступних років.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР

В 6 ТОМАХ

Монографічна праця проф. Українського Вільного Університету

Д-РА МАТВІЯ СТАХОВА

Ця монографія містить вперше всебічний образ державотворчої дії української нації від листопада 1918 по листопад 1920, а одночасний основний огляд оборони Української Держави на всіх фронтах мілітарних і дипломатичних.

В цій праці використано невідомі до тепер українські та не-українські джерельні документи (французькі, британські, німецькі, польські, американські, московські і інші) текстуально так, що кожний читач сам може собі виробити свій власний погляд на окремі періоди історії відновленої самостійної, соборної і суверенної Української Держави.

До тепер появилася 6 томів цієї монографії. В друку вже є 7-ий том.

Ціна всіх дотеперішніх 6 томів у картоновій оправі 19.50 дол., а полотняній твердій оправі 26.40 дол.

Ця праця видана в рамках Наукового Товариства ім. Шевченка — Бібліотека Українознавства.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60622 — U.S.A

Найцінніші хвилини

Найціннішими хвилинами свого життя вважаю короткі фрагменти часу, що їх пережив я 27 червня 1964 року під час відкриття пам'ятника нашому національному Пророкові та українському Апостолові Правди — безсмертному Тарасові Шевченкові у Вашингтоні.

Тих незабутніх хвилин було дві...

Ось перша з них. Я стояв серед стотисячної маси народу на шевченківській площі. Народ з затаєним віддихом очікував появи колишнього Президента Двайта Д. Айзенгавера, що мав відслонити статую Мойсея України. Її створив на славу Рідної Землі недалекий сусід Лесі Українки, відомий скульптор Л. Молодожанин.

Була така благословенна тиша, що її навіть пташка не порушувала. Соняшна ясність і спокій блакитного неба огортали нас небуденною силою та цементували в живий і могутній моноліт. Очі всіх присутніх були звернені з великою натугою на вершок покривала, над яким, здавалося, витають могутні небесні сили, що незабаром створять нам на нерідній землі Українське Чудо...

Мені здавалося, що не дотикаюся ногами землі, на якій стою. Та шерех потягнутого колишнім Президентом Айзенгавером шнурка і шелест покривала, що спадало, порушили цей молитовний настрій наших душ і природи. Здавалося, що з падінням покривала спадають віковічні пута з України і наш Шевченко, великий покутник за гріхи наші, промовляє радісно бронзовими устами:

*От, тепер я
І Дніпро, і гори —
Все покину і долину
До самого Бога
молитися...*

Твориться чудо... Оживає в наших серцях жива душа Тараса. Спонтанно зривається могутній „Заповіт”... Але, чи це тільки пісня? Ні, це символ української віри й еліксир української молитви. Народ із слезами в очах прирікає великому українському Єгошуї йти слідами його мрій та страждань, доки козацький Словута

*Не понесе з України
У синєє море
Кров ворожу...*

*Вона під срібний гомін труб
Не збудиться залізним словом
І не засяє наш тризуб
Над Хустом, Києвом і Львовом...*

Другу незабутню хвилину пережив я після промови Преосвященного Митрополита Української Православної Церкви в ЗДА, Йоана Теодоровича.

Присутні українські паломники відспівали свій Національний Гимн. Через гучномовці повідомлено, що церемонія відслонення пам'ятника Шевченкові закінчена, і що тепер відбудеться дефіляда перед постаментом Великого Кобзаря України.

Море людських тіл ворухнулось і зашуміло. З ними і я ворухнувся. В мене зродилося бажання підійти якнайближче до пам'ятника та якнай докладніше до нього приглянутися. Але не було легко це зробити. Все ж, щілинами між живою людською лавиною я якимось просувався, але чим більше наближувався я до статуї, тим більше моє просування проти течії натрапляло на труднощі. Вкінці не міг я ступити ні кроку, бо народ справді став, як сказав, мабуть, Юрій Липа, плечима до плечей...

Прикований до одного непорушного місця, вдивлявся я в статую Великого Тараса. Чим більше я в нього вдивлявся, тим більше ставав він мені дорогим, як найцінніший скарб.

Нараз зазримічую біля пам'ятника якусь метушню. Це пригадало мені йорданський звичай в Україні, коли то наші люди після посвячення води в річці, піднісши вгору свої порожні відра, дзбанки та пляшки, товпилися одні поперед одних, щоб якнайскоріше зачерпнути свяченої води та живими вирватися з юрби кожухів, що напірали на річку, де перед хвилиною з'явився Святий Дух у виді голубини і перемінив звичайну воду у бальзам на користь людині і скотині...

Подібне явище бачу й тут. Люди підходять до пам'ятника і дотикають руками граніту, наче б хотіли кусок його вирвати і принести додому; наче б хотіли донести до свого далекого дому шматок Шевченкової душі, що поставила коло нас на сторожі своє Слово і вже сотню літ з канівської гори закликає рабів німих і слуг атеїстичного чужого своїм сакральним: борітеся — поборете!

Враз бачу, що чийсь руки піднесли понад голови людей малого хлопчика. Він обняв ручками металеву ногу Пророка, притулювся всім сво-

їм тілом до неї, подивився вгору, кругом і зник у юрбі.

А ось чийсь руки піднесли маленьку дівчинку. Її рожеве личко бачу докладно. Вона, що напевно народилася в Америці, що ніколи не бачила ні України, ні її блакитного неба, почала цілувати стопу Шевченка...

І я почав плакати... Я був гордий із тих батьків, що так глибоко вкорінюють у душі своїх дітей любов до України та її національних святощів. Чимскоріше підношу фільмовий апарат, щоб схопити цей прекрасний момент на фільмову стрічку, але в очах повно сліз і нічого не бачу крізь контрольну сочку. Втираю око й націлююся вдруге, але чудової дівчинки вже немає. Вона, причастившись духом Шевченка, рахманною незабудькою відплила в невідоме.

Це був небуденний момент, і на нього я не був приготований. Все ж фільмую те, що бачу. Але й тут мені не щастить. Переді мною якісь високі постаті — і все мені заступають. У мене зроджується думка відшукати цю маленьку українську Марусю та увіковічнити її на фільмовій стрічці.

Хочу йти, але не можу, бо переді мною живий мур.

Перед сочкою мого фільмового апарату усталилися двома рядами впорядники свята, що мали допилювати, щоб дефіляда перед пам'ятником відбулася в найкращому порядку. Прошу

їх, щоб зупинились і дозволили мені це все фотографувати. Але мої намагання не увінчуються успіхом. Українське море все хвилює і пливе.

Починаю приглядатися до дітей, щоб між ними знайти ту незабутню дорогу дівчинку, що мене зачаклувала. Хвилина за хвилиною швидко пробігають, і я переконаний, що мені ніколи не вдасться відшукати дівчинки.

Закінчилася дефіляда, і на площі стає вільніше. Вже можна всюди порушуватися. Моє серце вперто жде на дівчинку, що в імені наших найменших так гарно привітала Кобзаря.

Але надії даремні. Наближається пора виступу чикагського хору, в якому я беру участь. Вскакую в таксі, та їду під готель, що його зайняв наш хор, і миттю пересідаю до автобуса, щоб з хористами нашого ансамблю встигнути на призначений нам час. Про будь-яку їжу немає й мови, хоч півтори доби минає від того часу, коли прихватцем я щось їв у Чикаго.

Всівши до автобуса, обновлюю в пам'яті всі свої недавні переживання. Образ дівчинки, що цілує стопу Великого Кобзаря, не сходить мені з думки. Під час концерту стою в ряді хористів та стараюся не думати про неї, щоб не розійтись у своєму співі з рукою диригента. Але наш хоролий виступ, як зазначила преса, пройшов гаразд.

І досі хвилюють мене ці дві так глибоко пережиті хвилини, дві картини: як славнозвісний стратег і державний муж наймогутнішої в світі країни вшановує нам'ять нашого Шевченка і як батьки навчають своїх дітей дорожити своїм національним Пророком.

Якщо таких батьків багато, якщо вони продовжуватимуть це виховання, аж поки їх діти виростуть, то це велика надія на наше завтра. Тоді зможемо, за Константином Великим, гордо сказати, що під цим знаком переможемо. Маючи на чужій землі таку патріотичну молодь, можемо вірити, що

Встане Україна

*І розві тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти...*

І Вона встане.

НОВИНКА НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ПРИГОДИ

ГНОМИКА

РОМТОМТОМИКА

Ілюстрації

мистця ЕДВАРДА КОЗАКА

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

Торонто

Р. Б. 1964

Нью-Йорк

Видали цю книжку своїми коштами
приятелі письменника

Ярослава й Михайло Шафранюки
в Торонті, Канада

Ціна — 2.50 дол.

Замовляти в адміністрації „Овиду”

„ОВИД” — ЦЕ ВАШ ЖУРНАЛ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ПОВНЕ ВИДАННЯ
ТВОРІВ, I — XIV ТОМІВ. ВИДАВНИЦТВО
МИКОЛИ ДЕНИСЮКА, ЧІКАГО 1959 — 1963.
ТВЕРДА ОПРАВА, З ПОЗОЛОЧЕННЯМ. ЦІНА
75.00 ДОЛ.

У шевченківські ювілейні роки (1961-1964) одним із найдостойніших пам'ятників Генієві України є повне видання його творів. Думки Шевченка такі глибокі, а ідеї такі непроминально-вічні, що довести їх до свідомості читача в ясній, переконливій і правильній інтерпретації може тільки справді науково-критичне видання, підготоване передовими шевченкознавцями нового часу.

Ми знаємо, з якою запеклістю намагаються вороги українського народу сфальшувати, применшити й ослабити ідейну сторону творчості Шевченка, заперечуючи чи промовчуючи те, що в ній найістотніше — національний елемент. Цій згори й віддавна запланованій акції гальмування впливу національного поета-державника на свідомість його народу і приглушування його патріотичних закликів мусимо протиставити такі видання його творів, які б давали повний, прозорий і вірний образ його духовості і робили це солідно, відповідально та авторитетно. Бо боротьба за справжнього Шевченка та оборона його величної ідеології перед ворожим наступом — це одночасно бій за майбутню Україну, за виховання й підготову сьогочасного й майбутніх поколінь до чергових історичних завдань.

Наша й зацікавлена Шевченком чужинецька літературна критика ствердила без сумніву, що одним із таких видань, в яких живе й діє дух справжнього Шевченка, є повне критичне видання його творів, що появилось в рр. 1959-1963 у в-ві М. Денисюка в 14 томах. Це збірна праця цілої низки учених шевченкознавців, починаючи членами довоєнного Українського Наукового Інституту у Варшаві й кінчаючи членами теперішнього НТШ та УВАН на еміграції. Тому воно і найповніше, і найдокладніше, і найбагатше на нові здобутки науки шевченкознавства. В ньому вся духова спадщина Шевченка: поезія („Кобзар”), драматичні твори, повісті, доступне досі листування, репродукції рисунків і малярських картин, зразки перекладів його творів на інші мови, а також замітки й пояснення до текстів, найновіша й найповніша бібліографія та збірник статей про Шевченка і його творчість. Можна сміливо сказати, що такого видання українська вільна наука ще не мала, що це — за словами проф. Я. Рудницького — „останнє слово справжнього наукового шевченкознавства”.

Отож, повне видання творів Шевченка в 14 томах — це не тільки достойний нерукотворний пам'ятник Шевченкові, здвигнений українською вільною наукою, яка єдина має можливість правильно інтерпретувати творчість Поета, але й найкращий ювілейний подарунок українському народові, передусім його еміграції. Мета видання — донести творчість Шевченка в найбільш зрозумілій, доступній та естетичній вигляді до розуму й серця всякого читача, а тим самим підіймати українську свідомість у масах і спрямовувати енергію та зусилля всієї спільноти на здійснення національних і вселюдських ідеалів Добра, Краси і Правди, що були у Шевченка універсальними символами Божих і людських моральних вартостей. Одночасно це монументальне видання вже навіть самим своїм зверхнім виглядом з найкращої сторони репрезентує перед чужинцями наші видавничі осяги і наш культ найбільшого поета-пробудника України. Тож не диво, що вдоволені читачі називають це видання „великим вкладом в українську культуру і великою користю для нашої загальної справи”.

Повне 14-томове видання творів Тараса Шевченка всіма сторонами заслуговує на те, щоб стати не лише прикрасою мешкання кожної свідо-мої української родини, але й бути справді творчою лектурою для всіх нас, особливо ж для молоді та підростаючих поколінь, що не бажать відстати від рідного берега й шукають на ньому цілющих джерел духової сили, потрібної для здійснення предківських заповітів.

Суд над мистецькою виставкою ОМУА в Нью-Йорку

Від 14-го листопада до 1-го грудня 1965 відбувалася в Нью-Йорку Дванадцята Виставка Об'єднання мистців-українців в Америці, яку відвідало пів тисячі осіб. На думку багатьох постійних відвідувачів мистецьких виставок ОМУА і деяких критиків мистецтва, ця виставка одна з кращих за останні роки.

учасників, які раді були почути конкретну думку про свої твори.

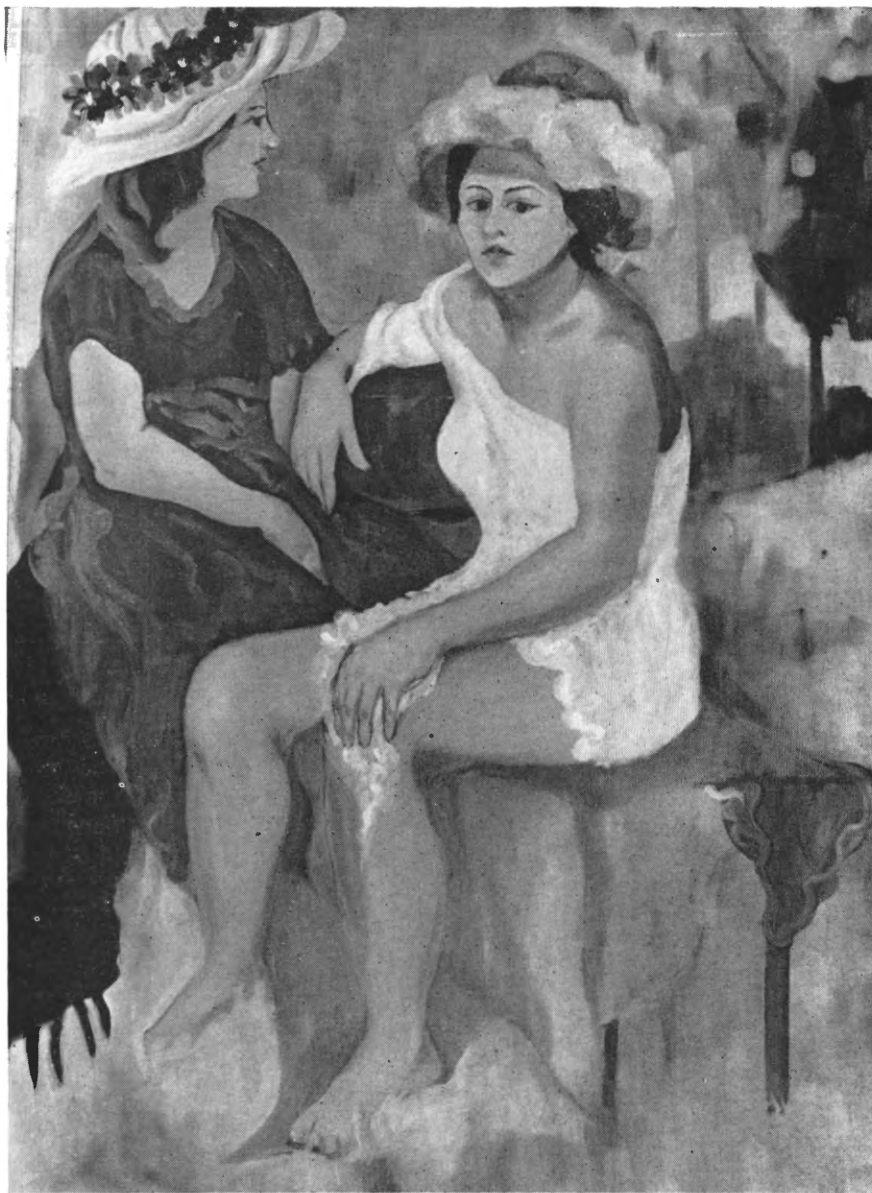
Керуючись цим бажанням, управа товариства влаштувала прилюдний „суд“. На вступі цього вечора голова ОМУА мистець Л. Кузьма пояснив присутнім, що форма суду умовна, бо йде про створення атмосфери не судової зали, а

В. Баяс — БАЗАР У БРАЗИЛІЇ

1-го грудня ввечері, в останній день виставки, відбулося прилюдне її обговорення у формі суду. Коло 8-ої год. зішлися в ЛМКАюбі зо три десятки осіб, з чого половину становили мистці. Треба сказати, що 19-го листопада 1965 р. відбулося одне закрите обговорення виключно в колі самих мистців. На ньому заторкнено загально-мистецькі проблеми, однак без подрібного обговорення творів, себто осягів чи недоліків поодиноких авторів. Це було розчаруванням для деякого з

обговорення творів 50-ох учасників. Він подав такий склад суду: Богдан Певний і Любомир Кузьма — прокурори, Антін Малюца і Михайло Черешньовський — оборонці, суддя — проф. Михайло Осінчук. Далі з'ясував завдання прокурорів, що мало полягати у виявлюванні мінусів, а завдання оборонців — у підкреслюванні плюсів і заперечуванні закидів. Завданням судді було б реасумувати сказане й висловлювати кінцеву думку про якість твору в цілості. Обговорення ма-

О. Богачевська — ПОДРУГИ

ло б тривати дві з половиною хвилини при кожному учаснику. Додатньою сторінкою такого обговорення Л. Кузьма вважав участь ширшого загалу у висловлюванні опінії про виставку, запевнюючи, що речеве приготування поодиноких членів суду дає запоруку об'єктивності. Авторам творів надавалося теж право виступу перед рішенням судді, а присутнім гостям — у кінцевій дискусії, яка всетаки не змогла відбутися через пізню пору. (Вечір затягнувся до пів на дванадцять!).

Б. Певний, як прокурор, окреслив своє зав-

дання як незручне, бо хоч сам учасник виставки, мусить висловлювати думку про чужі твори, які є інтимними та індивідуальними речами для кожного мистця. Торкаючись загальної сторінки виставки, зазначив, що, на його думку, виставка не йде впарі з мистецьким прямуванням ХХ-го сторіччя, має замало зв'язку з українською творчою традицією і виявляє теж непрофесіональність багатьох учасників. Прокурор Кузьма заявив, що бере до уваги тільки формальну сторінку твору, а не загальну глибину.

Опісля приступлено до обговорення творів за азбучним порядком.

Два краєвиди Петра Андрусева стрінулися з закидом невдалого кольориту, банального першого пляну (квіти в картині „Дуби”), неясного освітлення тощо — все збоку прокурора Кузьми. Б. Певний добачав впливи фовізму, зазначаючи, що Андрусів не збагнув цього поімпресіоністичного напрямку і дав щось посереднє та в загальному несучасне. Оборонець А. Малюца зазначив, що Андрусів замкнувся в собі і шукає свого. Він має все таки широкий розмах та інтимний динамізм. Оборонець Черешньовський сказав, що картини ліпші за попередні твори Андрусева з минулорічної виставки. Можна дошукуватися хиб у рисунку і твердості мазків, та ніяк не в якості кольориту, який вдержаний у вальорах. Суддя Осінчук зазначив, що важко винести вирок, коли

ставиться підхід несучасности. Картини Андрусева виявляють шукання форми і кольору, а в цілості вони непогані.

Дві сцени з базарів у Бразилії Володимира Баляса, на думку Кузьми, мають розводнений кольорит, тому постаті штафажу розлітаються в деталях. Тема вже переспівана. Баляс виявив куди більше індивідуальних познук у своїх творах на попередніх виставках ОМУА саме своїм апокаліптичним забарвленням. Б. Певний зазначив, що уявляє собі бразилійські сцени в сильніших синіх тонах і з глибокими тіннями. Оборонець Малюца зазначив, що все таки це екзотика для нас і в фрагментах є певні познаки монументальности. Черешньовський підкреслив гармонійність цього вибіленого кольориту, що його Певний прирівняв до гоблену. Суддя Осінчук указав на те, що природа є тільки спонукою, а кольорит творить сам

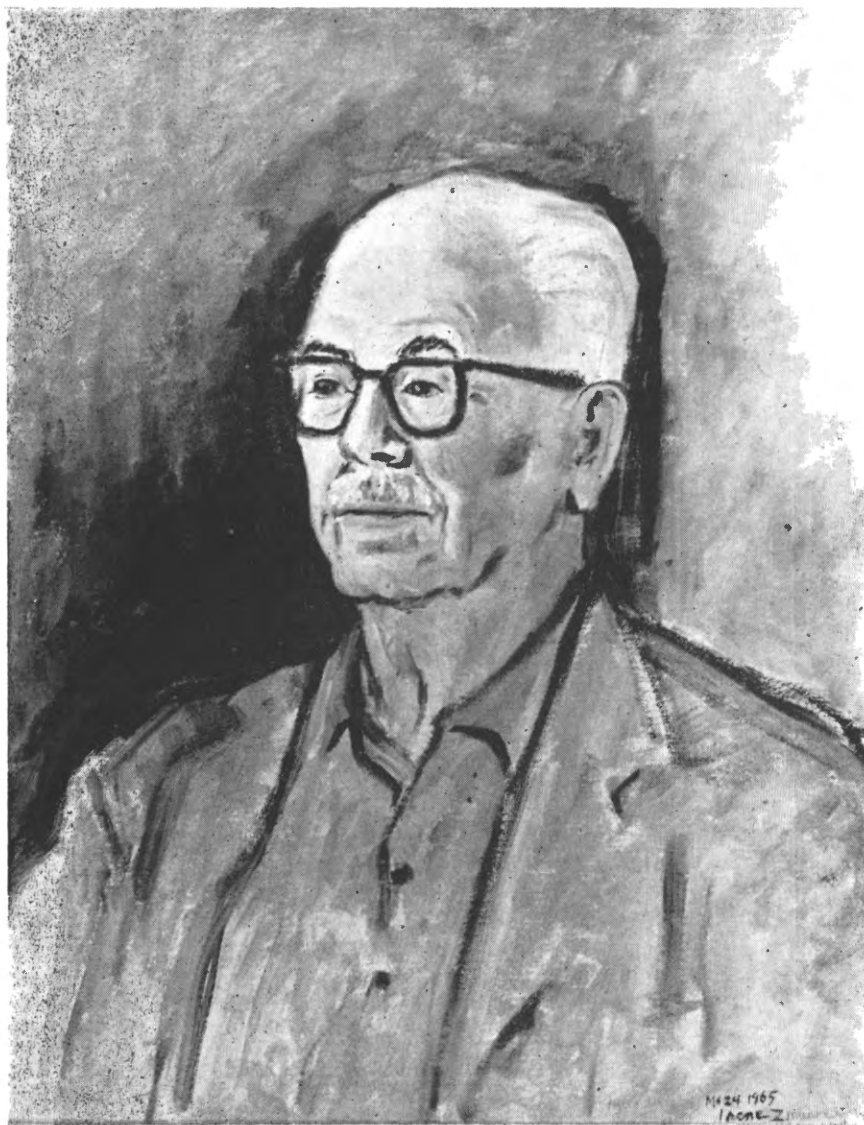

Б. Васишин — ТИХА РІЧКА

мистець. Баляс утримує все в пастельних барвах у тім самім жанрі.

На прохання Івана Кучмака суд розглянув його твори раніше. Кузьма закинув композиції Кучмака „Рефлексії Маківки” брак збалансування рівноваги, а в „Жнивах” — переяскравлення

ляють формальну єдність. Черешньовський боровив контрастового заложення „Жнив” і вальорного рівня кольориту в „Жнивах”. Сам автор вияснив зміст композиції про Маківку, а суддя признав йому заслугу за передачу селянської тематики.

О. Жмуркевич — ПОРТРЕТ

стерні. Б. Певний зазначив, що для нього українська тематика — в першу чергу стиль, якого годі дошукатися в Кучмака. Оборонець Малюца думає, що сценічний уклад композиції Кучмака влегше ілюстрування мистцеві, а „Жнива” вияв-

Композиція Оленки Богачевської „Подруги”, на думку Кузьми, виявляє позначки еклектизму. Є хиби в рисунку і в перспективі, які годі виправдати модернізмом при реалістичному трактуванні фігур. Певний бачить тут зудар кількох стильо-

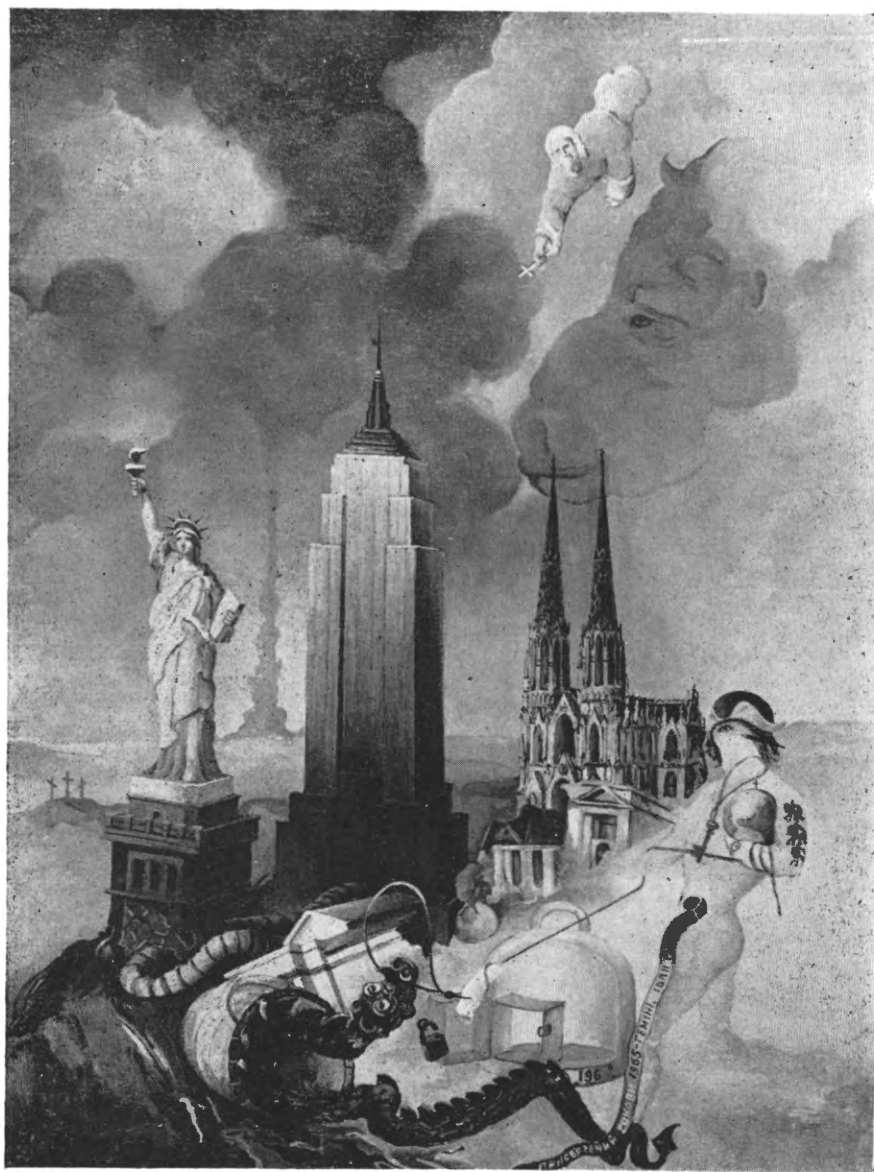
вих манер. В кольорі є деякі злагіднення поруч сильно зазначених тонів. У цій студентській праці є позначки монументального малярства. Оборонець Малюца цікавився можливостями запозичень у школі, коли йдеться про розмах, проте заперечив теж прояв індивідуальності, як ще заранній. Черешньовський виявив здолання з вдержаного кольориту картини, що обумовлює якість і гармонію. Суддя зазначив, що важко судити без полемізування, бо в образі є цікаві речі поруч невдалих, які не повинні бути.

До краєвидів Богдана Василичина „На са-

моті” і „Тиха річка” Б. Певний стосує ті самі заваження, що до Андрусева. Кузьма каже, що в одному місці хмара вривається нелогічно, коли доходить до дерева, тож виглядає непереконливо. Оборонець Малюца бачить тут в загальному більше прямування до синтетичної передачі. Черешньовський боронить високу якість кольориту. Сам автор, жартуючи, признається до провини. Суддя думає, що посилення першого пляну додало б більше живучості краєвидові „На самоті”, а в меншому його різить перехилене дерево у

Л. Кузьма — ДІВЧИНА З КНИЖКОЮ

I. Матура — МЕТАМОРФОЗИ

формі клина, як чужий елемент у загальнім тоні композиції лісової тиші.

Картини Ярослава Вижницького („Квіти” поза каталогом, в каталозі тільки „Лещетарський з’їзд”), на думку прокурора, виявляють нахил до запозичення палітри Мороза. Оборонець Малюца заперечує таку можливість, зазначаючи, що Вижницький починає картину шкіцуванням напівпритомно. Він не реаліст. Черешньовський хвалить „Квіти”, збиваючи закид про центральне розложення композиції. Гармонія в теплих тонах квітів і тло, на його думку, трохи застарілі, зате „З’їзд” має більше сучасності через сві-

жу тонацію. Суддя пригадує, що мистець мусить респектувати натуру, хоч у пейзажах прокурори все знаходять наслідування баченого. Тут у Вижницького жовті барви вириваються, хоч образ робить приємне враження. Тонація квітів має кардинальні помилки, тло нищить вальор квітів.

Гірський краєвид Марії Дачишин-Гарасовської, на думку Кузьми, має кардинальну похибку через перевантаження синього кольору величезною площею. Б. Певний вважає, що гори, як сам сюжет, уводять мистця в дешевизну. Тут вражає безцільність такого малярства, хоч є величезний розмах, як на малярку-жінку. Оборонець

Малюца признає наявність розмаху, хоч бачить у цьому велику кризу реалізму. Черешньовський каже, що цілість тримається через цю яскравість, а розмах — це добра прикмета. Суддя погоджу-

таки „гантована картина“, а мистець повинен радше малювати.

„Озеро“ Богдана Доманика, на думку Кузьми, недостатньо скомпоноване. Забагато тут на-

М. Мороз — МОРЕ

ється з твердженням, що може авторка хотіла намалювати вечір у горах таким снім кольоритом.

Ритовина Лідії Грицан-Сушків, на думку Кузьми, виявляє деяке композиційне недотягнення через легке трактування малярського завдання. Певний каже, що малярство ввижається йому завжди в площинах, а тут є заперечення всього того в напрямі „ручних робіт“. Таке малярство не повинно бути на виставці. Оборонець Малюца думає, що мисткиня взялася до тієї техніки, не здаючи собі справи, що сидить на місці, хоч перше малювала теж темперою. Черешньовський каже, що, навпаки, вона оригінальна. Солідно зроблені не одні чорні плями. Це не є негатив — рисунок можна вишити. Суддя вважає, що то все

слідкування природи. Певний вважає, що це найбільш натуралістична картина на виставці, яка відрізняється чимсь особливим, бо є тут теж гірші натуралістичні речі, проте вона не підходить до класифікації якоїсь школи. Оборонець Малюца каже, що Доманик старається малювати синтетично, він є проти розбивання барв і протестує проти тих, яких є забагато, саме в розбиванні барв. Черешньовський вважає, що картина добре скомпонована, бо мистець знайшов добре місце, а кольористично є теж без закиду, бо ніщо тут не виривається. Суддя не погоджується з оборонцями, бо вважає, що забагато зеленої барви.

Літографія Василя Дорошенка збирає багато закидів за підкреслювання неістотних речей

при упрощуванні. Голова козака зле заложена, забагато наговорено, а замало сказано. Певний зазначає, що графіка виглядає як рисунок вуглем на учнівському рівні. Малюча боронить тут певного шукання об'ємності і масивності. Черешньовський вияснює, що, беручи до уваги важке перехворіння мистця, треба схвалити його зусилля в напрямі нормальної мистецької праці. Суддя зазначає, що спосіб спостереження ослаблений через хворобу, тому різкість слабенька.

„Пізня осінь” Євгенії Ерес, на думку Кузьми, має фатальні помилки в композиції, яка нагадує малюнки російських малярів минулого століття. Б. Певний добачає тут подібність до емігрантів-малярів у Каліші, що малювали на збут у Польщі дешеві романтичні картини. Пані Ерес виявляє велику працьовитість і майстерність у деталях, та смак у неї не є на рівні мистецької вибагливості. Малюча твердить, що вона малює гірше за калішівців, але поетично. Тут може бути одне застереження щодо автентичності. Черешньовський боронить мисткиню тим, що вона виконує завдання дуже добре на тому рівні,

який дає їй покупців. Суддя зазначає, що важко повірити, щоб картина була мальована на основі природи.

„Портрет” Орісі Жмуркевич, каже Кузьма, має фатальну пляму за головою і загалом тут слабе відчуття кольорів. Певний зазначає, що це єдиний портрет на виставці, проте до портрету треба ставити більші вимоги. Не дивлячись на деякі цікаві елементи одержі, слід уважати його тільки за студію до портрету. Малюча боронить тут чіткість у виявленні характеру людини. Черешньовський уважає, що кольористичне заложення добре. Суддя все таки прихилиється до думки Певного, що це тільки студія.

„Сон Якова”, композиція Марка Зубаря, стрічається теж із закидом еклектизму збоку Кузьми, який бачить тут мало оригінальності, бо це наслідування однієї техніки другою — непотрібне наслідування вітражу. Релігійного настрою тут нема. Певний заявляє, що це все таки наймодерніша картина на виставці. Це манеризм модернізму. Закид хіба може бути такий, що через комбінацію кольорів постає омана і, може, по-

Г. Новаківська — ТРИ ГОЛІВКИ

І. Паливода СМЕРЕКИ

рожнеча. Імітація вітражу, яка не дається зрозуміти, наскільки це релігійний твір, а не експеримент. Оборонець Малуца пригадує, що в нас завжди домагаються модернізму, а коли такий появляється, то всі накидуються на нього мокрим рядном. На його думку, в Зубаря багато „граматики”, бо він справді робить вітражі. Картина в нього може бути проектом вітражу і тим самим твором ужиткового мистецтва. Черешнівецький боронить беззастережно високий рівень картини, добачуючи чомусь у тому „Пієту” (що викликає сміх серед колег, бо ж назва – „Сон Якова”). Він твердить далі, що гарні лінії розмежувань не є

хибою, їх можна зробити у вітражі, а колір є високої якості і гармонії. Суддя зазначає, що метою вітражу є прозорість скла, а тут воно непроглядне, тож навіщо такого вітражу? Похибка є в самому заложенні, бо незугарна передача рисунка не дає глядачеві ніякої думки, що там представлено.

Скульптура Петра Каншученка „Гнані”, на думку Кузьми, має трохи інтуїтну експресію через одноманітність. Певний бачить брак форми і тривимірності, бо скульптуру треба оглядати з усіх боків, а це в цій праці неможливе. Малуца боронить, що патетична річ заступає ідею в різь-

бі. Черешньовський каже, що тут є певні сліди радянської школи, дещо і роденівське, та це не похибка. Голови передані непогано, зате долина слабша. Щодо тривимірності, то скульптура може стояти під стіною і не конечно мусить бути оглядана з усіх боків. На це маємо добрий приклад у „Пієті” Мікель-Анджельо. Суддя каже, що зміст скульптури з'ясовується фігурами, щоб потрактовані фронтально промовляли до нас. Різьбар мусить це спостерігати.

„Краєвид” Артема Кирелюка, на думку Кузьми, не вносить нічого нового, бо має брудні кольори. Певний вважає, що їх так збаламсовано, що нічого вже не видно. Коли прирівняти їх до кольорів Неділка, в якого збаламсування доходить до стилю, то в Кирелюка годі говорити про колір. Оборонець Малюца не погоджується з горизонтом, який „падає”, і з надто простою гар-

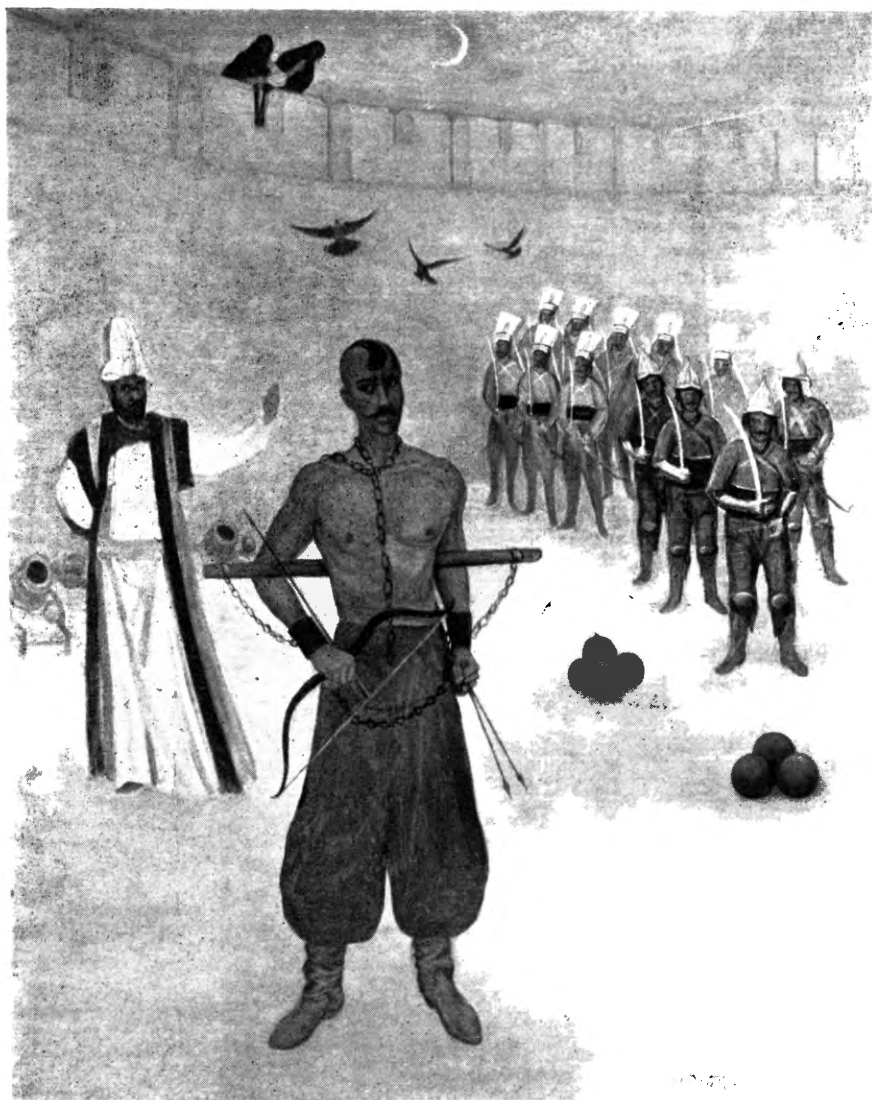
монією. Черешньовський твердить, що Кирелюк саме в гармонії дав собі раду і тому багато доброго в його картині, де ніщо не „вискакує”. Суддя погоджується.

Композиція „Впливи” Олени Кононенко-Трофимовської не збаламсована в кольорах і не зрозуміла для прокурорів. Оборона бачить тут зворот до фантазії. Черешньовський бачить навіть рівновагу в барвах, бо сова виправдує темні кольори ночі. Суддя вважає композицію за пересічну річ, про яку годі висловитись зле чи добре.

„Три фігури до пам'ятника Шевченкові” з проєкту архітекта Кравчука мають, за словами Кузьми, деяку банальність. Певний добачає сліди неокласичного стилю з духом російського ампіру. Черешньовський виправдує невипрацьованість тим, що це тільки проєкт в одному стилі, над яким мистець мусів би працювати пізніше.

Б. Пачовський — ХАРОН

Р. Пачовський ПІСНЯ ПРО БАЙДУ

При обговоренні композиції Кузьми „Дівчина з книжкою“ Певний зазначає, що Кузьма єдиний з мистців признається до реалізму. На його думку, постать повинна мати більше життя, а не саму фігуру, де деталі потрактовані однаково важно. Малюча вважає, що, коли говоримо про кризу реалізму, то Кузьма шукає тривких статичних речей. Статика дозволяє йому творити свіжі речі, бо йнакше було б важко. Черешньовський каже, що в композицію добре введено вікно, немає хиб у рисунку; сіре заложення в кольорах дає гармонію, в якій навіть синя суконка не порушує цілості. З деталей особливо добре намальована тут книжка. Сам автор каже на

свою оборону, що його малярство синтетичне, тому він намагається поєднувати різні проблеми, які можуть здаватися однаковим трактуванням деталей. Судді не подобається кольор і неясна позиція фігури, бо не знати, чи вона встає, чи сидить.

„Богиня Лада“ молодій малярки Софії Лади пасує Кузьмі подібні застереження, як при картині Зубаря — брак композиційної єдності. Малярка бере модерністичний принцип на те, щоб решту ми вгадували, бо не видно в богині голови, є теж багато інших недоговорень. Певний вважає, що це дуже цікава картина, коли б не була брудна. Проте думає, що ця постать, яка

мала б символізувати жінку, що дає радість життя, робить радше враження упалої жінки, а не богині Лади. Оборонець Малюца каже, що назва невідповідна, бо слід би назвати її „потопельницею”. Думає, що в цьому експерименті ще є хаос, хоч не виключає, що мисткиня може зайняти місце поруч Галини Мазепи. Черешньовський боронить уяву малярки, бо такі постаті, як Лада, годі бачити в реальному світі. На його думку, кольор і вбрання дуже добрі. Це не бруд, а гармонія в темних кольорах. Судді важко висловитись, бо це навіть не гармонія.

Про фігуральні композиції Зої Лісовської-Нижанківської Кузьма каже, що це не реалізм, і бачить у них наслідування інших мистців, яких цікавить „лівозабарвлена” соціальна тематика. В рисунку є недотягнення (брак одної ноги в дівчини). Певний каже, що фігуральні експерименти Лісовської дуже сильні. Оборонець Малюца підкреслює як плюс те, що характер творчості пізнати зразу, але це зараз і є обмеженням. Черешньовський бачить велику безпосередність і цупкість у формі та гармонію барв на високому рівні. Суддя каже, що колорит тут часто перетемнений і багато повторень, через що твір не робить враження.

Краєвид Миколи Лугового, на думку Кузьми, має затверді обриси дерев на першому пляні. Певний каже, що мистець мав одну картину із сюрреалістичним забарвленням, що вона була, на його думку, цікавіша, але журі не схвалило її. Малюца каже, що покищо не бачить у цьому програми і не може чогось більше сказати про мистця. Черешньовський боронить перший плян картини і гармонію цілості, кажучи, що йому пригадується Великдень у нас колись, і він радо побіг би цією стежкою за писанкою. Сивооголовий суддя дотепно зауважує, що не може вже бігати за писанкою, тому здержується від коментарів.

Акварелі Роксоляни Лучаковської-Армстронг не подобаються Кузьмі без уваги на їх розмах. Тема „Тореадор” для нього відразлива, додає рисункові браки (тореадор без носа). Певний бачить тут нахил до абстракції з деякими недотягненнями і погоджується, що око бика намальовано добре. Малюца твердить, що тяжко називати ці малюнки акварелями, бо це шкідливі із свідомими недоговореннями. Вони радше схожі на графіку, а не малярську передачу. Черешньовський вважає, що при акварельній техніці рішає швидкість. Тут дуже добре передано рух сильними контрастами. Суддя дивується, що Черешньовський тим разом якось не добрався до кольору.

Кузьма каже, що Іван Матура — єдиний сюрреаліст на виставці. Подекуди мистець має недогляди в перспективній лінії. Вежа Айфля на другій картині, що є поза каталогом, намальована непрозорою. Певний зауважує, що сюрреалізм діє в сфері метафізики, а Матура — ніякий сюрреаліст. Він радше символіст. В його думках є дещо з метафізики, та без зв'язку, бо поодинокі елементи його сюрреалістичної композиції не пов'язані, це лише його уява. Він бачить те, чого глядач не бачить. Оборонець Малюца зауважує, що Матура єдиний пустивсь у гру фантазії. Його сні — це не фройдівські, тільки чисто персональні коннотації. Черешньовський не має зауважень щодо колориту ні центрального розміщення — на його думку, все добре. Сам Матура каже, що намагається завжди представити не більше, як ідею боротьби добра із злом. Він не знає, чи це зле, чи добре в нього. Суддя зауважує, що його думки однозгідні з Певним.

При композиції Петра Мегика „Цегли” прокурор Кузьма зазначає, що, хоч це реалістичний спосіб малювання, ті цегли не є цегляні, а деякі схожі на дошки. Ще один мінус — позолочення цеглинок муру невідповідно до картини. Певний стверджує, що в Мегика є цікавий нахил до реалізму, пов'язаний з нашою візантійською спадщиною. Він ставить тло без підстави з фронтом. Оборонець Малюца каже, що все таки треба мати відвагу зробити з цегол образ, конструювати у певний монументалізм, декоративність і символізм. Черешньовський погоджується з Малюцом і теж вважає, що Мегик пішов дуже вперед від останньої виставки. Суддя зазначає, що тло все таки мусить в'язатися з композицією.

При розгляді картини „Дівчина з котиком” Кузьма не забирає слова з уваги на споріднення з Стефанією Мирошніченко. Певний каже, що картина наближається до дитячої ілюстрації. Конструкція не витримана стильово. Оборонець Малюца вважає, що ця річ вдалася зверненням у спіралю. Тут тільки постає питання, чи мисткиня зробить другу вдало. Суддя каже, що овальне здається йому трішки чужим.

„Квіти” Михайла Мороза своєю долішньою партією не вдовольняють Кузьму. Певний пропонує, щоб у наступних виставках ставити картини Мороза без назв, подаючи тільки саме прізвище. Він каже, що сам писав про Мороза і є великим прихильником цього майстра, та бачить небезпеку самоповторення продукцією великих картин однакової назви. Оборонець Малюца звертає увагу, що ми не бачимо найбільшої „хиби” Мороза, а саме, що він досі не влаштував своєї ре-

троспективної виставки, хоч має з чого. Тоді щойно було б видно, як дуже різняться оті, здавалося б, однакові картини, і було б видно перехід індивідуальності. Мороз бо, малюючи, як копає, то копає, як балетниця, а ніколи, як королева. Черешньовський вважає обі картини дуже добрими. Суддя каже, що вони дуже темпераментні. Мороз має свою фактуру, а в квітах те, що нижче — не важне, коли квіти передано добре.

Краєвиди Миколи Неділка відзначаються інтелекцією кольориста, каже Кузьма. Певний зазначає, що, говорячи про Мороза чи Неділка, маємо перед собою майстрів, яких твори не можуть бути розглядані, як картини аматорів, а можуть бути інтерпретовані нарівні. В Неділка

бракує трішки більше контрасту в морському краєвиді, а контраст у другій картині „Осінь” мене тривожить, — зазначає Певний, — бо здається чужим”. Малює каже, що, крім контрастів, є кольорові споріднення. Це його трохи дратує, бо Неділко вживає червоної барви так, як більшість малярів не мала б відваги робити. Все таки є переходи споріднень та контрасти темних і ясних барв. Черешньовський думає, що картини дуже високої якості, і годі ставити тут якесь застереження.

У Галини Новаківської прокурор Кузьма дошукався недбальства в рисунку. Два глечики стоять криво, один просто щось подібне в „Головках”, виконаних з розмахом в роді абстракт-

Б. Певний — РУСАЛКИ

ції. Певний вважає, що Новаківська має завда-ток на дуже поважну малярку. „Три голівки” на виставці завішені трохи зависоко; якщо б висіли нижче, було б видно, як малярка вміє знайти цікаві площини й віддалі. Оборонець Малюца зазначає, що Новаківська — не нова мисткиня, бо має за собою з двадцять кілька років малярства і не відходить від української тематики. Черешньовський думає, що гарна дівчина і в лахмітті буде завжди гарна. Таке ж можна сказати про малярство Новаківської, яка і в кольориті і в рисунку дуже добра. Кольори в неї свіжі, непере-мучені.

Ліди Палій прокурор ставить закид у неоригінальності стилю (наслідування французького мистця Бернара Бюфе), що робить трішки сухими її картини. Певний думає, що площі можна було зробити цікавіше більшою грою мазків, бо здаються голими без подробиць. Щодо впливів Бюфе, то значно більше можна їх помітити у Гніздовського, ніж тут. Оборонець Малюца до-бачає подібність до Гуцалюка. В Ліди нема припадків, все вирішене й поставлене по-модерно-му і добре з гармонією кольорів. Черешньовський думає, що в неї можна вчитися, яку вартість має простота, коли б було ще більше нюансів у ко-льорах.

„Смереки” Івана Паливоди здаються проку-ророві Кузьмі майже монохромними, бо мистець дійшов до перебільшення в упрощуванні кольорів, створюючи майже один колір. Друга картина має з цим теж щось спільне. Певний каже, що було багато „дерев” у мистця, і нам усі картини на виставках здавалися подібними. Несподіванкою цієї виставки є для нас краєвид „І в вересні бу-вають ясні дні...”, що має своєрідну символіч-ну назву, характеристичну для молодецького ду-ха проф. Паливоди. Оборонець Малюца зазначає, що він не вдоволений з його імпресій, де є гоб-ленова декоративність поруч певної скромної по-етичності. Черешньовський боронить у „Смере-ках” добре ритмічне виповнення простору.

Графічні рисунки Бориса Пачовського, на думку Кузьми, виявляють сьогочасні абстрактні тенденції. Їх мінус у тому, що вони нічого не го-ворять як ілюстрації до поезій. Певний каже, що, як ровесник Бориса, знає його думки та хотів би звернути увагу всіх на поетичну збірку Нью-Йоркської Групи, де ці рисунки більше промови-сті в репродукціях поруч поезій. Все таки він сам не схильний до цих рисунків і воліє дереворит „Харон”, що говорить більше про графіка. Обо-ронець Малюца каже, що в середніх віках так звані „ілюмінації” в книгах, а ці рисунки нам слід

розглядати як своєрідні ілюмінації до поезій. Де-реворит „Харон”, на його думку, дуже виразис-тий. Черешньовський прихилиється до думки, що порівняння рисунків різних мистців у поетичній збірці молодих було б доцільніше, а дереворит „Харон” — це солідна графічна праця, яка про-мовляє сама за себе. Малюца протестує, щоб про-довжувати вживання епітету „молоді” у відно-шенні до молодшої генерації мистців, бо біль-шість з них не такі вже молодики.

Аквареля Романа Пачовського „Кам’янистий берег” здається Кузьмі замало контрастовою, ко-ли йде про небо. В композиції „Байда” він ба-чить конфлікт між реалізмом і стилізацією. Пер-спектива недомагає, група вояків підійшла за-надто вгору, а постаті на мурі здаються заве-ликими. Вечірнє небо занадто яскраве, і слід би дати тіні під особами. Певний каже, що компо-зиція була предметом обговорення і на закрито-му засіданні, де він теж говорив про неї. Думає, що Пачовський повинен іти до двовимірності і, шукаючи свого стилю, виробляти собі форму та лінії на підставі старих графік і малюнків ко-зацької доби. Малюца подивляє відвагу Пачов-ського, який береться за непопулярну тематику, неприйнятну для загалу мистців; радить не шу-кати конфліктів, а змагати врешті до виявлення стилю. Черешньовський боронить кольорової гар-монії композиції, хоч синь неба трохи засильна. Автор композиції вияснює, що брак тіні — це вплив зразків персько-турецького малярства, де не буває тіней, хоч постаті звичайно мають не фронтальне ставлення, а з профілю. Він не по-годжується з закидами Кузьми і прихилиється радше до думок Певного. Суддя Осінчук вислов-лює здивування, що Пачовський, ніби декоратор, а робить не по-декоративному. На його погляд, тут непропорційне відношення осіб до тла. Коли зрезигнувати з тла, тоді особи будуть мати біль-шу експресію.

„Русалки” і „Купайло”, мозаїки Богдана Певного, на думку Кузьми, являють собою міто-логічні божества, як чисто етнографічні постаті. Звичайно русалок представляють без одержі, а тут одержа хіба для зазначення українського ха-рактеру композиції. Обведення чорними лініями зда-ється йому стильовим замішанням. Оборонець Малюца каже, що Певний зробив драстичний скок від реалізму до декоративної стилізації, які далекі одне від другого. Як зробить синтезу, бу-де добре. Черешньовський думає, що мозаїки дуже добре зорганізовані на кольоритній гамі, бо нема великих різниць у ясності, тому й лінії не разять. Сам автор каже, що вважає ці твори за

С. Петеш МУРИНКА

один із своїх експериментів. Суддя називає ці мозаїки дуже похвальними. Проте зауважує, що коси все таки вибиваються, як неспокійні лінії. Коли б вони мали площинний характер, цілість була б далеко спокійніша і більш ефектовна; пригадує, що мозаїки в Равенні мають сильні кольори і багато відтінків для підкреслювання форми, а в Певного кольор здається брудним, бо контрастово не сильний і трохи млявий.

„Мурилка” Софії Петеш має рисунок зле сиконаний, зауважує Кузьма. Певний теж вважає це не найкращою студією на студентському

рівні. Малюца боронить її картину, як студію з натури, признаючи все таки, що не бачить у цьому майбутности для мистця. Черешньовський думає, що схожість передана тут добре, коли йде про особу, а гармонія кольорів здається добре заложена.

„Море” Юрія Полюга не виявляє якогось стилю, каже Кузьма. Певний подивляє технічну справність, та не погоджується із смаком малюра. Малюца кепкує, що колеги далися „набрати”, бо Полюга має тільки технічний „дриг”. Черешньовський боронить автора, доводячи, що він

не претендує на новатора, а праця солідно зроблена. Сам автор оповідає про свою п'ятдесятилітню працю маляра. Йому здається, що може малювати морські сюжети з заплушеними очима, бо розуміється на функції води. Для нього головна проблема — небо, а нема в нього двох однакових картин, коли йде про „моря”.

Про композицію Степана Рожка „Перехід” Кузьма каже, що намальована вона занадто загально, немов шкід. Певний бачить тут нахил до площинних форм, однак без солідності, бо вони здаються „ватою” в своїй консистенції. Оборонець каже, що в цій композиції є якась неса-

мовитість. Постає тільки питання, чи можна справити враження несамовитости в манерній формі, де колір перешкоджає формальній унії та синтезуванню речей.

На думку Кузьми, „Головка” Валентина Сім'янцева не має великих вальорів скульптури. Певний заперечує, вважаючи її за один із кращих досі творів Сім'янцева. Малює теж боронить, кажучи, що Сім'янців не завжди може грати свою роль, та, коли робить з натури, робить добре. Черешньовський підтверджує, що ця маска має свій характер, особа жива в цьому і певно подібна до моделю.

М. Стиранка — КВІТИ

Д. Шолдра **ДОРОГОВКАЗ**

„Квіти” Наталії Стефанів добре намальовані, а „Водоспад” не так уже, каже Кузьма. Певний зауважує, що разом з Петром Холодним оглядав ці квіти. Обидва прийшли до висновку, що зблизька квіти не витримують існу, бо малярка збила колір у бруд, а здалека — надзвичайне враження. Постає питання, чи можливо більше працювати над якістю кольору. Малюца каже, що пані Стефанів колись малювала темперою плоско, а тепер занадто кучерява в олій. Черешньовський теж стверджує характеристичне враження віддалі при огляданні квітів.

„Портрет дівчини” Марії Стиранки, на думку Кузьми, має перемудрований кольорит в одному тоні з плямами на обличчі. „Квіти” трохи ліпші, але не надзвичайні. Певний теж не вважає

цей портрет ні студією, ні шкідом. Малюца боришть саме однотонність, як добру прикмету, з деякими можливостями на малярському полі.

Дві півабстрактні композиції Богдана Савчука здаються Кузьмі експериментами, які ще багато не говорять. Певний вважає ці картини за суміш своєрідного сюрреалізму та абстрактного малярства (подібне явище, як у бразилійського маляра Мата). На його думку, Савчук, бажаючи бути модерністом, повинен визволитися з конвенціональних рам, у які тепер оправлені його картини. Треба теж змагати до широкого формату з більшим розмахом. Малюца зауважує, що ці речі — такі самі фантазії, як картини Савчука з попередньої виставки. Це не модерністичні, а радше фантастичні креації. Черешньовський

боронить кольориту, зазначаючи, що Савчук — студент четвертого року мистецької школи.

Аквареля Богдана Титли „Напровесні”, на думку Б. Певного, виявляє впливи колеги Онишкевича. Побажано, щоб Титла був більше собою. Малюча заперечує, мовляв, Титла малює з пам'яті, а Онишкевич з натури. Певний дивується, що Титла, як цікавий стилізатор, не виявляє себе в цьому напрямі на виставці.

Оцінюючи „Квіти” Кліма Трохименка, Кузьма каже, що він не є прихильником того реду малярства. Трохименко не здатний, на його думку, чогонебудь навчитись, і не допоможуть його старання в цім напрямі. Певний, навпаки, твердить, що Трохименко — цікавий маляр, що повинен би наближуватися до народного орнаментального малярства і шукати форм, витягаючи орнаментальні квіти. Малюча твердить, що картина Трохименка виглядає цікавіше на загальній виставці, як на його індивідуальній. Черешньовський каже, що композиція дуже добра через поземі й прямовисні лінії, а кольористичні плями грають.

„Триптих” Петра Холодного мол., на думку Кузьми, є перестилізованою композицією. Йому здається, що треба насичувати кольор не в центрі, а по боках. Стилізування здається спробою штучного роблення атмосфери старого образу. Певний каже, що під час війни був деякий час учнем П. Холодного, який дозволяв йому робити все, що захоче. Ця метода навчання здавалася тоді Певному протестом проти всякої „штивної” дисципліни в напрямі повної свободи вислову. Тут, на виставці, в „Триптиху” Холодного він бачить заперечення цього принципу, бо проявляється певна штивність з якимсь немов би переходом до стилю різдвяних карток фірми Голмарк. Оборонець Малюча каже, що для нього цей „Триптих” — найкраща річ на виставці. Вона не є релігійна по суті і не є наслідком церковних робіт, а глибоко продуманою стилізацією з довільностями негативу. Черешньовський додає, що й він є тієї думки, що це дуже добре зроблене й повинно б бути немов дороговказом для нас. Всюди воно є й буде українським мистецтвом. Він також уважає цю річ за найкращу на виставці.

„Дороговказ” Дениса Шолдри, на думку Кузьми, виглядає так, немов би стояв на морі, а не в полі. Це кардинальна помилка в малюванні. Голови „Втікачів” здаються штудерною стилізацією без сенсу. Це ніби нахил до модернізму, але виконання насправді еклектичне. Певний не по-

годжується, що Шолдра повторяє елементи з попередньої виставки, бож елементи повторяє і Холодний, тільки випрацьовує з традицією. Малюча думає, що це непорозуміння — називати модерним традиційне, поза яке мистець без інновацій далі не пішов. Черешньовський боронить Шолдру, кажучи, що показана тут трагедія втікачів.

„Літо” Ірини Шухевич, найстаршої віком малярки на виставці, було останньою картиною, яку обговорювано цього вечора. Всім вона здавалася приємною в кольорах скромною працею без великих претенсій. Треба згадати, що знайшла вона покупця. На виставці продано ще, крім неї, дві картини — „Озеро” Б. Доманика та „Осінь” М. Неділка.

На обговорення ще кількох картин мистців, що виставляли поза каталогом, не стало часу через пізню пору. Серед них були такі мистці: М. Анастасієвський, Х. Головач, С. К. Пастухів і В. Панчак.

Великий прихильник мистців, інж. М. Пежанський, який був на обох обговореннях — закритому і прилюдному, заявив, що вечір був надзвичайно цікавий, бо давав спонуку глядачам до кращої обсервації і розуміння мистецьких творів у зовсім іншому сенсі, як це вони привикли робити самі, оглядаючи мистецьку виставку.

„Таке обговорення багато причинюється до виховування публіки, — казав інж. Пежанський. — Не зважаючи на втому після цілоденної праці в місті, я слідкував до самого кінця з великою увагою за тим, що було сказано на цьому вечорі. Вважаю, що прилюдне обговорення дало мені більше від загального обговорення на закритому засіданні мистців, бо тут мої думки могли в'язатися зразу з поодинокими творами”.

„ОВИД” *появляється вже сімнадцятий рік від 1949 року і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах перебування українців на чужині. В „ОВИДІ” співпрацює 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя. — „ОВИД” — це випробуваний приятель української родини на чужині, бо „ОВИД” своїм багатим змістом створює атмосферу здорового оптимізму.*

На бажання висилаємо показові примірники.

“OVID-HORIZON”

2226 W. Chicago Ave.

Chicago, Illinois 60622 — U.S.A.

КНИЖКА

з цією маркою —

найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу
наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ
Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні
з доставою до дому без окремої доплати.
По ближчій інформації звертатися до видавництва.

**ПРОДАЄМО СВОЇ ВЛАСНІ ТА ІНШІ ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ**

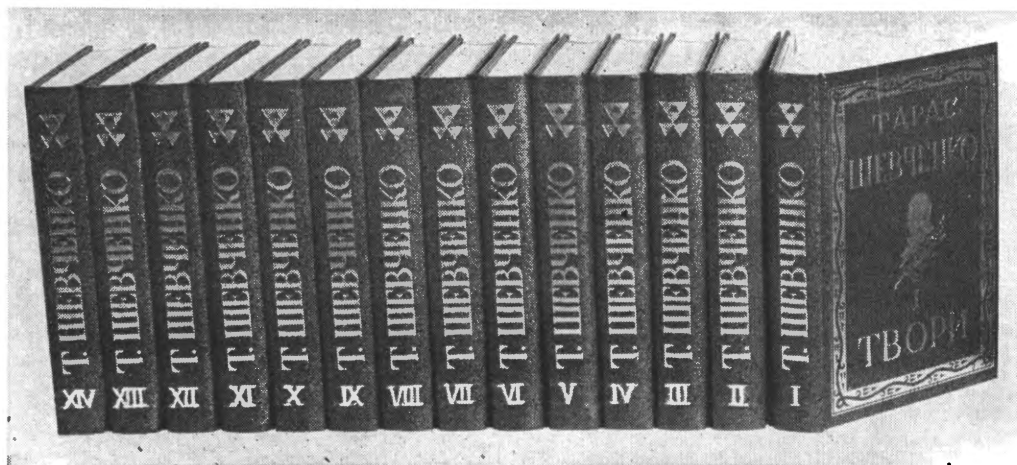
ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —	
II Гаслова Частина — VIII томів в полотні	дол. 100.00
в півшкірі	" 120.00
АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА	" 37.50
СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО ТА НОВОГО ЗАВІТУ	
в шкіряній оправі з позолоченням	" 20.00
в полотняній оправі з позолоченням	" 15.00
в полотняній оправі	" 12.00
Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ — X томів (11 книжок)	" 90.00
Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ V томів	" 36.00
Тарас Шевченко: ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА I-XIV	" 75.00
ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО І СЛАВА, антологія перекладів з Шевченка чужими мовами за редакцією Богдана Кравця	" 7.00
Іван Франко: ТВОРИ — XX томів	" 76.50
Юрій Клен: ТВОРИ — III томи	" 10.65
Богдан Лепкий: ТРИЛОГІЯ МАЗЕПА (6 томів)	" 21.00
Ярослав Пастернак: АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ	" 15.00
Д-р Матвій Стахів: УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРИЇ УНР, томи 1-6 м'яка оправ	19.50
тверда оправ	" 26.40
Олекса Кузьма: ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 р.	" 5.00
Микола Ковалевський: ПРИ ДЖЕРЕЛАХ БОРОТЬБИ	" 6.80
В'ячеслав Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОВІВ	" 4.50
Ілля Витанович: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ	" 13.50
Антін Рудницький: УКРАЇНСЬКА МУЗИКА	" 9.50
Олекса Повстенко: КАТЕДРА СВ. СОФІЇ В КИЄВІ	" 12.50
Леонід Мосендз: ОСТАННІЙ ПРОРОК	" 6.00
Наталена Королева: ЩО Є ІСТИНА?	" 5.50
Уляна Кравченко: ХРИЗАНТЕМИ	" 5.50
Юрій Тис: НА СВІТАНКУ	" 4.50
Зосим Дончук: ПРИРВА — роман	" 4.00
Микола Лазорський: ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ — іст. роман	" 6.80
Юліян Радзикович: ПОЛУМ'Я, історична повість	" 4.50
Юрій Мошинський: У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ — враження з подорожі	" 5.00
Євген Онацький: У ВІЧНОМУ МІСТІ	" 4.00
М. Л. Подвезько: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК	" 6.00
М. Л. Подвезько: АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК	" 6.00
К. Г. Андрусишин: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК (коло 110.000 слів)	13.00
Rev. I. Nahayewsky: HISTORY OF UKRAINE	" 5.00
S. Stechishin: TRADITIONAL UKRAINIAN COOKERY	" 5.50
Lesya Ukrainka: SPIRIT OF FLAME	" 3.50
UKRAINIAN ARTS	" 5.00
СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІ — героїчний епос XII віку	" 13.00
Львів — Літературно-мистецький збірник	" 16.00
УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТІЛЬЦІ 1914 — 1920 (Альбом)	" 8.75
ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ ГАЛИЧИНИ 19-20 СТ.	" 4.00
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	" 12.00

Всі ці видання продаємо на догідні сплати за окремим договоренням.

Замовлення приймаємо без завдатку.

Замовлення слати на адресу нашого видавництва.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
ВИДРУКУВАЛО
ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.	Т. X. Листи.
Т. II. Поезії 1843 - 1847 рр.	Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. III. Поезії 1847 - 1857 рр.	Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. IV. Поезії 1857 - 1861 рр.	Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його творчість.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.	Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та спис літератури про них.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.	
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Нешасний. — Капітанша.	
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.	
Т. IX. Журнал.	

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видає Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр.).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.
Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 WEST CHICAGO AVENUE — CHICAGO, ILL., 60622 — USA

Норвегія, країна лісів, гір і фьордів

Коли в Аргентині було гаряче літо і жарило сонце, я затужив за снігом, зимою і вирішив поїхати до Скандинавії — докладніше, до Норвегії.

Скандинавія — це не тільки географічне поняття, але також історичне, культурне й політичне. Хоча Швецію, Данію та Норвегію розділюють кордони, проте ці народи мало різняться один від одного. Скандинавці належать до германської раси, мають подібну мову, протестантську релігію, однакову психіку і з зверхнього вигляду взаємно подібні до себе.

Вони працьовиті, амбітні, спокійні, зрівноважені, дисципліновані й солідарні між собою, але не мають почуття гумору. Сидіти мовчки і мати „сквашену міну” тут належить до „доброго тону”. Скандинавці маломовні, розмови в них банальні і майже завжди на одну тему — про погоду або працю.

Ось анекдота про скандинавську маломовність:

Троє скандинавців урятувалося з розбитого корабля на безлюдний острів. По році мовчанки один сказав:

— Сьогодні минає рік, як ми прибули на цей острів.

— Так, це правда! — відповів другий, а третій заявив:

— Якщо ви будете так багато говорити, то я перенесусь на інший острів!

Еспанка, що розійшлася з своїм чоловіком-скандинавцем, розповіла мені, що протягом кількох років спільного життя їй не вдалося ані разу з ним посваритись — а звісно, як може бути родинне щастя без сварки?

Національна гордість скандинавців межує з комплексом більшевартості. Поняття самокритики їм чуже, критикувати можна лише те, що не своє. Помітний у них брак індивідуальності, вони неначе викуті з одної скелі, однаково розумують, реагують і поведуться. Життєвий рівень між поодинокими клясами вирівняний, це радше суспільство без соціальних клас.

Швеція, Данія, Норвегія — це королівства, але країнами правлять соціалісти (щоправда, недавно соціалісти Норвегії програли вибори).

Я був захоплений Норвегією, передусім природою, горами, лісами і фьордами. Країна вбога, бо тільки 4 відсотки поверхні придатні під управу, але норвежці зіндустріялізували країну. Мореплавання, рибальство, будівництво кораблів і машин, врешті скотарство — це головні джерела прибутків Норвегії.

У Скандинавців подекуди вкорінюється „модерний” погляд на мораль. „Свобода звичаїв” загально поширена в цих країнах.

Час від часу в скандинавській пресі появлявся голос перестороги — статті на тему „змоторизованої молоді”. Ця молодь переважно носить чорні шкіряні куртки з різними малюнками й написами, як напр. труп'яча голова, гакенкрайц або такий „багатомовний” напис: „Поцілуй мене в...!” Молодь збирається в означених місцях, часто в центрі міста або на головній вулиці. Там чекають, аж усі місця в авто заповняться. В авто може сідати кожний молодий чоловік, що приніс алкогольні напої, і кожна дівчина, що має бажання забавитись. Коли збереться кілька або кільканадцять авт, тоді така валка виїздить за місто, до лісу і там відбуваються справжні піяцькі забави.

Старше суспільство поставило вимогу, щоб компетентні чинники зайнялись цією справою. На спеціальну нараду зібрались представники батьків, учителів, соціологів, психологів, духовенства, лікарів, поліції — одним словом, усіх, що мають безпосередній контакт з молоддю і вплив на її виховання. Оці „виховники” ухвалили, що „змоторизована молодь” — то вислід загального добробуту країни, що хлопці цікавляться автомобільною технікою, а дівчата люблять природу; їхні забави „не приносять ніякої шкоди” ані молоді ані оточенню; а втім, молодь мусить якимось „вишумітись”. Скандинавці ніколи не критикують розпорядків влади. Якщо компетентні чинники видали таке рішення, то значить — „воно правильне”.

Від того часу ніхто не був би цікавився проблемами молоді, якби не те, що під час таких „забав” часто виникають бійки, хлопці послугуються стилетами і ланцюгами. Не один раз п'яна молодь, вертаючись до міста, нищить улаштування придорожніх шкіл і будинків, грабить крамниці й кіоски. Тоді з'являється поліція, але не озброєна, бо поліції не можна вживати сили супроти молоді, а ні в якому випадку зброї. Молодь бомбардує поліцаїв камінням і переходить в атаку. Якщо поліція не може опанувати ситуації, тоді приїждять представники цивільної влади, не раз сам посадник міста, і в формі дискусії переконує бешкетників, що вони поведуться неправильно. Тоді молодь обіцяє „поправитись”, батьки винуватків покривають з своєї кишені матеріальні втрати, і все мирно кінчається.

З неба летіли білі кришталеві метелики. На вітрі гралися малесенькі прекрасні зірочки, сі-

дали на одязі і в заходячому сонці блищали, мов діаманти. Доми, гори, дерева покрились білою верствою снігу.

Вдихаю чисте гірське повітря, насичене запахом смерек. Кругом гори, ліси, що дуже нагадують Карпати. Панувала ідеальна тишина, тільки під лещатами скрипів сніг. Душу огортав неспокій, якась незрозуміла туга — може за Карпатами, може за...

Нараз із задуми вирвав мене голос Рангільди, моєї норвезької товаришки мандрівок по горах:

— Романе, поспішай, незабаром буде темно, а нам ще залишилось кілька стрімких з'їздів до готелю.

Рангільда була переконана, що вона їздить на лещатах краще від мене, тому завжди з'їздила перша, робила слід, втовкала дорогу між проваллями і понад кручами. Я протестував, мовляв, я з горами „за панібрата“, бо виростав коло підніжжя Карпат. Тоді вона говорила:

— Я норвежка, це мої гори, я їх ліпше знаю від тебе. Їздити першим без ознайомлення з тереном, небезпечно, а батьки наказували мені уважати на тебе.

Справді, їзда на лещатах у горах Норвегії часто буває небезпечна: провалля, кручі, скелі, каміння значно утруднюють цю гарну ділянку спорту.

Рангільда виявилася добрим провідником, вона прегарно орієнтувалася в терені. З мапою і компасом ми відбували довгі кількадевні мандрівки вздовж фьордів. Я не міг удосталь намилюватись норвезькою природою, бо більшість фьордів замерзає і все покривається снігом. Тому я вирішив залишитись до весни.

Готелі в горах і вліті і взимі заповнені, бо норвежці люблять природу і свої гори, а лещатарство — це національний спорт Норвегії. Доступніші гори покриваються тисячами туристів, переважно молоддю. Часто можна зустріти більші або менші групи хлопців чи дівчат, бо вони тут чомусь їздять окремо. Трапляються і цілі родини, бо батьки забирають з собою дітей-підростків. Самітні пари шукають романтики, бокують від усіх і, щоб підкреслити, що вони становлять одну цілість, однаково одягаються.

Я хотів нав'язати контакт з українцями в Норвегії, але не мав адрес. Я думав, що було б найлегше довідатися про українців від поліції, але так не було. Створилося складне й неприємне для мене становище. Коли я на поліції розпитував про українців, то мене запитали, кого мені треба — рідних, приятелів чи знайомих. Я відповів, що в Норвегії нікого з українців не знаю, але хотів би трохи довідатись про повоєнну по-

літичну еміграцію.

Мене попросили хвилинку почекати. Ця „хвилинка“ була досить довга, але врешті мене завели до окремої кімнати. Там застав я старшину поліції та двох „цивілів“ з контррозвідки. Вони оглянули мої документи і спитали, з якою метою я приїхав до Норвегії. Я відповів, що хочу намилюватись норвезькою зимовою природою. Ця відповідь, видно, їх не вдовoliла. Вони хотіли знати, над якими фьордами я їздив на лещатах і чи я бував у північній зоні, де Норвегія межує з Советським Союзом. Я мусів подати назви місцевостей, де я перебував довше як двадцять чотири години, та адреси всіх моїх норвезьких приятелів і знайомих, з якими вдержую зв'язки. Потім вони питали, хто фінансує мої подорожі або яке джерело моїх прибутків. Хотіли знати, коли і при яких умовах я познайомився з Рангільдою.

Коли я заспокоїв їхню „цікавість“, вони заборонили мені виїздити з цього міста і я мусів щоденно зголошуватися на поліції, доки справа не вияснилася. Затримали також у себе мої документи.

На третій день віддали мені документи, дозволили залишитись у Норвегії і далі „користуватись“ із зимової природи. Мене перевірили з обережності, бо в Норвегії є бази підводних човнів, Норвегія є членом АП і через те, що ця країна межує з Советським Союзом, вона стала важливим стратегічним пунктом. У Норвегії виразні проамериканські настрої, а комуністи в цьогорічних виборах отримали лише 2 відсотки голосів.

Прийшла весна, холодна, але погідна, зазеленіли гори, зацвіли дерева, запахи квіти. Я сидів у поїзді і крізь вікно приглядався до краєвидів. Поїзд, наче вуж, звивався між високими горами, переїздив тунелями або понад берегами фьордів і озер. Щойно тепер на весні я міг повністю подивляти красу норвезької природи. Я мовчки дивився, як мінялись краєвиди, я був захоплений цією чудовою країною.

Кілька годин їзди поїздом, опісля ще автобусом по бічних дорогах, і ми доїхали до мети — до дому Рангільдиних батьків.

У Норвегії нема сіл у нашому розумінні, тут доми порозкидані по горах, а спосіб життя нічим не різниться від мешканців міст. Великі дерев'яні доми, кімнати з смаком умебльовані. У багатьох домах є електричні пральні та холодильники.

Народну ношу одягають норвежці лише в національні свята. Працюють переважно в тартах, фабриках паперу або при вирубі лісів, де хто годує худобу, управляє картоплю, жито або

городовину. Здається, що жаден нарід так часто не споживає риби, як норвежці. На їх столі кожного дня риба — раз варена, раз смажена, то знову копчена або консервована, щораз на інший лад приготована, але все таки риба, а я так не люблю риби! По кількох днях я не міг дивитися на рибу. Тоді Рангільда спитала:

— Що тобі зварити, щоб ти з'їв з смаком?

— Вареників! — відповів я рішуче.

— Що це „вареники“?

Я пояснив, вона зачинилась у кухні і по деякому часі тріумфально закликала:

— Романе! Вареники!

Щоправда, ці вареники не так смакували, як у пані Данчук в Аргентині, але все таки то були вареники.

Кожна родина в Скандинавії — окремий, замкнений у собі світ. Тут нема звичаю, щоб люди взаємно відвідувались, навіть член найближчої родини чи шкільна товаришка ніколи не зайдуть „випадково“. Щоб зайти до чужої хати, треба запрошення.

До Рангільди часто приходили її шкільні товаришки, грали на гітарах і скрипках, декламували власні вірші, співали церковні, релігійні й народні пісні. Вони мали багато вродженої інтелігенції, добре товариське виховання, були милі й скромні. Природа не пожаліла їм краси. Вони стрункі, добре збудовані, мають переважно ясне волосся й сині очі. Кожна з них у бікіні чи в одязі могла б прикрашувати сторінки журналів. Мають ніжні, невинні, гарні обличчя і, якби одягнулись у білі довгі суконки та дочепили крила, могли б удавати ангелів.

Рангільда співала в церковному хорі, тому я мусів кожної неділі ходити з нею до церкви на богослуження. Під час богослуження церква заповнена людьми різного віку. Декотрі місця в лавках були вільні, але там не можна кому небудь сідати, бо тут їх купують. Хто заплатить, той має постійно зарезервоване місце. Всі одягнені святково, може навіть розкішно. По богослуженні не збираються під церквою, не обмінюються останніми місцевими новинами ані не обмовляють своїх знайомих. Всі мовчки розходяться, кожний у свою сторону.

В Народному Домі кожної суботи збирається молодь на танці. Переважно танцюють гулягуля, твіста і еньгу — норвезький національний танок. Під час забави не продають алкогольних напитків. Влада утруднює всякими можливими способами продаж алкоголю. У більших містах є державні крамниці, що продають алкогольні напитки, але вони відчинені якраз тоді, коли всі працюють. Їх зачиняють під час перерви на обід, кінчать продаж о 5 год. по полудні, а в суботу

вже опівдні. Купувати в них можуть лише повнолітні. Якщо, на думку продавця, хтось купує алкоголь зачасто, йому можна відмовити в продажі.

Між нашими гуцулами і мешканцями норвезьких гір майже нема нічого спільного, за винятком трембіти, яка тут називається „люр“.

— Заграй мені на трембіті! — не раз просив я Рангільду.

Тоді вона виходила на гору і грала. Луною розносився звук трембіти по горах, долинах, ярах і десь далеко у фйорді завмирав. І враз якимись чужими здалися мені ці добродушні люди, чужими стали й ці чудові гори, тільки звук трембіти доходив до глибини серця, потрясав душею... Він нагадував мені рідний далекий край.

Я часто виходив з Рангільдою на довші кількаденні мандрівки. Вона, хоч і молода літами, по-материнському мною опікувалася. Коли ми йшли понад проваллями, вона завжди йшла від сторони провалля, бо я міг би поховзнутися і — за біду не важко! Коли траплявся крутий підхід, вона мене підтягала або перескакувала потік і подавала руку. Коли дув холодний вітер, вона мене заступала. В таких випадках я рішуче не погоджувався і протестував.

Усюди побудовані захисти, що захищають від вітру й дощу. Тут ми затримувались і почували. Не раз подибували отари овець, яких ніхто не пас, щойно перед приходом зими їх зганяли з гір. Мандрували ми лісами, полонинами, проходили понад ріками, озерами, фйордами. У природі запанувала весна, під ногами зазеленіла трава і високі дерева, зацвіли проліски, фіялки, конвалії (залежно від висоти). На узгір'ях паслися білі вівці, в потоках блищали рибки.

Ми дійшли до захисту, хоч до заходу сонця залишилося ще багато часу. Ми вирішили тут таборувати, бо це було винятково гарне місце.

Подував холодний вітер, і ми заховалися від нього за стіною захисту. Тут затишно і тепло на сонці. З одної сторони було видно фйорд, з другої — озеро, недалеко шуміла бистра річка. За нашими плечима ліс, перед нами — полонина, а над головами — засніжені шпилі гір.

Підстрибують граючись ягнята, час від часу защебече пташка, а ліс шумить без упину.

Сонце сховалося за лісом, вечоріло і починало холодне. Ми зайшли до захисту. Рангільда розпалила вогонь, а запах підсмажуваних вареників ще більше загострював апетит. Приємно тріскали сухі галузки на вогні, щілинами виходили смуги диму, тіні від вогню повзли по стінах, гудів вітер, і з переносного радіо неслися звуки гарних мелодій. Усміхалась Рангільда.

В Ж Е В И Д Р У К У В А Н А

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

НАКЛАДОМ
ТОРОНТОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОШТОМ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
І ВКЛЮЧАЄ РОЗДІЛИ:

Загальні інформації

Фізична географія і природа

Людність

Етнографія

Українська мова

Історія України

Українська культура

Українська література

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ — 37.50 ДОЛ.

Замовлення приймає
Видавництво Миколи Денисюка в Чикаго

Замовлення з чеком або моні ордером слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

Про культурні розваги

Фейлетон

В одному товаристві хтось із старшого покоління згадав, зідхнувши, як то колись молодь і дорослі культурно забавлялися, — скажемо, по наших приходствах... Співали, танцювали, гралися в „монастир“, в „льотерію“, в „пошту“ або „пташка“. Боже мій, як було приємно, симпатично! А тепер?..

Присутні представники середньої і молодшої генерації іронічно підсміхались та переморгувались одне з одним — мовляв, згадувати „монастир“ і „пташка“ в епосі бітлєсів і „бітників“ це, просто, таки гумористично! Правда, хто пам'ятає ті давні часи, той знає, що і в забаві в „монастир“, на-впертого, можна було згрішити, алеж куди там рівнятися цим пережиткам відсталого 19-го сторіччя з сьогоднішніми „партіями“ збунтованої генерації — при джазі, бубнах, алкоголічних оргіях і так далі!..

Звичайно, здобутки сьогочасної техніки й технізація життя відіграють свою роль і в товариських розвагах. Телебачення, гай-фай, магнетофони, кінофільми тощо... Власне, згадуючи „тощо“, хочу тут кинути на папір такий собі один епізод з нашого товариського побуту. Як мені його передали, так я передаю вам. Нічого не додаю і майже нічого не відімаю.

Святкували день народження пані докторової. Як звичайно, гості стягалися за старим і новим календарем: одні вже випили й закусили, на других пан доктор вичікував з підводою коло „собвєної“ станції. Господиня з домашньою прислугою увихалася на кухні, а гості (які вже випили й закусили) сиділи у вітальні та розважались культурною розмовою, значить — обмовляли ближніх, включно з господарями дому.

Розібрали по кісточках усю фамілію: що бідна бабця все більше глухне, що пані докторова справила собі перуку, а її доня (це, бігме, правда!) ходить з якимсь турком, що докторові (це не секрет!) не вдалася одна операція і тепер він має неприємності!

Говорили, жартували, сміялися, а нікому й через гадку не перейшло, що в прекрасному фляконі з рожами на столичку серед вітальні заховано штудерний гудзичок. Він точно схоплював їхню розмову і по тонюсінькому дротуку передавав до звукозаписувача, що його дотепний господар засунув під канапу, де сиділи й чесали язички любі гості...

Ну, після пишного обіду, вин, коньяків, лі-

керів, тортів, чорної кави, флячків і бігосу, густо-часто переплітаних многолітствіями, встає пан доктор, дякує дорогим гостям за те, що так чесно пошанували його магніфіку, та й каже:

— А тепер, прошу панства, починаємо концерт художньої самодіяльності. Першою точкою піде звукозапис живого слова у виконанні гостей з Нью-Йорку!

І пустив магнетофонну стрічку з записаною у вітальні культурною обмовою... Ви собі уявляєте констернацію серед гостей, що розпізнали свої голоси?... Які були потім сцени, які образи!.. Дехто ще й досі гнівається з паном доктором і панею докторовою, інші вспіли вже перепроситись, взявши цей епізод просто, по-американськи, за модерний „джовк“.

Не треба два рази того казати, що і в інших наших культурних домах можуть тепер наслідувати „винахід“ дотепного пана доктора. Тому на всяких товариських прийняттях не варто сидіти близько флякона з рожами чи з іншими красними квіточками... Небезпечно!

Ікер

Юрій Коломиєць ГРАНЧАСТЕ СОНЦЕ ПОЕЗІЇ

80 сторінок друку
з двобарвною обкладинкою і рисунками
Анатолія Коломийця
Ціна 2.00 дол.
Замовлення приймає
Адміністрація „Овиду“

Оригінальна поява

Юрій Мошинський

У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ

враження з подорожі
63 мистецькі ескізи
Оксани і Юрія Мошинських
Книжка багато ілюстрована має 328 сторінок
друку в твердій люксовій оправі.
Ціна — 5.00 дол.
Замовлення і гроші слати на адресу
„Овиду“

Закон одвічності

(М. І. Мандрика: Сонцевіт. Поезії. Вінніпег, 1965. 128 ст.).

На четвертій сторінці цієї книжки стоїть присвята: „До мого соняшного вісімдесятиліття”. Незадовго перед цим, четвертим томом поезій, було видано кілька інших збірок і поем. Всі поезії в „Сонцевіті” — нові, написані, може, протягом останніх двох років. Автор, що любить хизуватися своїм молодечим духом, навмисне поставив у присвяту „вісімдесятиліття”, якого ще нема, але до нього, треба ствердити, не далеко. Прийміть це до уваги, коли читатимете вірші і мою критику!

Як і в попередніх збірках, Мандрика вибирає осінь символом „радості моїх дорослих днів”. Сонцевіт — геліянтус, дикий степовий соняшник, пишно зацвітає саме в пізню осінь і стійко витримує негоду й холоди. Автор любить осінні квіти, а з ними й самого себе за цю стійкість і непоборний оптимізм. Вірші в цій збірці, як і в попередніх — мужні, розважливі, життєрадісні і по-осінньому ніжні. Вони також насліджені осінньою мудрістю і тримаються однієї, стрункої і непохитної філософської основи, що є в наш дезорієнтований, непевний час: не малою рідкістю й цінністю. Основна думка поета, що просякає кожну поезію цієї, та й попередніх збірок, та ж сама: Всесвіт — це мудра й гармонійна цілість, побудована й керується „одвічним мистецтвом” — Богом. Бог у розумінні М. І. Мандрики — це Одвічність, всесвітній розум і справедливість, краса і мистецтво. А що Бог — мистець, то поети найближчі до Нього. Поет більше розуміє і відчуває таємниці всесвіту, ніж „вчений хробак”, що не має віри. В цій книзі Мандрика наголошує, щоправда не нову вже тезу про надхнення — Божий дар, а геніїв і мистців він уважає „даром Одвічності” людству.

Бог — Одвічність не десь у абстрактній чи в недосяжних висотах. Бог живе в природі, серед людей, у мистецтві, в коханні і навіть в еротичності. Гроза, наприклад — то вінчання Землі із Сонцем, і вранці земля „тремтить, як жінка впоена коханням” (ст. 13). Образ дуже земний і дерзко-еротичний.

Бог говорить до людей, якщо вони хочуть і вмють слухати. Коли їде дощ, то Бог до людей говорить „в словах-досях”: „Живіть, цвітійте в коханні...”

Глибока релігійність Мандрики підкреслюється його непримиренністю до забобонів. Він наважується на-

віть критикувати окремі твердження із Святого Письма, а, може, і не саме Святе Письмо, а його хибну інтерпретацію, підкреслену неточностями перекладу з мови на мову.

„Мені належить пімста, і я чиню”, Ніби Господь сказав. Неправда!

То звір із п'їтми духа,
Отруйний гад з багна юрби...

(„Сестри”, ст. 35)

Україна, як і треба було сподіватися, займає у Мандрики почесне місце на покуті. Мандрика розглядає питання долі й державності України не окремо, бо так і бути не може, а в нерозривній зв'язці з усіма іншими країнами світу і з цілим всесвітом. Україна — органічна ланка Одвічності, що дає нам героїв і мистців. Закон Одвічності — це перемога Правди. Тому то Мандрика вірить у звільнення України і лишається завжди оптимістом:

Лікує рани час, найтяжчі кривди
Вирівнює Одвічності рука.

І хоч не зразу, неминуче прийде,
Кінець неволі і кінець катам.

Звичайно, хотілось би знати, як і коли це станеться, але цього Мандрика, навіть у своїх пророцтвах в поемі „Мандрівник” не пояснює...

Як і в житті, в поезії М. Мандрика — завзятий і актуальний політик. Він не боїться виступати із досить радикальними доктринами, що їх більшість „дипломатів” прикриває фіговим листком. Автор „Сонцевіту” возвеличує цивілізацію, прогрес і ті держави, що „лад дали народам одичілим”. Це твердження ґрунтовно правильне, але треба тільки пригадати поему Шевченка „Кавказ”, щоб побачити, як подібною фразою прикриваються і такі людожери, як російські імперіялісти. Цілі уступи в поемі „Мандрівник” Мандрика присвятив Мек-Артурові, а смерть президента Кеннеді дала йому надхнення для ліричного вірша, що не цілком узгоджений з деякими політичними фактами. Дуже цікава характеристика Японії, що нею поет таки захоплений і вважає, що ця „сусідка нашої Зеленої України” була б нам у майбутньому непоганим спільником хоч би й через те, що нам наче б то нема за що сваритися (а що як саме за ту „Зелену Україну”?!). Поет заступається за честь України та її героїв перед тими „самокритиками”, що дорікають (кому, самим собі?) за наші невдачі: „Коли б їм (іншим народам, Г. Ч.) так, вони би перші впали” (ст. 57). Далі поет пригадує, що іншим народам було багато гірше безслав'я, ніж українцям:

Я бачив розпад в прах і забуття
Прославлених владик — імперій
сил,

Срамні відступи без опертя
Блискучих армій — тих, що ми
хвалили... (ст. 58)

Саме згідно з своєю філософією всесвітньої гармонії і взаємодійності Мандрика в недолі України обвинувачує не її саму, а цілий світ:

Народе мій! То світ отой, що звав
Себе захисником усіх народів,
Пустив звирів на тебе, нацькував,
На ярмарку продав твою свободу.
І доки світ, я прокурор його,
Перед судом судів стояти буду,
Доки не згине звир, доки життя
мого —

І вимагати праведного суду. (ст. 58)

Життєва філософія поета також базується на законах справедливості і краси. Хоч історія не повторюється, то кращі її надбання лишаються безсмертними і передаються із покоління в покоління. І в своїм особистім житті Мандрика бачить якщо не безсмертність, то принаймні довгу духову молодість. Вірш „До мого другого я” — маленький шедевр. Молодий духом поет бачить в люстрі „старого дивака”, але не хоче погодитися, що це його подоба. „Сиди там мовчазний і не ходи зо мною впарі!” — наказує поет своєму „я” у люстрі, молодечим кроком іде в життя, але ввечері повертається до свого фізичного „двійника”, що колись був роками молодий і складав одне ціле із духовим „я” поета. (ст. 69-70).

Велику частину збірки займає тема кохання. Вік поета не зупиняє його перед цим законом Одвічності:

І вбогий той, хто цвіт свого буття
Окутує у буднів павутину

І райський дар короткого життя

Закопує в дочасну домовину, —
виголошує автор (ст. 60). Має рацію. В збірці знайдемо багато „меду поцілунків”, „обіймів”, „шепоту” і дещого більше. Але... справа в тім, що вже напочатку автор зрадив читачеві свій вік. А вірші його — не про кохання взагалі, чиясь, мого, чи може й Ваше, а про своє власне. Вірші виразно інтимні, навіть із зазначенням дати любовного побачення: „28 вересня 1961” (при бажанні можна було б навіть провести обстеження!). Тому то, коли у вірші „Пісня пісень” Мандрика запитує:

Хіба не дивно зустрічати знов
Весну за двадцять літ перед

сторіччям.
В твоїх обіймах гамувати кров,
Шептати тобі слова з пісень
одвічних...

то читач може відповісти авторові: „Так. Дуже дивно!” Та ще коли прийняти до уваги, що „слова з пісень одвічних” є з „Пісні Пісень”! У віршах про кохання читач хоче бачити себе, а Мандрика скрізь наголошує

своє специфічне „я”. Тому його любовні вірші втрачають загальнолюдську властивість і, хоч багато з них справді вартісні, перетворюються саме через цю обставину на ліричний шоденник. На закінчення розмови про любов наведу зразок гарного вірша про кохання.

ВЕЧІР

Не питав — ти сказала, що любиш
І дивилася в очі мені...
Чи не пізно ти в серці голубиш
Сни, що сняться лише на весні?
Бо вже сонце моє в небі низько,
Хоч мій вечір, як ранок для нас.
Але ніч десь за обрієм близько,
І біжить, і минає мій час.
Та ніхто ще не виміряв часу
Наперед, як оджеу кравець —
Може все, що лишилося наше —
Ясний вечір, кохання вінець.

Найсерйозніша, програмова поема „Мандрівник” (понад 36 сторінок) написана формою тревелага, але змістом переростає цю форму. Ця поема — підсумок поетового життя і світогляду. Хитро використовуючи можливість „проорокувати” з минулого те, що тепер вже є і всім очевидне, Мандрика ніби розгадує загадки, до яких він підглянув відповідь. На мою думку, краще б це було зробити, не подаючи історично-політичної аналізи в формі пророцтва, бо ніщо на світі не може довести, що більше як сорок літ тому поет безпомилково бачив усе, що сталося потім — та ще якби в одній тільки країні, а то ж мало не в цілій світі!

В цій поемі поет провадить читача шляхом своїх скитань. Україну він залишив після розгрома визвольних змагань, без великої туги, бо всі вірили тоді в швидкий поворот. Через Туреччину автор мандрує до Єгипту, а звідти до Африки. Спостерігаючи полювання на чорних рабів, Мандрика „проорокує”, що колись будуть „чорні потентати тебе, людиню біла, продавати” (ст. 88). Наступна зупинка — Індія, країна Магатми Ганді. І тут автор заглядає „в будучність, як у люстро” і виголошує нове „пророцтво”, що здійснилось ще кілька років перед тим, як воно було проголошене:

„Знайшовся кат, встромив ножа у груди
Святому Ганді...” (ст. 93).

Далі, через Цейлон, поет мандрує до Індокитаю, де жінки й дівчата — „з зубами чорними” (бо жують тютюн); люди там не співають, а лише ревно моляться Будді... Заглядаючи наперед, Мандрика сповіщає, що потім, замість одного Аннаму, стало три (або, вірніше, чотири) „вільні” країни: Ляос, Камбоджа і два В’єтнами. „І три війни, де був один Аннам”, — влучно підсумовує ситуацію Мандри-

ка. Дальша зупинка — Китай; слідує його історично-політичний нарис. Нарешті — „країна лотоса і самураїв, веселих гейш і білих хризантем”; слідує її історично-політичний огляд. Звідти, „шляхами Магеллана” поет перепливає через „тихий” бурний океан до гордовитої Австралії, „форпосту науки, волі і краси”. Потім автор опинився в Греції, де тепер, замість Сократа, Арістотеля й Платона, „на цвинтарі усопшої культури” ходять їх нащадки — „кози і купці”. Тоді відбувається дуже невірноважений композиційний стрибок, так ніби поетові не стало терпіння або вже треба було закінчити поему, щоб дати її до друку, і просто з Еспанії — стрибок до „епілогу” — Америки, що їй присвячено тільки 16 рядків. Правда, у Мандрики є дуже багато віршів про Америку (згадати хоч би дуже детальну поему „Канада”). А все ж, від такого обрубаного фіналу поема втрачає на силі. Нема сильного кінцевого акорду в цій енергійній, емоційно насаженій пісні.

Зміст, тематика, ідеї, філософія творчості Мандрики розумні й цікаві. З ними можна не згоджуватись, але не можна лишитися байдужим. Проте, які б розумні не були думки, в поетичній творчості вирішальне значення має „техніка”: образи, мова, підбір слів, звукосполучення, ритм, рими, синтаксис. Перед тим, як розбирати деякі деталі, в загальному можна сказати, що поетична техніка Мандрики виявляється нерівномірною. Вона інакша в його епічних творах, ніж у ліричних. Силу почуття, „ліричний вибух”, поет ставить вище від холодно-обміркованих, вимірених і виважених рядків. Він, як імпресіоністи, поспішає схопити почуття, записати його, поки ще воно захолоне — тому то в ліричних віршах він не зважає на такі „дрібниці”, як рима, ритм, наголос чи навіть правильність виразу. А в ті часи, коли не мучить надхнення, поет виймає давно почату, регулярно й систематично писану річ, таку, як поема „Канада” або „Мандрівник”. Там можна шліфувати грані й бути вибагливішим до техніки. Ідеально було б, коли б поєднати почуття із технікою, але не завжди можна запрягти разом бистрого оленя з парочку сивих волків.

Найкраще буде, коли і критик, і читач шукатимуть у кожній книжці кращого. За цінні образи, що ранять серце, можна простити менше вдалі або й невдалі речі. Коли, наприклад, прочитати в Мандрики такий „бітнікізм”, як „І я відчув воскресення блаженне моїх приспаних сил до сонцем тканих днів”, читач може замислитися: як це можна воскресити до чогось? Але не треба цим журитися: треба просто читати далі, в цій же вірші:

Мої пісні вернулися до мене,
Як солов’ї з відлету навесні. (ст. 14)
І тоді всі сумніви у вас пропадуть,
„Як роса на сонці”.

Такі рядки, як „Мої слова — не глум, а довгих кодексів дигести” різьнуть вухо макаронізмами, прозаїзмом і туманною еквілібристикою. Але нащо над ними чудуватися, коли недалеко знайдете таке диво поетичної техніки, як:

Вже кажуть, Новий Рік ступає по дахах,

А він — дідусь старий і хитрий.
Розвісив бороду по сивих деревах
І кашляє у вікна вітром. (ст. 41)

Мандрика може малювати широкі пейзажі (прекрасний його вірш „Наша весна”, про Канаду, де, замість солов’їв, співають робітники), але він також уміє давати короткі і влучні характеристики. Ось Японія — країна „скупих поетів, лисих малярів”. А Китай „Вогнем сичить в московські вікна й двері і б’є хвостом в старий кремлівський мур”. Схиляючись у глибокій пошані перед кращими синами України, Мандрика знаходить для них такі порівняння й метафори, що могли б бути викарбувані на монументах: „Співець страшної чорної години” (Осьмачка), „Усе життя, як той плугатар в полі, орав серця і сів дух надій” (М. Погорецький).

Найбільше образності помітно в ліричних віршах. Ось як поет відтворив короткий зимовий день у Канаді:

„А день блисне, як в сутінках

ліхтарик,
Та й згубиться в тумані хмарних
меж” (ст. 15)

Серед міріад думок, що можуть виникнути під час дощу, поет знайшов таку, як „Прощальний лист дощам осінь пише”. І тоді згадуються „дні протоптані, прожиті без пуття”. А коли прийшла весна, то „забилася зелена кров в цвітах і травах”... „І десь за горами вітри весну кують”. Мандрика — поет, що базується на канонах поезики, але він не старомодний. Як у своїх ідеях, так і в деталях, і в образах він іде пліч-о-пліч із добою. Він часто згадує такі блага цивілізації, як телевізор і телефон, без лицемірних нарікань багатьох „ідейних емігрантів”. Телевізор — знаряддя, над яким людина панує і може до кімнати запросити повно людей, коли того бажає. А коли набридло дивитися на „електронічні радощі й кохання, на продаж препаратів любові”, можна вимкнути апарат і лишитися вдвох із коханою або й самому.

Через те, що Мандрика пише традиційними правильними стопами, він часто прилаштовує слова так, як йому для ритму чи для рими потрібно. Він, в жертву рими може дати наголос на Хроносу, створивши таким чи-

ном дивну словосполучку **хрону з носом** (ст. 71); замість „чого метушишся”, Мандрика може сказати „чого метушишся” (ст. 71 і 72); щоб заримувати „наша” і втримати ритм, з’являється наголос **“tabula rasa”** (що за рима: раз — наша...). До рими „котлас” Мандрика дає „Доглес” (Доглесс?), римуючи прізвище американського генерала Мек-Артура з „реформатора”, Мандрика змушує читача вимовляти або „Мек-атор”, або навпаки, трохи підладнати „реформатур”. А в однім рядку, для рівного числа стій, поет зрізав одну з своїх улюблених квіток — „родендрон” (замість рододендрон” (ст. 101). Це жаж!

Коли в поета **трапляються** дешеві рими, це ще не біда. Нема нічого гіршого, ніж гарні рими, притягнені у вірш за чуба. Та й узагалі, можна часто дискутувати над тим, чи дана рима бідна, чи багата, чи так собі, середнього достатку. Але у Мандрики вбогі рими — занадто помітне явище, щоб це ігнорувати. На кожній сторінці можна знайти такі рими, як **рать-ярах, ліхтарик-барвить, вузьким-низьким, корони-застогне, маленькі-сіренькі, траві-твоїх, безмеж-ях-межа, письмом-часом, травом-рукою, медіокр-пророк, святі-Шкуру-ний...** Ці рими, безсумнівно, такі бідні, що їм належала би суспільна опіка! Для вбогої рими Мандрика навіть уводить російське слово „млечний”, знаючи, що це слово — чуже (бо сам узяв його в лапки). Ну, і яка ж це рима, для якої довелося позичити аж російське слово? Прошу: „безконечні — млечні” (ст. 71).

Мандрика — людина високоосвічена, культурна і шляхетна, знає, які засоби добрі, а які злі. Він міг би показувати іншим, учити їх. Але в погоні за ідеями і почуттями він недопрацьовує свої твори, і тут би дуже згодилася поміч і порада доброго мовного редактора або друга, чи людини, що сполучила б обидві функції.

Тоді не з’явилися б у збірці такі неточності, як „А от у мене в підвіконні квітка”, замість „на підвіконні” (ст. 71); „купає в сонці діти, свої віти” (скоріше квіти можна назвати дітьми віт, ніж віти — дітьми квітки); „І ми говоримо до себе” (Гіащо говорити **до себе**, коли можна говорити один до одного?!); такі помилки, як „Ірій” (тільки в Славуті-ча є це слово, що починається на „и” — **Інакший**; а взагалі, в українській мові **И** на початку слів не буває...). Мовний редактор, він же друг, міг би зауважити і запобігти таким звукосполученням, як „В нових словах з старої мови” (хсл, хзст) — ст. 63 або „Та тифу смертного страшні по-коси”, де два перші слова зливаються в дивослово „Татифу”, що в цім

трагічним рядку робить небажаний комічний ефект. На мою думку, лексика Мандрики перевантажена архаїзмами, спеціально із старо-слов’янської мови. Це не гармонізує з тверезим і навіть скептичним ставленням поета до релігійних ритуалів. У цій книзі рясно засіяні такі вирази, як „жертвенні вогні”, „осанна”, „утрені”, „многоязычні”, „воскресення блаженне”, „ветхий прах” і под.

Досягнення цієї книжки великі, а

помилки, хоч їх немало, на зміст діють мало, і їх можна було легко уникнути. Автор, це добре видно, у відставку не збирається і, за прикладом великого Гете, готується ще не одним твором нас порадувати. Він навіть ще не брався за мемуари, що здебільшого увічнюють кар’єру письменника, отже, треба побажати йому нових і свіжих досягнень.

Ганна Черінь

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДАЛО ТРИ НОВІ (досі ще не друковані) ОРИГІНАЛЬНІ ТВОРИ СЬОГОЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Юрій Тис НА СВІТАНКУ

біографічна повість з життя
Марка Вовчка
Літературна й мовна редакція:
Ст. Риндик та І. Боднарук
Сторінок 404
Ціна дол. 4.50

Галія Лагодинська ДО СОНЦЯ -- ДО ВОЛІ (Мандрівка юности) — повість —

Літературна й мовна редакція:
А. Калиновський та І. Боднарук.
Сторінок 256
Ціна дол. 3.00

Софія Парфанович ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ

(оповідання з життя домашнього
кота з ілюстраціями для старших
і для молоді)
Літературний і мовний редактор:
А. Юриняк.
Сторінок 208
Ціна дол. 2.50

Ціна всіх трьох книжок разом дол. 10.00
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A

Український бібліографічний центр

У нас останніми часами писалося й пишеться доволі багато про потребу заснування Українського Бібліографічного Центру. Ця справа не нова. Заторкнув її ще в 1956 р. проф. д-р Ярослав Рудницький, голова Слов'янського Відділу в Манітобському Університеті та Президент Канадської УВАН. Він пропонував створити в Нью-Йорку такий Центр Української Документації з основною частиною — Зведеним Каталогом Українців в бібліотеках та приватному посіданні у вільному світі. Все таки, не зважаючи на відносно сприятливі умовини для цього проекту, з різних причин до його реалізації не дійшло. Останньою цю ініціативу підняло Товариство Українських Бібліотекарів Америки (ТУБА).

Організаційні основи та завдання такої інституції викладено докладно в статтях, опублікованих у „Свободі” та в інших наших часописах, теж у 2-му числі „Бюлетеню ТУБА” з липня 1965 р. Їх автори — голова ТУБА д-р Роман Верес, мгр Дмитро Штогрин, проф. д-р Ілля Вишованович та інші.

Незабаром будемо відзначати 50-ліття самостійності Української Держави. До пропагандивного використання цих роковин готується інтенсивно червона Москва та її білі підголоски у вільному світі. Для протидіяння цих для нас шкідливій московській пропаганді потрібно нам такої інституції, як згаданий Бібліографічний Центр.

Які ж завдання мав би такий центр? Передусім створення й актуалізація З'єднаного Каталога України у Вільному Світі. З'єднаний каталог — це покажчик, що подає при кожній позиції, в яких бібліотеках та чи інша книжка (часопис, мікрофільм чи недрукований манускрипт) знаходяться. До нього входить даліше комплектування всіх можливих бібліографій та індексів, що частинно чи в цілості відносяться до українців.

До найосновнішого завдання українських бібліотекарів має належати при допомозі Українського Бібліографічного Центру та при співпраці НТШ та УВАН вплинути на Бібліотеку Конгресу ЗДА, щоб там не змосковщували предметів скаталогованих ними українських книжок. Не можна допустити, щоб наші збірники про Львів, Угнів, Тернопіль, і под. хоч окреслені в „пред-

меті” як міста України, мали означення „Рашія”, бо й нині ці міста не є в РФССР, а в Україні (УРСР). Не слід їм писати „Львов”, коли цього нема тепер навіть в українських підсоветських виданнях. (Див. Українсько-російський Словник географічних назв Української РСР, загальна редакція К. К. Цілуйка, уклав В. Я. Нежніпапа. Київ, 1964, 196 стор.). Ні одне з цих міст не належало ніколи до РФССР чи Московії, й ніяк не годиться підпирати московський колоніальний імперіалізм Бібліотекою Конгресу ЗДА. В цій справі слід нам повести певну акцію, а передусім повинен би цим зайнятись Український Бібліографічний Центр.

Навіть у видання УККА вкрадаються такі змосковщення. Наприклад, останнє число „Квартальника” том 21, ч. 3, осінь 1965 р. уживає московської назви для українського першодрукаря Івана Федоровича, який видав у Львові 1574 р. відомий „Апостол” та „Букварь”. В колофоні його видань виразно надруковано „Іван Федорович”, і цього нам слід придержуватися. Останнє слово в цій справі має сказати авторитетна інституція з фаховими силами, українцями та бібліографами. Нею має бути УКРАЇНСЬКИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР.

Ця інституція має за основний обов'язок солідно опрацювати БІБЛІОГРАФІЮ УКРАЇНІКИ ЧУЖИМИ МОВАМИ. Нам тепер потрібна англomовна бібліографія України. Перші її спроби вже маємо у працях д-ра Р. Вереса в ЗДА та проф. д-ра Кисілевського і Григоровича в Канаді. Теж у Конгресових Рекордах ЗДА та окремими відбитками появилися такі бібліографії, однак їх замало й вони всього не охоплюють. Правда, в УККА від 1960 р. лежить моя англomовна 250-сторінкова бібліографія українців, впорядкована за предметом і за авторами, однак УККА не має фінансових спроможностей її видати. Тепер вона вимагає відповідного доповнення. Видана в Лондоні Українським Видавництвом 1962 р. 576-сторінкова праця „Russian Oppression in Ukraine” включила цю мою вибрану бібліографію українців англійською мовою з Конгресових Рекордів ЗДА, очевидно з поправками на стор. 545-561, але цього не вистачає.

Про Українську Повстанську Армію (УПА) в англomовній літературі є мало згадок, зате багато написано про советських партизанів з часів другої світової війни. Але часом і про УПА пишуть чужинці. На доказ слід навести нам публікацію Стюарта-Сміта, Д. Г.: "Defeat of Communism", видану в-вом Лудджет Пресс в Лондоні 1964 р. (482 стор.). Там доволі багато місця присвячено Україні та її визвольній боротьбі, протимосковському спротивові, ОУН, Українській Національній Армії та УПА з оригінальними світлинами рейдуючих частин УПА в Західню Європу в 1945-1957 роках. Праця має відповідну бібліографію про УПА та український визвольний рух останньої доби.

Ті всі відомості про наші визвольні змагання під час і після другої світової війни, а також відомості про наші славні й геройські частини галицьких УСС-ів, Київських Січових Стрільців, Армії УНР, Запорозжів полк. П. Болбочана, патріотичних повстанців Холодного Яру, про УВО, ОУН, Карпатську Січ, УПА, Першу Українську Армію ген. П. Шандрука (Дивізію) слід збирати нашому Українському Бібліографічному Центрові.

В різних славістичних журналах світу нотують і україніку. Наприклад, у французьким сла-

вістичнім журналі „РЕВЮ ДИ ЗЕТЮД СЛАВС“, що виходить у Парижі від 1921 р. дотепер (її видає Слов'янський Інститут Паризького Університету), є доволі багато цінної україніки. В 44-ім томі за 1965 рік знаходимо на стор. 89-107 розвідку проф. Марії Шеррер п. з. „Шевченко, національний пост України“ дуже прихильно написану. Також на стор. 261-279 поміщена ХРОНІКА українських видань у цілому світі, опрацьована проф. Б. О. Унбегауном та проф. Марією Шеррер, яка тільки про самого Шевченка подала 29 згадок. 14-го травня 1964 р. в Парижі вона виголосила доповідь для відзначення 150-річчя народин Т. Шевченка. Хто про це буде пам'ятати й повідомить наше громадянство та шевченкознавців, як не Український Бібліографічний Центр? Одній особі про це все писати не під силу і, що найважливіше, немає де цього друкувати. Наша преса байдужа до таких видань, наші журнали не мають удосталь знавців чужих мов і тому про це не згадують. Тільки Український Бібліографічний Центр може всіх цих наших фахівців об'єднати й розподілити між них завдання, з яких ціла українська нація буде мати належащу користь.

Можна б ще багато писати про потребу такої інституції, як Український Бібліографічний

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

**Приймає до друку офсетом або на плоскій машині
КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ
УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.**

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

**Виконання робіт шкоре й дуже дбайливе (зразком можуть
послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка,**

Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД“ і інші).

Ціни низькі.

**Роботи доставляємо до всіх місцевостей у ЗДА, Канаді та
інших країнах.**

За ближчими інформаціями звертайтеся на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PRINTING COMPANY

2226 W. Chicago Avenue — Chicago 22, Ill. — USA.

Центр, однак я хочу ще згадати про одно з основних його завдань, тобто виправлення хибних і тенденційних стверджень про Україну, її історію й культуру. Роблять це вже навіть науковці та студенти писанням листів до редакцій та видавництв, однак виявляється, що це все невиспичальне, тож потрібно окремої наукової авторитетної інституції з цілим апаратом україністів-науковців, бібліотекарів тощо. Напр., Генріх Пашкевич видав у Нью-Йорку ще 1954 р. книгу п. з. „Походження Росії”, а в ній цілу добу історії Руси-України віддав Московії. Книгу переклали китайською мовою на Формозі 1956 р. Про це були згадки в нашій пресі — й це все на що ми дотепер спромоглися. Правда, маємо дві фахові розвідки про Київську Русь-Україну — проф. М. Чубатого українською мовою та проф. Наталії Василенко-Полонської англійською мовою. Однак про ці праці ще не знають усі чужинецькі науковці. З появою таких цінних публікацій має ознайомлюватися чужинецький науковий світ через Український Бібліографічний Центр.

Той сам Г. Пашкевич видав ще одну працю про постання „російської” нації.

Paszkiewicz, Henryk, 1897 — The making of the Russian nation. (Chicago) H. Regnery Co. (c 1963) 509 p. fold. maps. 26 sm.

В п'ятому розділі він обговорює говетську теорію про постання трьох східнослов'янських націй: великоросів, українців та білоросів. Мабуть, хтось з наших істориків напише на неї фахову рецензію в „Українським Істориком”, але Український Бібліографічний Центр мусів би дати їй оцінку й від себе.

Крім перекирчених університетських підручників московської історії, тепер видаються також книжки для молоді з історії Московії, і в них найстарішу добу історії України — Київської Руси віддають Москві, як це видно з книги Мельвіна Врена:

Wren, Melvin C. Ancient Russia. Drawings by Elizabeth Hammond. New York, John Day Co. (c. 1965) 126 p. illus., maps., ports. 23 sm. (The Young historian books) Bibliography: p. 125.

Тому не диво, що Америка має таких науковців, істориків, навіть дипломатів, що про Україну й чути не хотять. Зразком може послужити сам Джорж Кеннан, автор праці „Поведінка з комуністичним світом”, яку перекладено навіть на німецьку мову (Штуттгарт 1965 р., 75 стор.). На стор. 24-ій автор твердить, що Україна ніколи справді незалежною не була та що історія не дає жадних доказів на те, що український нарід хотів відділитися від московського народу.

Подаємо її оригінальну бібліографічну нотатку для наших істориків:

Kennan, George Frost, 1904 — On dealing with the Communist world. (1st ed.) New York, Published for the Council on Foreign Relations by Harper & Row (c1964) 57 p. 22 sm.

Останнім завданням Українського Бібліографічного Центру, на мою думку, повинно бути збирання матеріалів про українсько-жидівські взаємини. Недавно появилися дві інтересні публікації на цю тему. Це праця Р. Вішняка про польських жидів — ілюстрований альбом, до якого 17 ілюстрацій з жидівського життя взято з Карпатської України, однак все підведено помилково під Польщу.

Vishniac, Roman, 1897 — Polish Jews; a pictorial record, with an introductory essay by Abraham Joshua Heschel. New York, Schocken Books (1965c 47) 16 p. 31 plates. 29 cm.

Мих. Чарновскі видав книжку про жидівське життя в Україні. Її слід теж належно простудіювати й описати.

Charnofsky, Michael, 1890 — Jewish life in the Ukraine; a family saga. With a word in pref. by Harry Lang. (1. ed.) New York. Exposition Press (1965) 277 p. plan, port. 21 cm.

Не слід забувати, що Український Бібліографічний Центр повинен би інформувати рідне громадянство про те, як домагатися в публічних бібліотеках закупу українських книжок чи в університетських бібліотеках — джерельних праць про Україну з правдивим насвітленням. Так само він мав би інформувати науковців та студентів, наших і чужинецьких, про придбання чи вишукування джерел до проблеми України. Центр мав би нав'язати контакти з іншими бібліографічними та науковими центрами всіх поневолених націй для виготовлення Бібліографії Поневолених Москвою Націй. До цього діла вже слід би нам братися.

Один наш молодий професор цього літа звернувся до мене з запитом, чи міг би я поручити йому якогось балтійця для написання розвідки про московський імперіалізм в балтійських країнах. Мені було важко на це відповісти, однак такий інститут міг би вишукати відповідну людину, прихильну нашій справі та справі визволєння всіх поневолених Москвою народів.

Український Бібліографічний Центр міг би порадити, як домогтися в Бібліотеці Конгресу ЗДА створення Шевченківського Відділу, а не окремої бібліотеки, бо цього ЗДА не зробиють — це справа самих українців, які зуміли поставити імпозантний пам'ятник Генієві й Пророкові Ук-

раїни — Тарасові Шевченкові, тож зуміють таку бібліотеку теж там заснувати. Центр міг би порадити теж у справі видання поштової марки з портретом Т. Шевченка, однак не такої, яку запроєктовано раніше, ще й у такій серії, яку демократичний уряд боїться продовжувати. Слід порадити урядовим чинникам видати поштову марку ЗДА з пам'ятником Шевченкові у Вашингтоні тому, що це вже американський пам'ятник і українці урочисто передали його Америці під опіку.

Ряд цих думок є вислідом кількарічної праці автора, фахового бібліотекаря. Їх напевно доповнять наші колеги, фахові бібліотекарі-українці, що взяли на себе таке почесне завдання, як створення Українського Бібліографічного Центру. Їм напевно наше громадянство допоможе морально й матеріально здійснити цей великий і почесний задум.

Д-р Ол. Соколишин
старший бібліотекар,
каталогіст чужомовної літератури

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕКАРІВ

Мгр Павло Баб'як перенісся з Урбани, Іл до Денверу, Колорадо.

Мгр Максим Бойко з Лондону, Онт почав працювати в Слов'янським Відділі Університету в Блюмінгтоні, Інд.

Д-р Роман Кухар почав викладати у весняному семестрі 1966 в стейтовому Університеті Кензас історію літератури Київської Русі, трактуючи її осібно від історії російської літератури.

Д-р Мирослав Лабунька після досягнення докторату філософії в Колумбійському Університеті почав викладати історію в Університеті Ля Саль у Філадельфії.

Мгр Ярослав Левицький став головним каталогістом у публічній бібліотеці в Елмгурст, біля Чікаго.

Мгр Роман Савицький став начальником музичного відділу в Публічній Бібліотеці міста Елізабет, Па.

Д-р Юрій Фединський призначений асистент-професором міжнародного права у Правничій Школі університету в Блюмінгтоні, Інд.

Д-р Василь Гуцуляк перенісся до Савтерн Ілліной Стейт Юніверзیتی в Карбондейл, Іл як каталогер монографій.

Мгр Андрій Макух працює в Арізона Стейт Юніверзیتی — Фінікс, Арізона.

ПУБЛІКАЦІЇ БІБЛІОТЕКАРІВ

Мгр Андрій Григорович (Торонто) видав факсиміле автобіографії Михайла Грушевського з р. 1906.

Д-р Олександр Соколишин видав розвідку про Агапія Гончаренка, має приготовану до друку бібліографію франкіяни англійською мовою

та помістив у „Свободі” рецензію на наш „Бюлетень”.

Мгр Марта Тарнавська опублікувала в ч. 3 „Українського Квартальника” за р. 1965 статтю: The founding fathers of the Ukrainian printing: Svaipolt Fiol and Ivan Fedorov (ст. 206-218).

БІБЛІОТЕКАРІ В СКЛАДІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМІСІЇ

На загальних зборах Термінологічного Осередку в Нью-Йорку 27. 11. 1965 обрано мгр Ганну Кобринську бібліотекаркою, а мгр-ра Петра Гоя — головою видавничої комісії. Шкода тільки, що ніде не зазначено, що вони бібліотекарі й репрезентують наше товариство.

З ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВНОГО ВИДІЛУ І ОСЕРЕДКІВ ПРАЦІ БІБЛІОГРАФІЧНА СЕРІЯ

Головний Виділ ТУБА започаткував видавання серії: Українська Бібліографія. Як перший випуск тої серії, вийде: Dr. Roman Weres. Index of the Ukrainian Essays in Collections published outside the Iron Curtain in years, 1963-1964. Ця публікація появиться у формі мікрофільму в Юніверзіті Майкрофілмс у Енн Арбор Міч. Передбачена також публікація в тій серії того ж „Індексу” того самого автора за рр. 1951-1962. Як що виявиться, що цей спосіб публікації не буде перешкодою в поширенні між університетськими бібліотеками й іншими проспективними відборцями, передбачаємо, що також інші випуски тої серії будуть видані у мікрофільмі.

Осередок праці в Чікаго влаштував у серії культурних імпрез Бібліотеки Українського Музею в Чікаго 5 грудня 1965 панель на тему: „Національне виховання української молоді в Америці”.

28 грудня влаштував згаданий осередок зустріч з професорами, які приїхали на конвенції

американських наукових асоціацій у Чикаго. На зустрічі обговорено справи Бібліографічного Центру, З'єданого Каталогу України та інші того роду проєкти ТУБА.

Чикагська „Самостійна Україна“ у другій половині 1965 р. помістила довші (на кілька чисел) статті таких наших бібліотекарів:

„Українська література на еміграції за останніх десять літ“ — мгр Ганни Черинь та „Книгарні, бібліотеки, Академія“ — сеньйора наших бібліотекарів інж. Льва Биковського.

„А НАШОГО ПОЛКУ ПРИБУЛО . . .“

Подаємо тут список наших бібліотекарів, про яких бібліотекарську працю ми довідалися після випущення нашого бюлетеню. Декого ми не помістили в списку в „Бюлетені“ тому, що не мали їхніх адрес:

Вашінгтон, Д. К.: Магістри Андрій Бігун, Михайло Бохно, Олександр Громоцький, Василь Груб'як, Катерина Денисенко, Богдан Козак, Микола Кормелюк, Василь Надрага, д-р Зенон Нижанковський, Степан Д. Олійник, Христина Пеленська, Роман Петренко, Володимир Підпалій, Теодосія Кічоровська, Остап Зинюк, Богдан Скасків, Іван Смолій, Юрій Т. Филипів, Теодор Царик, Юрій Чорний, д-р Ярослав Б. Шав'як.

Нью-Йорк: Христина Карпевич, Іван Кобаса, проф. д-р Василь Лев, Теодор Моляник, д-р Володимир Іванус, Дарія Карановська, Віра Ортинська, Лариса Кравчук.

Поправки до адресаря у „Бюлетені“:

а. Ім'я мгр-ра Ясінського (Вашінгтон) є не Микола, а Богдан.

Ім'я п. Ганни Черинь не є мгр Анна Паньків, а мгр Галина Паньків.

Головний Виділ ТУБА бажає всім нашим бібліотекарям на Україні і в розсіянні суцим Веселих Свят Воскресення Христового.

Книжка — найкращий дарунок

Вже вийшла з друку повість Я. Острук

„РОДИНА ГОЛЬДІВ“

Ціна книжки в звичайній обгортці 2.50 дол.

у полотняній 3.50 дол.

Для книгарень знижка

Замовлення висилати на адресу:

J. Ostruk

1120 Chelton Ave., Philadelphia 26, Pa., U.S.A.

НОВИНА!

НОВИНА!

Софія Парфанович

Н А

С Х Р Е Щ Е Н И Х

Д О Р О Г А Х

Повість з мандрівки по чужині.

*Книжка має 420 сторінок друку в
твердій люксовій оправі,
з позолоченням.*

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Dr. Sophie Partanowycz
3347 Grant Street
Detroit 12, Mich.

Розмови про книжки

Від проф. М. Міллера, нашого визначного археолога, дістав я найновіший його твір, виданий „Інститутом по вивченні ССРСР” російською мовою п. н. „*Первобитний період в історії нижнього Дніпра*”, циклоstile видання на 415 сторінок.

Проф. М. Міллер подає матеріяли й досліди над побутом населення нижнього Дніпра в часи палеоліту, неоліту і бронзи, до появи заліза. Автор працював при археологічних дослідках теренів від Дніпропетровського до Нікополя в різні роки — від 1904 до 1953 року. Графічний матеріал зібраний автором перебуває в музеях України, а що в час війни багато збірок пропало, то рисунки автора, досі не опубліковані, є нині єдиним матеріалом для археології нижнього Дніпра.

Автор зазначає, що після 1953 року досліді над передісторичними поселеннями околиць Запоріжжя більш не проводилися, бо археологи ССРСР дістали інші політичні завдання, а околицю залито водами Дніпра для економічних цілей на просторі коло 100 км. З тих причин автор пише:

„Тому треба рахуватися з тим, що матеріал, описаний в цій праці, у великій більшості вже не існує та що новий матеріал для цих околиць не може появитись упродовж довгих десятиліть”.

З цих причин вклад нашого археолога в українську науку має особливу вагу і значення.

Саме появилася чотирнадцята книжка *Української Малої Енциклопедії* проф. Євгена Онацького. Вона охоплює букви Се-Сті. Цінну працю проф. Є. Онацького видає Адміністрація УАП-Церкви в Аргентині. Від 1957 року, коли появилася перша книжка енциклопедії, безперерійно видаються дальші поодинокі томи, разом досі 1844 сторінки великого формату. Здавалося б, це непосильне завдання для української православної громади в Буенос Айресі, а всеж, упродовж восьми років — чотирнадцять томів монументального твору однієї людини — це доказ подивугідної витривалості автора та Адміністрації!

Українська Мала Енциклопедія — це важне джерело українознавства під сучасну пору. Воно повинно бути в усіх бібліотеках від чужинних університетів по найменші наші школи. Якби справді наші педагогічні інституції подбали про це, організатори видання могли б без більшого труду завершити свій задум та скоро закінчити появу цінної праці нашого визначного науковця.

Найновіше видання Ю. Середяка з Буенос Айресу — це подорожні репортажі *Ганни Черинь* — „*Ідьмо зі мною!*” (235 сторінок, обгортка Бориса Крюкова). Репортаж — жанр трудний, вимагає великого літературного досвіду та особистої культури автора, врешті того особливого таланту, що дозволяє вибрати найкращі картини для характеристики описуваного, кількома рисами схарактеризувати людей та зацікавити читача не тільки описом бачених речей, але і подорожніми переживаннями. В репортажі — доброму з мистецької точки погляду — виступає на перше місце особовість автора. Просто, читаючи репортаж, маємо перед очима духову постать автора тим цікавішу, чим щиріше автор виявляє свої погляди, зацікавлення, симпатії і, навіть, менш чи більш оправдану нехоть до людей і явищ. Це важкі вимоги, і признаймося, що у нас жанр репортажів занедбаний. Те, що появляється часто в підвалах журналів і газет, грішить недоліками, які вказують на мале зацікавлення автора питанням, як має виглядати сучасний мистецький репортаж.

У такій дійсності я відклав інші вечірні заняття, щоб у тишині своєї кімнати познайомитися з успіхами і недоліками найновішого твору Ганни Черинь. Книжка повинна ж доповнити мені особовість авторки, з якою я познайомивсь у двох коротких зустрічах, та яка імponує своєю енергією, усталеними поглядами на прояви на-

Т В О Р И ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ — ЦЕ

ТРИВКИЙ ПАМ'ЯТНИК ГЕНІЄВІ УКРАЇНИ

шого суспільного життя (байдуже, чи вони згодні з моїми), мистецькими осягами і широким діапазоном зацікавлень.

Репортажі „Ідьмо зі мною” — це майстерність у цьому літературному жанрі. Сконденсовані описи, яскраві і живі картини, дають мистецьку насолоду читачеві. Коротко, це найкращі репортажі, які досі появилися в нашій еміграційній літературі. На доказ ось одна картина-шедевр, враження з вікна поїзду, в дорозі до Каліфорнії:

„З лівого боку мексиканська халупа, з діркою замість вікна — це спереду. А інші три стіни зовсім без вікон. Плаский дах надавав халупі того недоумкуватого вигляду, як у людини з низьким, стятим чолом. Двір переплела сірим павутинням погано випрана білизна. Але на дах залізли якісь великі, веселі, яскравочервоні квіти і вкрили його, як мальовничий капелюх. Коли пізніше ми розглядали зроблене кіно, вийшла чарівна картина: білизна виглядала на екрані соняшнобілою, а калюжа перед дверима блищала, як дзеркальне озеро. Краєвид доповнювала в далині червонобрунатна гора, немов величезна купа свіжо помеленої кави”.

Навіть ця тільки одна невеличка картина варта мистецької аналізи, на яку, на жаль, у цьому огляді немає місця.

А ось Нью-Йорк, коли авторка з супутниками блукає між ресторанами, напевно десь в давнину:

„Чисто вдягнений шеф ще й вихвалював свої страви. Але як!

— Добра капуста! — кричав він по-українськи. — Варнішкі. (Якщо ви не догадалися, це слово означало „варенички”, бердичівською говіркою нашої мови).

— Що ви ще знаєте по-українськи? — запитала я.

— Небагато. Мій тато виїхав з України, коли мені було п'ять літ...”

В час свого дводенного перебування в Нью-Йорку не пам'ятаю вже, при якій вулиці, я побачив у вікні крамниці такий напис:

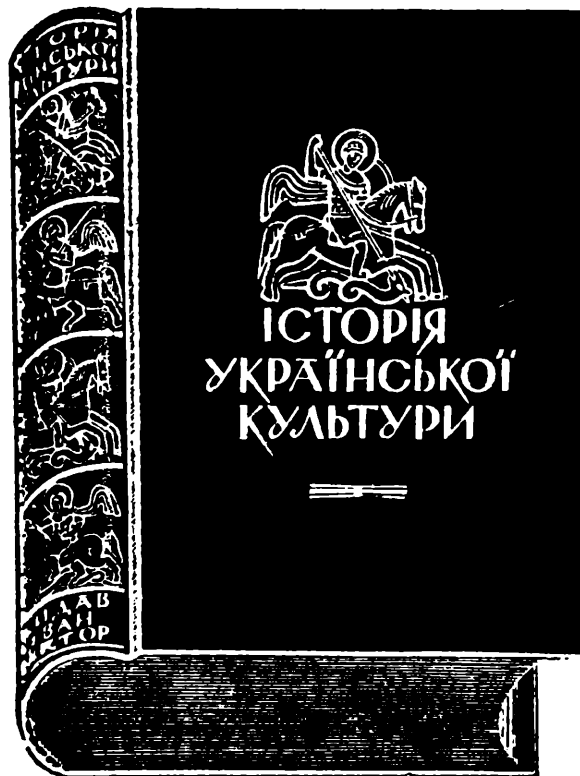
Юкренієн макітрас вит макогін — \$ 1.00.

Матеріал для гумористичних картин Ганни Черинь.

ЮТ

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ЧИТАЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ
„О В И Д”**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (ДРУГЕ ВИДАННЯ ДОПОВНЕНЕ ДО 1964 РОКУ)

Так виглядає І.У.К. в поменшенню.
Дійсна величина 10 x 7½ x 1½ цалів.

Вже вийшла з друку — перший том.

(Цілість має два томи)

Видання І.У.К. люксове, на найкращому папері, тверда обкладинка, оправлена в імітацію шкіри, з золотодруком та целюїдовою охоронною обгорткою, так, як належить українській культурі.

Перший том має розділи:

Мітологію, Побут і Письменство.

Разом 480 сторінок друку і 322 ілюстрацій.

Ціна першого тому \$ 12.00

Замовлення вислати до нашого в-ва.

(Відтяти, виповнити і вислати:
ДО ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

Замовляю Історію Української Культури (перший том) в ціні \$ 12.00. Належність пересилаю чеком, моніордером, готівкою в листі. (Коли готівкою то в реджістрованім листі).

Книгу прошу вислати на адресу:

.....

Історія християнства на Русі-Україні

Проф. Микола Чубатий: Історія християнства на Русі-Україні, т. I. від початку до 1353 р., Рим-Нью Йорк 1965, ст. 816.

Перша книга широко запланованої праці проф. Чубатого (сподіватися можна ще 3-4 томів) становить для себе заокруглену цілість. Охоплює вона основну добу нашої Віри і Церкви, з якої виплило націотворче джерело нашої культури. Воно не перестало живо бити й по втраті власної державності. Довгі віки рідна Церква об'єднувала нас незалежно від політичних кордонів і чужої зверхності, зберігала спомин про велич, заступала нам часто свою державну владу і була „одиноким установою, яка репрезентувала цілий народ”. Християнські основи віри тісно сплелися із старовинною українською побутовою обрядовістю в національні переживання.

Проф. Чубатий ставить собі за завдання „подати не тільки історію Церкви як організації, встановленої Христом для реалізації Христової науки на землі, але також історію самих ідей, як вони на основі християнської науки Євангелії та християнської традиції в Україні виростили”.

Початкову, меншу частину праці присвячує автор I-й добі — вікам переломних князів Володимира Великого, проаналізовує багато зібраний доісторичний та історичний матеріал про проникання християнства на нашу землю, головне з українського Причорномор'я та з Заходу — християнства слов'янського обряду Велико-Моравської Держави почерез „Білу Хорватію”. Він критично перевіряє мішаних джерел і літературу про імовірність і легенду про апостолування св. Андрія на пограниччі України та порівнює українську версію легенди з пізнішими її переінакрученнями в Новгороді й Москві. Проф. Чубатий подає гіпотезу про автора і час постановки української версії легенди на тлі Київського Собору 1147 р. і тогочасних самостійницьких прямих Руської Церкви.

Найстарші традиції руського християнства, пов'язані з місією св. Константина, встановлює проф. Чубатий у Тмутароканському каганаті, пізнішому руському князівстві X-XI ст., де вже в 860-их роках постала перша християнська організація для Руської Землі. На підставі своєї перевірки джерел і нової історичної літератури автор твердить, що напередодні загального хрещення Руси на її окраїнах були вже дві християнізовані області з власними ієрархами — на південному сході в Тмутарокані та на заході на терені Червених Городів, імовірно з єпископством слов'янського обряду в Пе-

ремишлі. Ширшим обговоренням характеру християнства княгині Ольги, її політики супроти Візантії й Заходу та питання канонізації св. Ольги й кн. Володимира Великого впроваджує нас автор у другу добу, добу **Київського християнства 989-1353 р.** з поділом на 3 періоди:

1. Київське Християнство перед розколом Вселенської Церкви (989-1054);

2. Київське Християнство в змаганні з візантійськими впливами (1054-1169);

3. Сумерк Київського Християнства (1169-1353 р.).

Цей хронологічний поділ розвитку Київського Християнства достовірно автор до переломних політичних подій Руси-України, бо з ними пов'язана й доля нашої Церкви. В столиці, в Києві, центрі політичного й релігійно-культурного життя, сформувалася в цю добу християнська ідеологія нашого народу й відси розходилися духові її течії по всій Руській Землі та в сусідні краї. Приймаючи назву „Київського Християнства” автор вияснює рацію цього поняття, бо воно — каже він — має свій „чітко означений зміст” як історична синтеза хрещення східного й західного християнства на базі передхристиянської культури Руси-України. „Заложене Володимиром відношення Руської Церкви до Руської Держави і далі, розбудоване його наслідниками, було вповні самостійним твором, але твором, опертим на науці Євангелії і старих звичаях та на духовості антсько-русько-українського народу...” (ст. 269).

Хоч Київська Церква до і по 1054 р. формально належала до Царгородського Патріархату, ідеологічно була поза ним і — твердить проф. Ч. — до пол. XV ст. ані одним офіційним актом не ствердила свого розриву з Римом. Духовність Київського Християнства відмінна в своїх ідейних основах від візантійської засади сполучення світської й духовної влади, дотримується євангельських напрямів: „що кесарево — кесареві, а що Боже — Богові”. Церковний візантинізм, як виразна опозиція до русько-українського Києва, розвинувся від другої половини XII ст. у князівствах, які постали на північних колоніальних просторах Руської Держави — в Суздальсько-Володимирській землі, пізнішому Московському князівстві.

Оригінально виводить автор свою нову теорію про походження першої церковної ієрархії на Русі, на місце 3-ох дотеперішніх — візантійської, римської, а також досить тепер популярної охридсько-македонської.

Проф. Чубатий вважає, що в час загального хрещення Руси-України були вже підховані провідні духовні кадри такі на власній території. В час загального хрещення існувало в межах Київської Держави тмутароканське архієпископство, основане вже 120 літ перед тим, і на початках тмутароканський архієпископ, який час від часу резидував у в Переяславі, був руським першопіархом. Князь Володимир організував першу церковну ієрархію при допомозі духовників з цього південного центру на чолі з корсунянином Настасом при допомозі болгарських емігрантів і тих, які виховалися в слов'янських обрядах на західно-руських окраїнах, де вже за 80 літ перед загальним хрещенням Руси існувало перемиське єпископство.

З цих двох центрів відбувалася християнізація Руси-України в дусі кирило-методіївського слов'янського обряду. Володимир Великий поставив Руську Церкву в самостійну позицію, незалежну від східних і західних впливів. З появою першого присланого з Візантії митрополита грека 1037 р. росте опозиція місцевого духовенства.

Подія церковного розколу 1054 р. була, на гадку проф. Чубатого, зовсім поза увагою Руської Церкви. Автор намагається документувати, перевірювати джерела та давню й новішу літературу для підтвердження головної тези своєї праці, що Київське Християнство мало міцні традиції в кирило-методіївськй слов'янській обряді, відмінні від візантійських і західно-латинських.

Представники княжого роду Руси-України були споріднені через подружжя з візантійським та з численними західними династичними родами й дотримувалися релігійної толеранції. Політичні впливи візантійського цезаропапізму, наслідки церковної політики Візантії поряд із просуванням політичної зверхності (хоч би на близькому прикладі Болгарії) — з одного боку, з другого — посилені тоді клонієтська доктрина Римської Церкви, яка засадничо відкидала самоуправність Церков — це тенденції, які вимагали від Руської Церкви й державної політики сторожкої уваги.

В атмосфері виразної, хоч і спокійної боротьби з цими впливами формувалася незалежна ідеологія Київського Християнства з власним поглядом на вселенськість Христової Церкви. Головні її творці — митрополит Іларіон, Преподобний Теодосій, Никон Великий, Нестор Літописець, Данило Паломник, Лука Жидята, митрополит Клим Смолятич, архимандрит Полікарп та ін. Печерська

Лавра була головним центром пледання тієї ідеології й опозиції візантійському Київській Церкві, яке посилалося в I пол. XII ст., та осередком національної реакції в пол. XII ст. Центральній події й постаті того часу тобто **Соборові 1147 р.** і примуванням митрополита **Клима Смолятича** до духового скріплення Київського Християнства присвячує проф. Чубатий особливу увагу.

Із занепадом політичної ролі Києва наступив і приємник релігійно-культурного життя Русі-України. Татарська навала захитала і Київську Митрополію, що довгий час перед тим була обсаджувана греками. Намагання галицько-волинських володарів, особливо ж короля Данила, що з митрополитом Петром в пол. XIII ст. організував оборону християнського світу та змичнував її тіснішим об'єднанням східнослов'янського християнства з Західною Церквою, не мали тривкішого успіху. Автор признає, що одною з причин цього була теж і пересадна ревність тих кругів Латинської Церкви, які стали тоді просувати свої впливи на західноукраїнські землі.

З відродженням „київських церковних амбіцій” у першій пол. XIV ст. входить наша історія в чергову Литовсько-Руську добу з багатою спад-

щиною культурних надбань попередніх століть.

Проф. Чубатий закінчує цей перини том своєї праці загальним переглядом староруської богословської літератури доби Київського Християнства, церковного права, взаємовідносин Церкви й держави, характеристикою суспільного стану духовенства, організації єпархій, приходського духовенства, культурної ролі монастирів та ще раз додатковим підкресленням головних ідеологічних основ Київського Християнства. В цілій праці чимало місця присвятив автор з особливим наголосом на відношеннях Русі-України та її Церкви до західного світу. Може скupo оговорену на вступі дотеперішню наукову літературу, яка має відношення до історії східноєвропейського християнства, надолужує автор численними посиланнями на неї в тексті і 20-сторінковим списком бібліографії. При кінці книги вмістив автор реєстри церковної ієрархії IX-XIV ст. — римських папів, царгородських патріархів, тьматороканських архієпископів, київських і галицьких митрополитів, великих київських князів і галицько-волинських володарів, генеалогічні таблиці Рюриковичів та галицьких Романовичів. Іменний і предметний показник займає 16 ст.

В цьому короткому огляді-інформації про нову праці проф. Чубатого не маємо змоги хоча б на прикладах показати деякі спроби розв'язки таких численних питань в історії християнства старої Русі-України. Ними певно займуться спеціалісти-дослідники, наші й чужинні.

Праця проф. Чубатого — це результат довготривалої дбайливої підготовки й кількох десятків літ ознайомлення з щораз то новими дослідженнями, які автор дбайливо використовує.

Скупі джерела цієї історичної доби, часто неясні та гендеційно підмінювані й виправлювані, давали волю численним і не раз контрверсійним гаданням. Нерідко доповнювалися вони здогадами-гіпотезами дослідників. Не обходиться без них і проф. Чубатий, відомий зрештою із сміливою настановою в житті і в науці. Тож книга цікава не лише для спеціалістів-дослідників, вона, своєю живо й ясно написаною формою не втомить також звичайного читача з ширших інтелектуальних кругів, тим більше, що автор старається передати історію джерел формувати української духовності на запальному гні величній доби нашої старої Русі-України.

І. В-ич

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК СЛУЖБА БОЖА

НА ДВОХ ДОВГОГРАЙНИХ НІ-ФІ ПЛАТІВКАХ

Замовлення і гроші (чеком або „моні ордером”) слати
на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

— — — — тут відіати — — — —

До Видавництва Миколи Денисюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю один альбом довгограйних платівок із Службою Божою у виконанні хору церкви св. Варвари у Відні, в ціні 12,00 дол. разом з коштами пересилки. Прошу вислати додаткову платівку з „Боже, вислухай благання” і ін., на що пересилаю ще одного доларя.

Разом пересилаю дол. 13.00.

Моя адреса:

Альбом до Служби Божої на платівках у мистецькому оформленні арт. мал. **Оксани Мошинської.**

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

- СЛУЖБА БОЖА на двох довгограйних НІ-
FІ платівках у виконанні хору церкви
св. Варвари у Відні, в ціні 12.00 дол. і
додаткова платівка з „Боже, вислухай
благання” і ін. за 1.00 дол. Всі три платів-
ки, в альбомі, мистецько-оформленому О.
Мошинською, разом із пересилкою 13.00
- УКРАЇНСЬКІ ВОСКРЕСНІ ПІСНІ і гагілки у
вик. хору церкви св. Варвари у Відні —
Альбом з двома платівками 10.00
- УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ у вик. хору церкви
св. Варвари у Відні 4.95
- ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — опера на 3
дій С. Артемовського (три платівки) 14.95
- ПІСНЯ ПРО РУШНИЧОК — (до слів А.
Малишка, муз. П. Майбороди) співає
Д. Гнатюк, та 11 інших пісень. Пісня про
рушничок полонила серця всіх українців
у цілому світі. (Число платівок RP10) 4.95
- 801 СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ
(Альбом з 3-ма платівками, 12" Ціна \$12.50
- 802 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 1)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 803 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 2)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 804 КОЛЯДИ — 14 різних коляд —
різні хори 4.95
- 805 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ
У виконанні Хору Верьовки 3.95
- 806 МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ —
Miro Skala-Starycky — тенор
з оркестрою 4.95
- 807 СПІВАЄ КИЇВ — Ukrainian Songs of Kiev,
Concert of works by P. Mayboroda 4.95
- 807 СПІВАЄ ЛЬВІВ — Concert performed by
Capella „Trembita” in Lviv, Conductor —
P. Murawskyj 4.95
- 809 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ З ГУЦУЛЬЩИНИ —
Ukrainian Hutzul Songs. 4.95
- 810 ПІСНІ З УКРАЇНИ 4.95
- 811 INTERNATIONAL MELODIES —
„AMOR” Orchestra. 4.95
- 812 ВЕЧІР НА СОЮЗІВЦІ —
з оркестрою „AMOR” Ukrainian Dance
Music 4.95
- 814 DANCE PARTY — „AMOR” Orchestra 4.95
- 815 УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ — Anatole
Pietri Orchestra, — Buenos Aires 4.95
- 816 ВЕЧЕРНИЦІ, „Кобзар” з Симфонічною
Оркестрою, дириг. А. Рудницький, Філа 4.95
- 817 КОНЦЕРТ, Хор „КОБЗАР” із Симфонічною
Оркестрою 4.95
- 818 ШЕ НЕ ВМЕРЛА, Хор „КОБЗАР”. 4.95
- 819 КОНЦЕРТ, Хор „ДУМКА”, Нью-Йорк,
дир. Л. Крушельницький. 4.95
- 820 БОГ ПРЕДВІЧНИЙ — Українські коляди
та щедрівки у вик. Хору „Кобзар” під
кер. А. Рудницького 4.95
- 821, 822 і 823 УКРАЇНСЬКІ КОЛОМИЙКИ
(частина 1, 2, і 3). кожна по 4.95
- 824 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — у виконанні Хору
Верьовки (частина 2.) 4.95
- 825 ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ... Збірка
козацьких пісень. 4.95
- 827 МАРІЧКА — закарпатські співаночки 4.95
- 828 СТРИЙСЬКИЙ ПАРК — пісні сьогодніш-
нього Львова 4.95

- 831, 832 і 833 ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ по 4.95
- 834 і 836 ПІСНІ УПА 4.95
- 835 НАЗАР СТОДОЛЯ — Опера. Слова
Тараса Шевченка. Музика К.
Данкевича 19.80
- 838 ЗНОВ... У ЛЬВОВІ 4.95
- 852 ЦЕРКОВНІ ПІСНІ — Церковний Хор
Маланюк та Хору св. Варвари, Відень,
диригент: А. Гнатишин 4.95
- 851 НАРОДНІ ПІСНІ — у виконанні Іри
св. Варвари, Відень. Дир. А. Гнатишин 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЧЕСТЬ ПРЕЧИСТОЇ
ДІВИ МАРІ — Мішаний хор церкви св.
о. Миколая в Чикаго 4.95
- ДУМИ МОЇ і інші українські пісні у ви-
конанні київських ансамблів 4.95
- ЗБІРКА ПІСЕНЬ — виконують Ія і Лю-
бомир Мацюк з оркестрою 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ у виконанні Україн-
ського Хору Думка в Дітройті під упра-
вою І. Атаманця 4.95
- ПІСНІ Й ТАНЦІ З УКРАЇНИ у виконанні
київських ансамблів видання МОНІТОР
ч. 1, 2 і 3 по 3.95
- УКРАЇНА — пісні у виконанні Українського
Хору Думка в Києві і київського ансам-
блю бандуристів 3.95
- ВЕСЕЛА ЗБІРКА у виконанні різних укра-
їнських хорових ансамблів 4.95
- ХОРОВІ ПІСНІ З УКРАЇНИ у виконанні
Капелі Бандуристів під управою Гр. Ки-
тастого й В. Божика наспівані в часі не-
давнього турне по Європі (видання пі-
мецького видавництва) 4.50
- Я ЦИГАНКА МОЛОДА і ін. 4.95
- ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ і ін. пісні 4.95
- БЕРІЗКА і ін. пісні 4.95
- ТАНЦЮЙМО — танкова музика 4.95
- КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС і ін. пісні 4.95
- УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ драма в 5 діях Івана
Франка (Альбом з 3-ма платівками) 12.50
- КОНЦЕРТ у виконанні Української Духової
Оркестри під управою І. Барабаша в Чи-
каго (альбом з 3-ма платівками) 4.50
- РИМІНСЬКІ МЕЛОДІЇ — вик. муж. квартет
„Розвага” з оркестрою М. Шияна. Альбом:
три платівки 10", 78 RPM. 4.75
- ТЕНОР І. ЗЕЙФЕРТ — при фортепіані ЛЮБА
СЛЮЗАР. Три оригінальні платівки в
мистецькому альбомі 4.75
- АЛЬБОМ ПІСЕНЬ Я. Б. Весоловського
у виконанні оркестри і хору Івана
Романова. Солісти: Антін Дербіш,
Олександр Тихнович (танцювальна
музика) 4.50
- ДІТИ СПІВАЮТЬ — дитячий хор Рідної
Школи УНО — Філія Ст. Катеринс, Онт. 4.95

Усі ці платівки продає
КНИГАРНЯ
при ВИДАВНИЦТВІ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
В ЧІКАГО
Платівки висилаємо негайно по замовленню.
Кошти пересилки оплачує Книгарня
Замовлення і гроші слати на адресу:
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill., USA

Smith Corona Portable Typewriter

AUTHORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2226 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60622 — USA

Дуже практична в новому ефектовному оформленні STERLING

Найновіший модель люксової машинки до писання GALAXIE

Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мовах

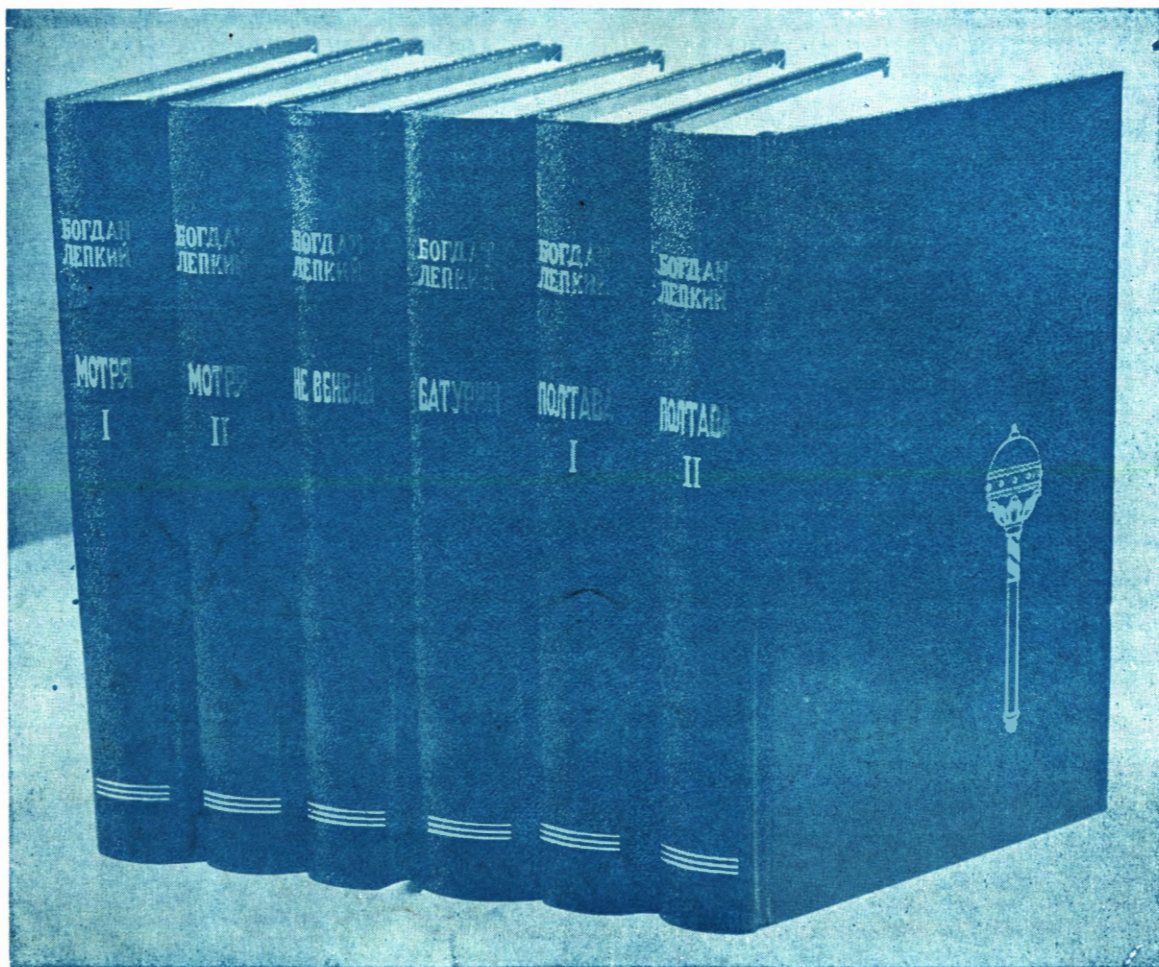
МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі — по низьких, приступних цінах, на догідні сплати, без дорахування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і висилаємо машинки до писання до всіх стейтів ЗДА та до інших країн.

ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

МАЗЕПА

6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2.264 сторінок друку

Ціна за цілість 21.00 дол. на сплати.

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL., 60622 --- USA